

BIBLIOTECA CENTRAL

17963

MARE PUBLICAȚIUNELOR

CASA ȘCOLILOR
BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

CONRAD

11743

DRAME HISTORICE

TRAIANIDA

CONRAD

POEMĂ ÎN PATRU CĂNTURI ȘI NOTE ESPLICATIVE

DE

DIMITRU BŢLITINEANU

Nr. 1, 2, MAIU, IUNIU

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREPRENOR C. N. RADULESCU

1867

Inv. 17963.

MARE PUBLICAȚIUNE
CASA ȘCOALELOR

CONRAD

BIBLIOTECA PEDAGOGICĂ

DRAME HISTORICE

14743

TRAIANIDA

CONRAD

POEMĂ ÎN PATRU CĂNȚERI ȘI NOTE ESPLICATIVE

DE

B64465

DIMITRU BOLITINEANU

230736

Nr. 1, 2, MAIU, IUNI

BUCUREȘCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREPI

1867

859.0-1

CONTROL 1953

1956

1961

L

EC93/06

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 17 963

B.C.U. Bucuresti

C23702

CONRAD

POEMA IN PATRU CANTURI ȘI NOTE ESPLICATIVE

VOLUMU I

LUI CONSTANTIN NEGRÉ ȘI VASILE ALESANDRI,

Vol prin care am cunoscut pe Românii de peste Milcov când s'a 'aruncat
în Paris cea din tătă Semănțe a unirii Românilor, permițiți a pune în ca-
pul acestii poeme numele Vostru.

C O N R A D

CĂNTUL ȐNTĂIU

I O N I E N E L E

Era când pharul lumii, în mare apuind,
Poleie rochia nopții cu stele de argint,
Și'n calea sa umbrósă, sub negrele-i piclóre,
Asterne valuri albe suflate de dulci bóre,
Munți, plaiuri, văi rēșinde și fragede grădină,
Ce-'nótă în Oceane de umbre și lumină.
Cotind pe cornul d'aur, eșia în Propontide
Un vas spārgēnd cu peptul tērimele liquide.
Dar cine-î omu-acesta ce 'n vas stă isolat?
E trist saú este mīndru? mai mulți aú întreat.
Un servitor răspunde cu óre ce sfială:
Că țera Romānéscă, e țera sa natală.
Conrad e al seú nume; că este esilat,
El pentru libertate, poporu — a rădicat.

Proscris din a sa țără, El fără țel se duce
 Ori unde îi suride un cer senin și dulce;
 Dar cugetele sale se 'nturnă ne'ncetat,
 Spre patria iubită ce-'n doliu a lăsat...
 Credea în viitorul promis umanității,
 Precum și întrumphuli justiții, verității.
 De și avé momente, când sufletul coprins
 De cugetile scepticii, părea, sdrobit și stins.
 Iubea să facă Versurii de și pré rar le scrie:
 A strânge arta-'n reguli, credea că-î o sclavie.
 Era poet el însă în suflet și scria
 În prosă pitoréscă tot ceia ce simțea.
 El trece tótă nóptea sub domele tacânde,
 S'asculte armonia naturii îmbătânde,
 În tote — aceste locuri, ori unde el privesce,
 Apare — o lume mórtă, ce'n souvenir trăiesce.
 În Helesponte, vasul pătrunde liniscit.
 Conrad rădică fruntea și pare 'ntinerit.
 Colo fusese Sestos (1) locaș de desfătare —
 Ce — amintă dulce nume, și-l trage din uitare:
 Pe grațioșa Hero, cu cenele de fir.
 Așa Conrad destéptă acest trist souvenir:

„Tu ȕee cu pěr d'ambru și tiněr adorată
 În templul de la Sestos, locaș desmerdător,
 Ascultă preotésa, pe Hero — 'n amorată

Și vin în ajutor!

Acéstă lungă nópte Leandru meu nu vine!
 În dar vegeđ în turnumii și pharul am aprins!
 Sufia pe mare vintul și prin întunecime,

Ast phar de vînt s'a stins!

De ce nu vine încă, poți tu amii spune, ȕee,
 Remas'a în Abidos de vînt în potrivit?
 Saũ marea amorată de dînsul, Cytherée,

In unde-î l'a sordit?

De juna preotésă ce ți servă, ți și nôpte,
O ȕee, te îndură și spune un cuvînt.

Phebus acum apare și nisce surde șóptte

Aud trecënd pe vînt.“

Așa se rógă Hero la ȕee, cu 'nfocare.

Cyprisa nu raspunde. Phebus aě rsărit;

Si corpul lui Leandru sdrobit, adus de mare,

Pe mal s'a tipărit.

Amanta desperată, revarsă în suspine

Durerea ce se nasce în sufletuî dușos,

Și plăngerile sale d'amărăciune pline,

Răsună dureros:

„Sub mirthiî ce se 'nclină pe templul Cytherei,

„Eü Hero preotésă și favorita ȕeiî,

„Gând Sórele dispare în aburî de rubin,

„Pe harpa-mî de ivoriü cântăm un hymn divin;

„Veȕuî trecând la templu Leandru-'ntăta óre.

„El imî păru mai dulce de cât frumosul Sóre.

„D'o patimă arȕindă tot sinu mî fu coprins;

„Luptam a stinge focul; dar focul fu ne-stins!

„Rugaî pe Citherea Se vie-'n apărare;

„Dar ea vărsă în sinu-mî o flacără mai mare!

„Leandru în țelese cât el era iubit,

„Găntărilor-mî arȕinde ferice Iaü vestit.

„Cu degete de rose amorul îi deschise

„Ast sin plin de iubire, de fermece, de vise;

„Perfida Cytheree pe fruntea — astuî loc

„Făcând ca să plutéscă costița sa de foc,

„Prefumul voluptăȕii în aer revărsase;

„Tot sufletul de dinsul în Sestos se-'mbătase.

„O timp de fericire ce nu pociü să esprim,

„Amor, o foc din cerurî, o simȕimînt Sublim!

„Cum vé scimbarăȕi cursul și cum divina miere

„În cupa vieții mele s'a prefăcut în fere!
 „Leandre, dulce Sóre al sufletului meu,
 „Tu ai perdut lumina că atât iubisem eu!
 „Stins, tu te-'nclină pe țărnul ce cu a ta junie
 „Se-'mpodobește ca noaptea cu stea aurie.
 „D'acuma întristarea domniva cu dulci, șopti
 „Și paserea Minervii va 'nlocui prin nopti
 „Suavele acorduri ce doă Irre junc
 „Pe bórea dulce — a serii făceaă ca să resune.
 „Iar tu. o muma Herii, plângi pe Copila ta!
 „Cosițele-î bălae nu vei mai resfăta!
 „Dei cruđi, oh! de la Hero ce îndurare geme
 „Primiți drept sacrifice profundele blasphemel
 „Voi ați vărsat în sinu mîi amorul fericit
 „Și voi loviți pe Hero, dei cruđi, căci a iubit!“
 Așa se plânge Hero pe turnul dupe mare,
 Și mai plecând în lacrimi vederea spre pămînt,
 Ea se aruncă-'n valuri, și sórele resare.
 P'albastrul ei mormînt.

Așa lăsa să cante în vaga suvenire
 Conrad, în Helesponte. poetica-î gîndire.
 Acelo fuse Troada (2) pe unde aș strălucit
 Heroii ce poetul Omer a nemurit.
 Aceste — antice locuri, aceste mari ruine,
 D'ursita omenéseă vorbesc cu mult mai bine
 De cât o pôte spune orî ce religiuî,
 Orî ce filosofie, ueue ficțiunî!
 Ce lucru-î câmpu acesta? O urmă de turbare,
 De patimi frămîntate în órba esaltare;
 Un lac fatal de sânge ce muritorul chiar
 Vêrsa să mulțuméseă instinctul seú barbar;
 O luptă între semenî: popórele nebune
 Luptând ca să împace fatal 'ambițiune

Acelor cei guvernă, creșdind că se muncesc
 Să aibă o libertate pe când ei se robesc.
 Creșdind să dobîndescă un nume, ficțiune!
 Și cărți dic putere, mărire, nașune!
 Ei uită că s'arată un timp când tôte mor,
 Când un mormint pe tôte apare-'ntristător.

Acésta-î rezultatul atâtor lupte crude,
 Atâtor intrigi, crime, dureri, amare trude,
 Tot, un mormint? acolo se sting și pasiuni
 Și viață și durere, mărire slăbiciuni;
 Virtușile din tôte las încă — a lor lumină
 P'a secolilor umbră ce pe trecut declină.
 Profită muritorul d'aceseste lecșionii?
 Ce-i dă amar mormintul atâtot nașionii?
 Acum cam altă dată tot vechia rătăcire
 Conduce p'astă cale sărmana omenire!
 Nimic de cât în formă vai! Reul n'a schimbat!
 Religiunii, doctrine, schimbând ne încetat;
 Și însuși cugetarea, născând în libertate,
 Fatala moștenire tot n'a putut abate!
 Resbelul între populi urmădă ca-'ntrecut;
 A fi un Cain încă tot omul e născut,
 Și Causele triste sunt tot acele care
 Produs'auă aste lupte fatale si barbare!
 Și popoli, ei însuși, al sângelui trist fum,
 Cu nume de mărire, de glorie-'n cunun.
 Aceiași rătăcire ce popoli domină,
 Pe indiviși în parte nu crușă: Tet suspină,
 Tot geme, tot se plînge, Vai! de la om la om!
 Tot, tot de la coliba perdută pân la tron!
 N'a ars destulă smirnă p'altarul Providinșii?
 Și n'a pătruns la ceruri profumul suferinșii?
 N'a suferit atâta sărmanul muritor?

Eternizat'a timpul, din tóte lunguí dor?
 Conrad gîndesce astfel și ochii lacrimédă.
 Pe vechile ruine el doru și întonédă.

„Pe țermü — acesta negru a fost acea câmpie
 „Ce timpul în unire cu omü — a ruinat;
 „Acolo fuse Troada, fu marea bătălie
 Ce Omar a cântat.

„Tot a perit din lume și splendida cetate,
 „Și popoul acela ce-aici a locuit
 „Și mindrele phalange, de laurî cununate,
 Tot ce a Viețuit;

„Afară de poema cu cânturî imortale
 „Ce fiul Iónii în urmă-i a lăsat;
 „Omer! tot viețuiesce în versurile tale

 Ca-'n timpü ce-ai cântat.

„Să stăm la umbra seriî să plângem muritorul,
 „Prin spirt atât de mare, prin lut atât de mic,
 El ce răpesc vintul precum răpesc nuorul

 Și numai e nimic!

Ah! dacă cum visédă divinele ființe
 Că dincolo de mórte lumină alte dorî,
 Astéptă altă viață, și fără suferințe,

 Sărmanü muritorü;

O să găsim p'aceia ce am iubit în lume,
 Și mórtea fără țile trăite ia răpit,
 Te voi afla pe tine, frumos și dulce nume

 Ce-atăta am iubit!

Acolo, fără lutul supus la suferință,
 De voluptate săntă, d'amorul influit,
 Veî imbăta tu dulce sărmana mea ființă,

 O suflet fericit!

De când lăsași tu viața eü sunt strein în lume,
 Și țilele-mî în umbră iaü sborul lor și trec :

De câte ori în juru-mi resună al teü nume,

De lacrimi eü mē-nec!

Dar daca dupe mörte tot piere, încetēdă,

Și daca nici odată nu te voiü mai vedea,

Tu vei trăi prin cāntul ce lyra îți păstrēdă,

O fericirea mea?

Din traiul astor ómeni ce-a mai rămas? morminte

Schacalul și cu fil superbil Engliter!

Aü împărțit remasul acestor oseminte,

Scobind în negre seril!

Dar numele lor încă plutesc cu strălucire

P'a secolilor nópte ca stelile-'n ether.

Voi — umbre — ce vē pasă de este nemurire,

De este viață-n cer!

Și ce îți pasă ție, sārmană, trista humă,

Să scii ce te astéptă când lumea vei lăsa?

Veđi tu pe fața mării trecānd un val de spumă?

El e figura ta.

Nu esci sātul de viață! de suferinți amare?

De vise fericite ce nu se împlinesc?

Ori unde este viață, sub umbra ei apare

Dureri ce vestejesc!

Când vei vedea tu ripa dîmbind pe scurta-ți cale,

Om laș, te reîntörce, și crede de voiesci!

Vai! daca-a ta credință, în çhinurile tale

Tu poți să o regăsesci!"

Prin umbră și lumină, pe — albastru Heiesponte,

Plutesce vasul; pacea s'anunță p'orizonte.

Tenedos este-acolo (3) cu clima răpitoare

Sub care rivalisă frumósele fecióre

Prin gracie, dulcēță cu crinu-mbālsámint

Ce cresce și suride pe stānca de granit,

Îmi place frumusețea cu bucla sa balaie

Când crește-'n oriinte sub sóre de văpaie !
 Ea este ca o bóre din nord ce-a recorit
 Un aer cald și dulce, un foc de răsărit.

Conrad vėdu pe vasul pe care el venise
 O frumusețe rară, un raiū ce se deschise !
 Stambulul o crucesce și — o înturna acum
 Frumósă ca o flóre ce-'mbată prin parfum.
 Avută, măritată, venea să vađă încă
 Tot ce lăsase-'n urmă p'acéstă stérpă'stărcă.
 Orī cāt proscrisul nostru părea descuragiat,
 L'atáta frumusețe, se simte — adinc mișcat.
 El nu scia n'ainte ce are să admire,
 Acéstă formă plină de mare strălucire,
 Saū inima frumósă — saū spiritul gingaș
 Acestiī dulci fantasme, cu chipul drăgálaș.
 Aici s'opresce vasul, desbarcă pasageriī ;
 El ne rechiamă viața — imagine a dureriī,
 Ce-'n calea-ī in floritá ici colo când și când
 Depune călătoriī pe câte un mormint.
 Conrad cu ochi-n lacrimī, aruncă o cătare
 Pe tenedesiana perind în depártare.
 Mult timp suava umbră din nóptea suvenirī
 Frumósă și divină ca umbra fericiriī,
 P'a lui singuritate venea de multe ori
 Venea precum o rađă s'arată între nuori.

Dar đioa se retrage în grottele umide
 Acestor munți în care cel mai înalt o-nchide.
 Resari, balae lună pe cerul teū cel pur,
 Lumină calea nóstră pe brazdele d'azur !
 Te légână tu mare, delicios tesaur !
 Sub bórea ce resfiră acest poleiū de aur !
 Ce-ți imprumută cerul în semn d'al seū amor ;

Te légănă murmură, deliră-ncântător !
 Tu singură sub ceruri robia nu scii încă,
 Tu singură, ô mare puternică, adincă !
 Teribilile flote, le neci saũ le sdrobesci.
 Trufia omenescă tu crud o umilesci.
 Ca cerul, pentru lume, tu esci streină,-ô mare;
 Ai altă destinată, imperiũ de-'ncântare !
 Frumósă, ridătore, plăcuta-'n timpul lin,
 Sublimă, imposantă când timpii aspri vin,
 În ñi, în nópte, séra, în alba diminéțã,
 Un fermec fără nume se varsă p'ata fațã.

Pe valurile telé ce ne-n cetat murmur,
 Mai legănat tu dulce, sãnt element d'azur.
 D'o patrie frumósă, dar datã mostenire
 Tyranilor în secolii, respins, a mea iubire,
 Pe sinul teũ, ô mare se légănã cu dor ;
 Tu iaĩ luat ei locul în sãntul meũ amor.
 Și valurile tele, sãlbateci, furtunóse
 N'aũ fost atât de aspre, atât de fioróse
 Ca fiĩ țerii mele, ca cruda tyranie
 Sub care plécã fruntea sãrmana Romãnie !
 Eũ te iubesc, o mare, p'al cãrii sin curat
 E liberã gândirea ca Valul teũ spumat.
 De câte ori suspinul și lacrimile mele
 S'aũ mestecat cu viutul și valurile tele !
 De câte ori pe sinu-ți saũ dupe-un nalt granit,
 Privind cu voluptate coprinsuți aurit,
 Sorbind prefumuți dulce și legãnãndumĩ dorul,
 N'am revãrsat eũ lacrimi ce-mĩ inspirase-amorul !
 O ñile de junețe, de vise, de-'n cãntãri,
 Ce vë ridéți ferice d'ori care suspinãri,
 Ce v'ați fãcut voi óre ? atunci nu cunoscusem
 Ce este — acéstã lume, atuncea nu bãusem

Din cupa îndoielii veninul cel amar
 Ce stinge ori ce vise în viață mai apar!

Dar Lesbos se arată. (4) P'albastrul horisonte
 Apare — un nuor de vase plutind spre Helesponte,
 Vedere minunată ce nici un muritor
 N'a cunoscut în viață p'ast câmp desfătător!
 Acest nor este flotta puterilor unite
 Mergînd se-'n frîne sborulă trufii Moscovite.
 Curînd și largi torinte de sânge omenesc
 Vor curge p'aste valuri ce durăros mugesc.
 Oh! fie c'acest sânge ce se revarsă-acum.
 P'altarul libertății se pórte — al seú parfum!
 Căci lumea tótă geme sab barbară asprime!
 Ori unde pui privirea, veđi lupta din vechime,
 Veđi dreptul cū-arbitrarul luptînd ne contenit
 Și totú d'auna dreptul se vede biruit!
 Ai crede că destinul cu réul s'aliađă,
 Cu cel ne drept conspiră, cu crima triumphédă!
 Luptați, armate mîndre; căci sângele vărsat
 P'altarul libertății e bine cuvîntat.
 Dar sunteți óre siguri că voi mergeți n'ainte
 Să faceți să triumphe sublimele cuvinte?
 O Francie generósă. și mare pe pămînt,
 Anglie, tu regina cē-aposul Elemînt
 Îți recunósce lanțul și aspra ta dreptate!
 Luptați să dați voi óre la popoli libertate?
 Puteți voi face liberi p'alți popoli subjugați,
 Voi care — aveți popóre în lanțuri să păstrați.

Ó tu, amantă rece a sórelui, o lună,
 Ce te redici din valuri și treci în nóptea brună,
 Casé lumini departe pe-ntinsul elemînt
 Căvarea marei flote cu pândele în vent,

Imi spune-acuma mie, de când lumină în lume,
 Și de când libertatea primi deșertu-i nume,
 Veđuta-ı tu vr'odată pe popoliı tytanı
 Mergind sė libeređe p'alți popoli, de tyrani,
 Varsănd torenți de sänge, și când fi liberară,
 A lor chiar tyranie nu fușe mai amară ?..
 Din începutul lumii puțin s'a progresat.
 Vai! omul pretutindenı remăne ne schimbat!
 Când vede-acestă flottă așă Conrad gîndesce,
 Căci el avea credința că nu se desrobesc
 Un popol nici odată de jugul cel mișel,
 De cât prin sacrifice, de cât prin însuși el.
 Sub ochii lui se-'ntinde cãmpia cristalină,
 Pe care dominėdă a umbrelor regină;

Ei aũ ajuns la Lesbos al Saphii vechiũ locaș
 Ce-o dulce poesie făcuse drăgălaș,
 Acolo Corneliı, Pompeu o ți apare,
 In vins, de Iuliũ Cesar, sdrobit de întristare,
 Dar neperđind speranța în viitor, în deı;
 Cornelia cu lacrimi blasphemă sorta ei. (5)
 Oh! d'ai fi dat tu viața la cel mai splendid nume
 Atăta renumire n'ai fi aflat în lume,
 O prefumată Lesbos pe cât tu ai avut
 Căci Sapho p'aste țermuri odată s'a născut!
 Peritaũ toți eroii, toți regii, toți tyraniı;
 Iar tu cu doă ode ce nemuriră anii,
 Trăesci, poetă dulce și încă vei trăi,
 Pe cât acele Strophe nu se vor risipi.

Tu suferiși în viață, fiind desprețuită:
 Disprețul inveselesce a bardului ursită.
 Când toți sorbeaũ nectarul, tu bėi amar venin!
 Poetul jos în lume va fi ca un strein;

Dar Cerul îl resbună când numai este 'n viață.
 Acei ce-l persecută, se duc, dispar încetă,
 El singur mai trăește căci viața-i pe pământ,
 Incepe din momentul când intră în mormint.

Dar nóptea se cobórá și Zephirul adie;
 Și-un passager întónă acéstă melodie:

„Eü plec pe alte țermuri selbatece, streine,
 Iar întristarea crudă cu ochii lăcrămați;
 Se-'nclină peste sinu-mi și ȃice cu suspine:

„Tu scii? noi suntem frați?

Te-am legănat pe brațe cum ai venit în viață,
 P'ata copilarie eü singură-am vegheat
 Și fruntea ta ce nimeni în lume nu resfață,

Tot eü am resfățat.

Orî unde te vei duce eü voiü veni cu tine,
 Și când te vei întórce și nu vei mai găsi
 Ființele dorite și sinu-ți de suspine,

Amar se va sdrobi,

Când tu te i crede-'n viața strein și neferice,

Eü voi veni a plänge cu tine ce iubesc ;

Tot eü voi ȃice ție: Nu esci strein aice:

Eü nu te părăsescü!“

Așa răsună-'n nópte un cãntec de durere.

De ce Conrad ce-aude, suspină în tăcere?

Ce este între dînsul și cãntecul de dor ?

In vecele plutinde ädie vîntu ușor

Și marea desteptată, redica alba frunte,

A stelelor regină dispăre de pe munte ;

Aici trăia cu Sapho Alceü poet ostaș ;

El a iubit poeta cu brațul drăgălaș.

Dar ea remase rece la sânta lui iubire.
Aşa Conrad descrise acéstă suferire,

Alceü către Sapho

Păreul stinge locul; dar lacrimile mele
Nu sting aceste flacări ce sinul meu coprind,
Şi cum vor stinge focul când foc sunt însuşi ele ?

 Mai mult ele 'l aprind !

S'ar despica şi piatra când ar puté s'audă
Adîncile suspine din sinu-mi arđător !
Tu Sapho, esci mai rece, tu Sapho esci mai crudă,

 Tu nu simţi nici un dor !

Când eü te veđ ifirmósă ca blonda Dionée
Şi — aud pe lyra d'aur Cântarea ta de foc,
Aşi vrea să cađă deil, şi tu, şi tu. femeie,

 Tu să rămăi în loc !

Prin lyrä şi prin spadă străluce — a mea junie,
O glorie-'n doită pe fruntea mea privesci,
Amorul meu e sincer. O Sapho, spune mie,

 De ce-'l dispreţuiesci ?

Te blestem ! al tăi suflet d'amor se se consume !
Şi se iubesci p'acela ce nu te va iubi,
Se-ţi se pără ţie cel mai frumos din lume

 Care-a putut a fi !

Când nu vei fi cu dînsul se te usuce dorul,
Iar când vei fi cu dînsul să simţi dispreţul seü !
Să veđi tu p'altă nymphă ce-'l pörtă tot amorul,

 Să suferi dorul meu !

Ca se-'nţelegi ce chinuri încercă jos în lume
Acela ce iubesc, şi e dispreţuit !
Să scii cât mi ai fost dragă, poetă cu drag nume,
Se scii ce — am suferit !

Tu dea cu p^{er} palid, frum^osă cytherée,
 Fă astă^{di} o minune, e^u sunt poetul te^u.
 Fă s^e iubescă Sapho, Fă, graci^osă dee,
 Resbună pe Alce^u!“

Așa c^{an}ta poetul și Cyprisa-l' aude,
 P'amor ea chiama-'ndat^ă: „Purcede, fetul me^u.
 Și simțurile Saphiⁱ cu patimile crude
 P^ătrunde-le! Voi^u e^u!“

Amorul se dev^ore cu flac^ăra-i cerescă
 Femeia ce cuted^ă a i se-'mpotrivi,
 Pe cel ce nici o dat^ă pe ea n'o să iubescă,
 Tu fă-o d'al iubi!“

Ea dise; și amorul, ascultător, cob^oră
 Prin domele supuse lui blondul Orion;
 La Lesbos se opresce, și Sapho, vai! ad^oră
 Și m^ore de Phaon. (6)

Departe golful Smyrniⁱ la călători apare.
 Conrad inturnă ochii ce rătăcea^u pe mare,
 D^eresce — aceste, țermuri d'antice suvenirⁱ
 De mari virtuți trecute, de triste suferirⁱ.
 El saluta p^ămîntul ce îi aduce — aminte
 De Omer, cu aceste amarⁱ și dulci cuvinte.
 Fiⁱ bine cuvintat^ă — o Smyrnă de demult,
 Cetate — Eoliană ce barbarii insult!
 Nu este altă țeră l'al cării dulce s^ore
 Să nască, se-nflor^escă femeⁱ mai răpit^ore!
 Feciorele a^u prefumul de flori din răsărit.
 Nevestele-a^u ardorea de vînt imbălsămit
 Ce Lybia trimite și marea-i dă rec^ore;
 Lumina variat^ă de ra^đe trecăt^ore,
 Ce se resfr^âng în n^opte pe valul de azur,
 A^u frăgesimea seriⁱ, al ei divin murmur.
 Colo se 'nalță Pagus domnind p'aceste ape.

Acolo fuse templul nălțat lui Esculape
 P'acărui colomnadă de marmur oglindind ,
 Se restrângea lumina Océnului spumînd.
 La nascerea lui Meles veți scorbora de fală :
 În care scrise Omer poema imortală.
 Aici născu, aice se ștece că-a trăit ,
 A lumii răutate aici a suferit.
 Aici grenadul, mirtul, olivier și laur ,
 Se luptă prin colóre de purpură și d'aur
 Îmbălsămînd ferice locașul răpitor
 D'eternă primăvară, de vise și d'amor.

Dar sub aceste clime frumoșe, prefumate ,
 Ce sunt aceste turme de sclavi întărđiate ,
 Ce calc aceste locuri și cu presința lor
 Atristă cadrul vieții, superb, desfătător ?
 Vai ! ele ne rechiamă fatala barbarie !
 E sclavul și cu Domnul ; o lume ce-'n tărđie !
 Egalî în barbarie, fanatiei în credinți ,
 Beaă d'opotrivă valul amariî suferinți !
 Nu simt ei trebuința mai fericiți să fie ,
 Și nu roșesc de viață josită prin sclavie.
 Când ochiul nostru vede perînd acest focar
 Al artelor, sciinții, noi suferim amar.
 Dar să nu cure lacrimi ! atâta rătăcire
 Domnesce sub acestă amară suferire ,
 In cât al nostru suflet nu pôte-a mai avea
 De cât nu ris ironic în desperarea sea.

Așa Conrad salută aceste șermuri sante ,
 De țera sa robită el își aduce — aminte.
 O țeră, tot poporul ce-'n glorie-a trecut
 Iși are timpul vieții în care a născut,
 În care cîntă, strânge cunune luminose

Prin lupte , prin sciințe, prin artele frumoase ;
 Precum și — un timp de vițiu ce-aduce pe tyrani ,
 Ce — aduce cruda mörte, cei mai din urmă ani.
 Avuși și tu, o țără, o dulce Romănie ,
 Un timp de libertate, un timp de vitejie ;
 Avuși și tu un nume , avuși și tu , cunună ,
 Și locul de onöre prin alte națiuni.
 Dar moliciunea urcă pe tronul teü, o țără ,
 Și viața ta d'atuncea a devenit amară !
 Venivor ñile rele când pe tunica ta
 Streinii între diașii sorți cruți vor arunca,
 Când fiica idalii, precum și trădătorul
 Vor semăna rușinea se-ți facă viitorul,
 Când omul cel de bine, de rei va fi lovit
 În numele virtuții, popor ne fericit !
 Și voi, popöre slabe, în curse abătute ,
 Veți cununa tälharii și veți lovi-'n virtute.
 Mlăstara ce va nasce p'acéstă rădăcină
 Va răsări din lacrimi ca putreda-ı tulpină:
 Al ei suc va fi vested și sufletul bătrın ,
 Nu va avea junețe — sărman popor român !
 Nu vei afla la dinsa de cât indiferință
 In sânta ta căldură și-n nobilați credință.
 Va concentra in aur tot scintimintul seü,
 Semn precursor de mörte... atuncea Dumneđeü
 Se va-'ndura de tine, te va chema la viață,
 Va risipi din ochiși a morți crudă cęță...
 Atunci ei va alege din némul teü căđut,
 Un om — ca se desfacă tot rēul ce'ai făcut.

Dar orele se scură și ñica se arată
 Și séra iar urmędă de vise-'n conjurată.
 Conrad simțea în sinu-ı un dor necunoscut ;
 Pe podul singuratic ședea el abătut.

Sbura pe valuri vasul condus d'o vie bôre ;
 Ger ; aer, valul mării, c'o palidă colóre
 Se-învoleaŭ și luna pe cerul incolor
 Părea că meditédă p'al lumii aspru dor.
 Moderatorul vieții se cufundase — 'n mare.
 Ca o sprecénă négră pamintu-'n depărtare
 In umbra și in rađe se mai vedea mijind ;
 Și valuri dupe valuri veneaŭ ca turme-albind.

Conrad aude — atuncea o dulce armonie.
 Mai multe voci unite, voci pline de junie ,
 De simțimint ferbinte, voci pure, femeiesci,
 Rechiamă — acele-acorduri, din horuri ingeresci.
 Aceste voci lasără pe sênul serii dese —
 Ast hymn pe care vîntul fericé îl culese :

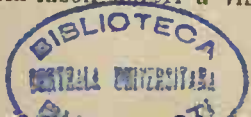
„O Dómné ! viața-î lungă, și — amară suferință ;
 Iar omul este — o iarbă ce vîntul a pălit ;
 Vînt, vino de répesce plăpânda mea ființă !
 Destul am viețuit.

Scutesce muritorul ce nu cunósce ferea
 Din care se adapă sármanii trăitorî.
 Și n'a veđut pe frunte-î umbrinduse durerea
 Ca bruma peste flori.

Dar eŭ a cărîi viață veni ca diminéța
 Născută — 'n vijelie, la ce voiŭ viețui ?
 A vieții primavară și-a scuturat verdéța
 N'ainte d'a — 'n flori.

Junie,-amor, plăcere, și gînduri fericite
 In cursul vieții mele, nu, nu le-am cunoscut !
 Și din cununa vieții dorințele junele
 Pe lacrimi aŭ căđut.“

Așa cântău cinci vergini surori diaconese,
 Ce căutaŭ prin insoli dureri a vindeca,

Va! ele ce durerea în lume alesese
Să facă pradă sa !“ (7)

Conrad prin alte dame veđu cu admirare
O nobilă femeie venind din departare —
Și-'n depărtate locuri trecând cu — al ei bărbat.
O frumusețe rară ; chip, splendid, inspirat,
Ce rechiema pe îngeri ; o flóre-a frumuseții
Ce pare că pălesce în primăvara vieții ;
O splendidă corolă fericie înconjură
Sub aurul ei dulce frumoșa sa figură. (8)
Conrad simți în sine un fermec sympatic ,
Veđind acéstă damă, ast chip blind, Seraphic,
Atât de dulce, nobil, și plin de frumusețe,
Și înđestrat atâta de urme de tristețe.
Durerea între, dinșii născu un simțimint
O Sympatie pură, un sacru legămint.

Treceau ei multe ore vorbind în sînul serii
Limbagiul ce e propriu și sympatic durerii,
Limbagiu ce nici odată un suflet fericit
Nu pôte să cunóscă, căci nu a suferit.
Ei admiraü natura și marea cea plăcută,
Amantă ce 'n departe cu cerul se sarută.
Și stelele, flori d'aur în câmpii din ether ;
Acéstă simpatie între pămînt și cer ;
Acéstă lege mare ne strêmutată încă
Ce face armonia divină și adîncă !
Și tineră femeie îl întreba cu dor :
Aceste fapte 'nalte nu aü un creator ?

Odată, într'o séră, acéstă damă jună .
Ședea pe pod cu Conrad la rađele de lună.
Era o séră caldă, cer limpede, frumos ;

Sufla o bóre dulce in përu-i riuros.
 Streinã influință simțirea sa strêbate.
 Simțea că o resfață o dulce voluptate,
 Un fermec fără nume cë-o face. un minut
 Së lase al ei suflet së sbóre in trecut.
 Ea pentru prima óre cutedã së vorbescã
 Cu Conrad despre lucruri din viața omenescã
 Profane ; ea invitã pe tristul cãlãtor
 Se verse 'n al ei suflet al lui suflet in dor.
 Conrad așa respunde. „Durerea ce vibrעדã
 In inima mĩ, ce viața apasã și scurtעדã,
 Nu are vindecare p'-acest amar pãmint.
 Nu are liniscire de cât intr'un mormint.
 Eũ am iubit. Afi spune ce gracii, frumusețe,
 Ce spirit, simțiminte formaũ a ei junețe,
 Ar fi se se slãbescã portretul ei divin ;
 Dar mórtea plécã fruntea acestui dulce crin.
 D'atunci acéstã viață perdu orĩ ce plăcere.
 Orĩ ce dorință sémãn, resare o durere !
 Dar tẽnëra femeie uitãnduse la el,
 Cu óre ce-'n doialã, surise ușurel.
 Tot trece, tot se uitã, orĩ care rêu se curmã.
 Și rãnile ce face amorul, nu las urmã,
 Tenesiana nóstrã de ar mai fi aici
 Ar rĩde pe sub veluĩ de tóte câte dici !...“
 Nu ! dice cãlãtorul, nici ea frumósã grecã —
 Durerea ce m'apasã n'ar face ca se trecã.

In sala de mãncare Conrad a coborit ;
 Acolo tótã nóptea, la masã tãbãrãt,
 Cercãnd së scrie versuri, abiã putu compune
 Aceste strophĩ — din care puține pot fi bune :

LA JULIA.

Peste viața-mea umbrósă ,
 Când ferice ai ȃimbit ,
 Viața s'a făcut frumósă,
 Mii de rađe — au resărit !

Câte scănteiose stele
 Mai n'ainte s'au fost stins,
 Sub surisul buđii tele,
 Tóte — acuma s'au aprins !

Nu e rađa , nu e sóre
 Mai frumos ca dorul teú !
 Corpu-ți ? róă dupe flóre ,
 Sufletu-ți ? prefumul seú !

Tu faci sóre, tu faci cęta
 C'un suris sau c'un suspin !
 Tu-n cununí de rose viața ;
 Vise dulci tu porți pe sín.

Păruți valuri lungi, plăcute,
 Chiamă vintul serii pur ,
 Care, ca se le sărute ,
 Lasă valul lui d'azur :

Peste buđa ta suavă —
 Cuib de alb mărgăritar ,
 Cyprisa ce-í a ta sclavă,
 Varsă roă și nectar.

Cerul imi vorbesce mie
 Când tu mie imi vorbesci.

El îți dete numai ție
Darul ca se mă răpesci !

Viata-ți este a mea viață ;
Fericirea ta-I a mea,
Și p'a lumii dėsă cėtã
Tu esci singura mea stea.

Ô! scii tu, vis blind, ceresc,
Ô! scii tu cât te iubescu !"

Când termina cu scrisul, venise ziua mare.
Conrad citește...“ iată o noă insultare !
Urmédã el a dice. Ea nu le va vedea !
Sunt ridicul. Acésta nu e-natura mea !
El dice, apoi rupe aceste strophe — care
Bucãți se risipirã pe masa de mãncare.
Julia desteptatã, din cuibul ei eși.
Salutã-cãlãtorul și astfel îi vorbi —
„Scrii versurii mi se pare?“ întinde alba manã
Bucãțile cãdute rîzind ea le adunã.
Le 'nșirã, le citește, și dice :“ *iarã ea !*
Acésta junã grécã cã atãta îți plãcea ?
Nu am sciut, urmédã cu ton ceva coquet —
Ceva picant, Julia, cã esci un bun poet.“
Ea vede o bucatã cã a fost format hãrtia,
Cu versurile rupte ; citește : *La Julia !*
Ea tace. Schimbã vorba, de vine seriósã ;
Și purpura se'nginã pe fața ei frumósã.

Dar orele se scurã și vasul a stãtut
În portul de la Hio la cãlãtorii plãcut.

Eden verde-al Egeii ! sporadă graciósă,
 Ô Hio (9) viața-'n sinuți mai pôte fi frumósă ?
 Mulți ani de tyranie, din vechiul tãu trecut
 Pe sãnul tãu ferice c'urgie aũ bătut !
 Dar nici o tyranie nu fuse mai amară
 Cum fuse tyrania lui Stratis, fiũ din țeră,
 El înmadrit d'ast titru, cu mórte te lovea,
 Și fruntea ta de mamă rușinea suferea.
 Orĩ ce popor prin sine, se perde, se omórã;
 Prin fil sãl cei vitrigi, prin vițiũ ce-l cobórã,
 Prin materialismul cel orb, și grosolan,
 Prin lipsa de virtute, printr'un mișel tyran.
 Streinul vine-'n urmã când viața încetãdã,
 Când sãnul astui popol d'amor numai vibrãdã.
 Guvernul din Athene venise sã repare
 Erorile din intru și plagele amare ;
 D'atunci tu fuși robită, schimbând tyranii tel,
 Plecãndute fericã la noii tel cãlã,
 Tu n'ãl sciut sã suferi nici ñilele amare.
 Nici sacrifici cerute de sãnta ne-atãrnare.
 E încă o virtute când scim sã suferim,
 Când scim la timp se cerem neatãrnați sã fim.
 Cãci este-un timp pe care ursitele destinã
 Atuncea când un popol se face demn de stimã,
 De viață, libertate, prin nobile virtuți !
 O popoli de sclavie striviți și abãtuți,
 Ați cercetat voi ore ce causã vã ține
 In lanțurile vóstre ? și ați gîndit voi bine
 Și n'ați văduț voi ore cã de veți deveni
 Demni de ne atãrnare, prin rari virtuți ve-ți fi ?

Trecuse ñioa. Séra frumósã, linã, pare.
 Pe malul ce se plécã pe azurita mare
 Ca când ar vré se-ĩ spuie mistere omenesci,

Se-'ntinde nisce plaiuri sub domele ceresci,
 Edene-'mbalsamite, locasuri gracióse
 Cu arbori de climi calde, cu fructe auróse
 Ce respindesc in spatiu un aer parfumat,
 Un aer ce dá viaða. plaminiil se imbat.
 Mai sus d'acele maguri par creste ne-'nvelite.
 Creði cá — ale lor frunzi nalte, de ceruri coperite,
 De la-'n ceputul lumii, de ceruri se tocesc.
 Albeða lor lugesce in spatiul ceresc.
 Sub cósta ce se pléca pe limpedile valuri,
 Sub flacárilé lunii si 'n umbrele de maluri,
 Suspiná dulce valul in sinul linii seri
 Unind a lui murmurá cu cánturi de pláceri.
 Conrad şedea pe cóstá, rápit de frumuseþea
 Ce ca un vis ferice îi legána tristeþea.
 Acest tablou feeric privirea lui sorbea,
 Când auði pe mare un cántec ce dicea :

„Ti-aminzi tu, frumoasă și juná verginá,
 Plimbárilé nóstre pe marea d'azur,
 In barca tácutá, prin nóþtea seniná,
 Cu dulce murmur ?

Pe fruntea ta viaða, de tine amoratá,
 Vársase resfáturi — ceresci desfátári,
 Gu buða de roá plácerca curatá
 Izi da sárutári.

Pámintul, și cerul formaü in preuná
 Podóbele tele, ó sufletul meu ,
 Amoru-avea rose se-zi facá cununá
 L'al teü hymeneü.

Dar ðilele tele plápinde, junele,
 Gáðurá d'odatá pe tristul mormint ,
 Și hora Suavá dorinþelor tele
 Se sparge in vint

S'a stins a ta umbră pe marea spumósă !
 Pe buđe surisul acum a-'nghetat,
 Ghirlanda de nuntă dir fruntea-ți frumósă
 În plăns a picat.

Mormînlul se-'nalță pe ڃilele tale ;
 Pe numele ți dulce tăcerea s'a-'n tins ;
 Puținile pasuri pe scurtata cale
 Vai ! urma și aũ stins.

S'aũ stins ! și pămîntul păstréđă cununa,
 Și cerul revarsă lumina mereũ,
 Și marea-ı frumósă ca in tot d'auna
 O sufletul meũ !

Așa resură -- o voce pe marea legănată
 In murmurı fericite, de bórea prefumată.
 Dar barca se confundă prin umbrele ce joc.
 Gonrad ڃicea : Durerea e dar in orı ce loc.

Dar țermul Ioniı ne-arată-ndepărtare
 Terimul unde fuse Ephesul, templul mare
 Al ڃeului Apolon, ce timpil aũ abătut.
 Fantasmă uriașă nălțată petrecut.

Gum ați căđut, o locuri, acum atăt de jos.
 Pămîntul cel mai magic, cel mai delicios ,
 In care tot respiră amor și poesie,
 In care tot e splendid tot este feerie !
 Civilisațiunea d'aicea s'a născut,
 Aici ia fost locașul pe care l'a perdut ,
 Aici e princiósă și totul o favoră,
 Și cerul și pămêntul și delicata bórá ;
 Aici pămênt și mare fericite se unesc
 Se pórte cugetării un sbor înalt, ceresc.
 Tu vei veni cu timpul civilisațiune

P'aceste locuri sacre se-ți ieși posessiune
 Atunci când aste némuri nu vor mai viețui.
 Său órbe prejudețe să scuture vor sci.
 Când spiritul puteric de săntă—umanitate
 Va risipi eccesul de naționalitate

Colo înalte rîpe se învelesc în nor,
 Cu crestetul fantastic, trufaș și visător,
 Ici marea turburată sub vînturi Asiaticî,
 Cu valuri ce s'aruncă pe cîstele sălbaticî
 Lăsă să se audă un gemet infinit!
 Abia un val se sparge de colțul, de granit,
 Abia se respîndesce și alt val îi urmăde
 Urmat de alte valuri ce-ajung; mugesc. spumede,
 Și se anunț departe pe ceru-umbros albînd
 Trufașe, gemătoare, ne contenit venînd;
 Ai crede că sunt nisce colonne de armate
 Ce — alergă să atace, să surpe o cetate.
 Un nor trecea pe ceruri, pămîntul aburînd;
 Luci pe fața mării un fulger șerpînd
 Urmat d'un tare trăsnet, făcând să tacă-ndată
 Și Notus cel sălbatec și marea-nfuriată,
 O navă-ndepărtare mergînd la ținta sa,
 Cu pânzele ei strânse, la valuri se lăsa,
 Imagine fidelă aicea jos în lume
 A omului ce luptă cu valul seú de spume,
 Amara suferință, s'ajungă către-un, țel.
 Și care este țelul la care merge el?
 Mormîntul unde trece, mormîntul ce-l astede,
 Din care nici o voce mai mult nu-l mai destede.

Pe vechile ruine Schacalul cobitor
 Unea cu vijelia un gemet plin de dor.
 Și paserea de mare venea, cătînd pămîntul

Unind a sa cântare cu marea și cu vîntul
 Așa cum însoțesce ne-adormitul chin
 Cu slabul fiu al lumii, amarul seü suspin.

Priviți acele diduri ce mușchiul învelesce,
 Și întrebați tîrîna cî-aici se odihnesce,
 Mai întrebați și dea ce-aici s'a-adorat,
 A lumii suferință d'atunci a vindecat?
 A sa religiune putut'a să opréscă
 Ast reü ce se întinde pe vița omenéscă?
 Și daca orî ce crimă ce'n lume s'a făcut
 Nu s'a făcut d'aceia ce-atîta aü creüt?
 Nu s'a produs sub brațul aceluî mai fervinte,
 Ce țamăiasa templu, respundeți voi mominte?

Om, fiu al periciunii, mergi, veți tot ce-a remas
 Din tot ce-aici în lume făcea al teü estas,
 Plăcere, fericire și te făcea phanatic,
 Ne drept: un colț de pörtă sub un figar selbatec!
 Copii al rătăcirii al căruia cuvînt,
 A căruia speranț se sprijină pe vînt,
 Privesce — aici mormîntul ilusiilor tele,
 Gredințelor phanaticî, sorginte de mari rele!
 Tu nu poți a te duce la negrul teü mormînt,
 Far' ați crea ilusii ce se rîpesc de vînt,
 Ilusii d'altă viață, nu poți a face bine
 Cum ți ar lipsi ideia de fala ta, de tine,
 D'o mare recompensă! Tu geniü ne-nțeles,
 Imi spune, trebui'ta mesquinul interes
 Se vie s'e s'ascundă chiar în a ta credință?
 Chiar în a ta virtute? o miseră ființă!
 Doctrine rătăcite! amari prejudecăți!
 Făcurăți-se se curme, loviri, iniquități,

De care geme lumea și care fac din viață
O și fără de lumină, un câmp fără de verdéță ?

Acéstă climă dulce împacă — al nostru dor,
Il scaldă în nectarul unui ceresc amor.
Conrad cu tótă dioa simțea ceva schimbare,
Sînțea că se risipă abaterea sa mare.
Acel desgust de viață, venin omorător,
Acea — 'ndoială tristă că-avea de viitor.
Că — avea de tot în lume chiar de progres, de bine,
Dispar cu tot momentul sub aste climi divine.
Și frații lui d'un sânge, lipsiți de viitor,
Purtînd a țerii cruce și țera lui în dor,
Purtînd al morții doliu cu hérele streine,
Păreau lui sub colóre mai limpedi, mai senine.
Din timp în timp el simte că inimal avea,
Mărinimóse sboruri; că amoru-î suridea.
Fantasma vieții sale, acea ființă dulce
Că-a iubit în viață și care lo aduce
Frumósă iubitóre, prin vise de amor,
A lui închipuire ce se agită 'n dor,
Ast obiect ce face o dulce suferire,
Mai rar acum visită amara lui gîndire.

Era prin alte dame pe vasul plutitor
O nobilă myladi, un vis desfătător.
Claricia cu nume. Ea respîndea dulcéța,
Și admirațiunea. El îi scăpase viața.
Myladi una dată urcînduse în vas,
Alunecase-'n mare, tradată d'al seú pas.

Dar vasul nainteață p'ó mare ca o ghéță.
Și Samos se arată prin azurită cétă.

Al lumii phar se culcă și aterne, apuind,
 Pe mare altă mare de rađe scânteind.
 Mycale se înalță cu virful seü cel verde,
 Prin umbre depărtate, mijind, tăcut, se perde;
 Din crestetul seü, séra pe caru-î neguros
 Cobórá către póle, plutind misterios.

Aicia flotta grécă învinse barbaria
 Ce menința Europa cu jugul și sclavia.
 Tot este ca-'nainte afară de cetățî,
 De templuri, de sciințe, de arți, și libertățî.
 Barbarii sunt de față — ca-'n timpurile — antice.
 Dar ceia ce nu póte ca să mai fie-aice,
 Sunt ómeniî ca Xantipe și ca Leontihid.
 Ađî sclavul locuiesce sub cerul seü splendid.

Mycale! Séra vine și — a tristă mândrađi frunte.
 Ce ai de esci pe gînduri, tu cel mai mîndru munte?
 Esci părăsit de lume? de viață esci deșert?
 Nimic n'auđi în juruți de cât acel concert
 Fantastic, melancolic ce valurile mării
 Intónă sě te-adórmă în cîntul întristării!
 Ca tine, vai! Eü însumi de lume părăsit
 Plâng anii fericirei ce timpü — a risipit;
 Oh! căți trăiesc în lume și lumea-î părăsesce!
 Căți ura și disprețul aici nu întilnesce!
 Căți în acéstă viață privesc în înprejiur
 Schimbându-se în lacrimi al vieții bulce — azur!

Dar ce devine urma aceluî Panium?
 Tot a perit, Mycale, p'al Gloriilor fum.
 Tot ce-î frumos, ce-î mare, se perde — aici în vale,
 Și noi sperăm, vai! încă pe scurta nóstră cale!

Dar secolii cer pradă și slabul muritor
 Cu slabele lui fapte seface prada lor.
 Ionie frumósă și plină de dulcétă!
 Cum ai rămas deșartă de ceia ce ți da viață?
 Când scim că-n aste locuri odată au strălucit
 Sciinți, frumóse arte în gradul lor mărit,
 Și astăzi nici o urmă și nici o suvenire
 Popórelor barbare nu las ca se-te-admire,
 Se'nécă ochii-'n lacrimi, gândind că — ori ce popor
 Ca popoul acesta va trece călator!
 Căci reul care face se péră — o națiune
 Exista: slăbiciunea pe muritorii supune.
 Resbelul și conquista ca în vechime sunt,
 Aú drept de mostenire aicea pe pămînt;
 Iar omu-î tot acela, cu — aceeași slăbiciune,
 Cu-aceiași ratăcire ca-'n timpul seú cel june.

Aceia ce lovesce mirarea-'n *resărit*
 Vedînd aceste turme de sclavi ce-au survenit,
 Nu este numai starea popórelor învinse;
 Sunt însuși conqueranții cu sufletele stinse!
 Ei sunt egali la tóte cu popolií supuși,
 Căci conquerant și sclavul p'o cale sunt conduși,
 D'aceiași sórtă tristă, d'aceiași ignorință,
 Și toți de libertate, toți vai! au trebuință!
 Barbarii subjugataú pămîntul fericit,
 Și arte și sciințe, luminí au năbușit
 Și Providința pare la tot indiferință
 Vedînd cum tot pămîntul în doliú se-'n vestmîntă!
 Periți de pretutindení, credințe, și luminí!
 Și tu, fatalitate ce pari că tot domini,
 Tu mare întunerec, tu órbă nedreptate,
 Minciună, crimă, sánge, dureri, iniquitate,

Pluțiți p'acéstă lume, căci sórele divin,
Va lumina tot dulce, tot splendid, tot senin !

O fiú al lui Mahmude tu căruí mostenirea
Ți adat acest imperiú, puterea, și mărirea,
Măréță trinitate la care se avînt
Ambițiuní, streine aicea pe pămînt.
Nu căuta prin arme se-ți faci a ta tãrie !
Căci rezultatul luptii de nimeni nu se scie ;
Ci-n marea desvoltare a sãntelor sciinți,
Precum și-n libertatea diverselor credinți ;
Căci dreptul tot d'auna rechiamã datorie.
Fã ca lumina veche aicea se revie,
Din nóptea barbarii ce tot a invelit ?
Conquide prin luminã anticul resãrit !
Căci unde cerul are atãta frumusețe,
Și sórele luminã, și clima tinerețe,
Mult n'aú se mai domnescã nici crudul iatagan
Nici nóptea barbarii pe spiritul uman.
Popórele Europii mai mari, mai luminate,
Intãrđie se rupã, cu multe triste date,
Historia ea însuși aici s'a rătăcit:
Din sãnge, din despolii cununii ea a-'mpletit,
Preconisînd resbelul ca o necesitate,
Din rătăcirea lumii făcãnd necesitate.
Din crimã o virtute, din asasiní, eroi.
Trecutul se resfrãnge chiar astãđi, chiar în noi—
Și vechia barbarie conduce muritorul,
Sciința, și credința tyranul și poporul.
Orí ce resboiú e crimã din đilele barbare.
Afarã val de dreptul cel sãnt de apãrare,
Și ferul ce lovesce pe cãmpul cel fatal
Șub scutul legii este p'atãt de criminal
Cãt este și cuțitul ce ține — ucigãtorul.

Mărirea ce 'n cunună mai bine muritorul
 E cea care-l face egal cu Dumnezeu
 Prin geniū, prin virtute și prin progresul seū.
 Ferice de poporul ce lasă dupe sine,
 Nu urme de durere, de sange, și de crime,
 Ci rađe de mărire culese prin virtuți,
 Asti popoli sunt mari încă și chiar când sunt căduți.

Și ce-al fi fost tu óre, frumoasă Ionie,
 In suvenirea nóstră când din a ta junie
 N'ai fi lăsat în lume de cât un sunet sec
 De lupte săngeróse cē-abia mormintul trec?

O țera mea Romană, nu pociū vorbi eū încă,
 D'o mare cugetare saū d'o durere — adincă
 Se nu gindesc la tiae acest antic pamint
 Al unor timpi de viață, dar astăzi un mormint.

Așa medită Conrad privind aceste locuri
 Cē-apăr în depărtare prin umbră și prin focuri.

Bălaia auroră cu brațul de argint
 Desface vëlul nopții și — apare strălucind,
 Colo se-nalță Samos cu crestetul încetă
 Mai dincolo e Patmos (10) ce plānge-a sa verdēja.
 Din vasul ce reposă se vede depărtat
 Murind frumoasa mare sub cerul azurat,
 O bóre se balantă pe fața sa senină,
 Formedă myriade de crețuri în lumină,
 Ce scānteie, tresare, schimbându-și forma lor
 De cum pe ceru-albastru apare câte-un nuor.
 Așa p'al nostru suflet plutesc în strălucire
 Miī de dorinți aduse d'un vis de fericire,
 Și când pe viață trece, într'un minut, un nor,

Aceste dulci dorințe, se turbură, și sbor.
 În părțile Cariî tabloul diferedă:
 Mycale se intinde în marea ce spumédă,
 Acopere cu umbră un spațiu depărtat
 Si recoresce valul sub sóre 'nflăcărat.
 Mai dincolo de munte, alt lanț de munți apare,
 Gigantici ce domină trufaș acéstă mare,
 D'un cer senin și magic, adesea-cununați;
 De rađe și de umbre, ca viața semănați.

Credința poporană pretinde că în nópte
 Când vîntul respăndesce misteriose șópte,
 Când blonda fică a noptiî s'acoperă de nori,
 Pe muntele din Samos apar, ca nisce țiori,
 Lumini ce se cobóră pe marea-ntăritată
 Și calea către Patmos la pelerini arată.

O popul sclav! atâta scii tu ca să ne ȃci
 Din vechia strălucire ce-a domnit aici?
 Tu nu scii în vechime ce-a fost acéstă mare!
 Ce-aũ fost aceste țermuri! trecutul fu pré mare,
 Și ioima-ți pré mică să scii să prețuiesci
 Mărirea națiunii din care cređi că esci.
 Privesce-aceste țermuri pe care frumusețea
 De Secoli fără număr revarsă tinerețea,
 Revarsă suvenirea de timpî ce aũ trecut,
 Și spune, al teũ suflet, sub lanțuri abătut,
 Nu a simțit arđindu-l acea necesitate
 S'aspire aer dulce de viață, libertate?
 Țérină sclavă! spirit ingenuchiat, căđut,
 Nu mai spera la vise ce-'n nópte-ți ai făcut
 Că vei găsi în ceruri ce n'ai avut în lume!
 Nu! nemurirea, este un vis, un dulce nume,
 De care tu, ô slave, nu te vei bucura!

Căci n'ai să lași nimica aici în urma ta!
 Grăbesce de te face, prin fapte imortale,
 Prin dalbe sacrifice p'a vieții scurtă cale,
 Demn pentru nemurirea ce-astepti în calea ta,
 Căci numai fapta bună își are viața sa!

—
 Voi locuri de delicii, Edene fericite,
 Voi nu ați fost făcute se fiți, vai! locuite
 De sclavi fără de viață și fără viitor,
 Al căror suflet n'are în voiú destul amor!
 Sclavia nu-i făcută ca se vă locuiască,
 Nici sclavul se v'admire, sau se vă disprețescă.
 Vedeți aceste termuri cu ceri deslătători?
 Aici nasc, cresc, infloră și arbori rari, și flori.
 Sub bórea dimineții, sub clima lor cea dulce,
 Sub cerul lor cel splendid ce-a pururea străluce,
 Natura, de la sine, prin pomii roditori
 Hrănesce ca pe piseri sârmanii muritorii!
 Tot Spune, tot respiră sub aste climi curate
 Frumosul, idealul, un vint de libertate.
 Ó Patmos! ce-ți rămase din splendidul trecut?
 Ó stincă între valuri c-un cer senin, plăcut,
 O mare fericită, un sóre dulce încă.
 Oh! sórele lumină pe fii tei din stincă;
 Dar numai încălzește d'acuma sufletul lor,
 Nu-l mai reinfloresce din sântul teú amor!

—
 Se rupe orí ce suflet veđind cea mai fericé,
 Cea mai frumoasă climă, făcând contrast aice
 Cu cea mai degradată, mai rea din barbarii!
 Mormintele aice se par, a fi mai vii!
 Dar pentru ce vom spune aceste plăgi amare,
 Ce-nécă orí ce suflet d-a dincă intristare
 Ce face, viitorul în lacrimi se-l privim?

Speranța acestor ómeni, nu! nu! se n'o sdrobim!
 Nu scie niminǎ încǎ ce viitorǔ — ascunde
 Acestor locuri sacre sub umbrele-í profunde.

Cât este de suavǎ, plăcutǎ,-mbǎlsǎmitǎ
 A serií adiere ce undele agitǎ!
 Plǎmǎnul se adapǎ d'un aer parfumat,
 Vederea de seninul etherului curat,
 Urechia de murmura dormindelor micí valurí,
 De cǎntul philomelií pe depǎrtate malurí.
 E timpul când fecióra visínd delicios,
 Privesce se deréscǎ pe cǎmpul cel apos,
 O velǎ fericitǎ ce-amantul ei aduce,
 Și bine cuvintédǎ a serií bóre dulce:
 E timpul când amantul, d'amanta sa, respins,
 Suspínǎ pe caicu-í d'un foc arlínd încins;
 E timpul când piratul în umbrǎ ce cobórá,
 Preparǎ a lui barcǎ ca paserea ușórá,
 Asteptǎ sub o stǎncǎ un vînt pǎrtinitor,
 Și nóptea ca se plece, se prade — un cǎlǎtor.

Chrestini! aceste fapte pǎlesc al vostru nume!
 Nu-s demne pentr'un popol ce-aspirǎ — aici în lume
 Prin alte mari popóre se-și ia un loc mǎrit:
 Prin crime nici un popol din lanțurí n'a eșit.
 Când Demneđu ridicǎ un popol din robie
 E când el are titrurí neatǎrnat sǎ fie.
 Aceste sǎnte titrurí, la popolií căđuți,
 Ce vor se fie liberi, se capǎt prin virtuți.
 Toși sunt egali în fațǎ cu sǎnta Providințǎ,
 Nici numele ce pórtǎ, nici felul de credințǎ
 Nu daú aceste titrurí, nici nu le-mpuțined:
 Virtuțile ce p'omeni cu deí egaleși,

Acésta este titrul, și — aceea condițiune
Ce dă dreptul a face din sclavi o națiune.

A Samosului mare devine un cristal;
O bóre prefumată adie pe canal,
C'o legănare dulce 'molatecă, și lină,
Ea frisă fața mării d'azur și de lumină,
Facând din tóte acestea tabloü desfătator,
Ce-mbată, ce încântă streinul călător.

Când tóte aceste țermuri, suspin încatenate,
O Samos, tu ai încă un fel de libertate!
Ast drept, cu mână armate, prin sângele vărsat,
Prin dalbe sacrifice tu încă l'ai păstrat.
Nu-i numărul ce face se fie o națiune.
Ci sufletul cel tare; ci focul care pune,
Ci viața ce desvoltă, voidnd a viețui.
Când numărul e mórtea, el n'are drept a fi.
Sultanul te ascultă în drepturile tale.
Ridicăte, Turcie, p'ata umbrósă cale!
Eșiți, ô turci, din nóptea sub care v'au ținut
Prejudecăți fatale resfrănte din trecut!
Mergeți cu strălucirea progresului, cu viața!
Al libertății sóre adă risipesce cęța
Erorilor trecute pe răsăritu-n nori.
Ceî ce rămân în urmă nu sunt conducători.
Dați libertăți, dați drepturi popórelor chrestine,
Le faceți solidare, cu voi, cū al vostru bine,
Cu al vostru reü, cu viața și mórtea ce-asteptați.
Oh! daca viitorul voi încă salutați!
Ce pasă voă modul cu care — un muritor
Glorifică și rógă p'al vieții creator?
Cel ce-a făcut ființa credeți că nu-nțelege
Mijlocul ce posedă să róge-orî ce relege?

Dar daca prin biserici și daca prin gemii
 Voi nu puteți da mâna cu popoliți cei vii,
 Căci phanatismul încă domină în altare
 Unițivă prin scóle ast sanctuar mai mare!

Aici Iupiter vine la Iuna saũ Herea
 În timpul vijeliĩ, aici il prinde ȕea
 Sub mantia regală sub forma unui cuc.
 Dar tote — aceste fabuli cu timpul lor se duc!
 Las locul altor fabuli în viața omenésca,
 Căci omul în minciună îi place se traiască!
 Minciună, vai! el însuși în viața lui d'o ȕi,
 Il sperie — adėvărul : nu póte al simți.

Tot s'a schimbat, afară de — acéstă mare lată
 Ea a ramas ca-n timpul când ȕea adorată
 Serba în aste locuri divinu-i hymeneũ,
 Cu marele Iupiter al fulgerului ȕeu.
 Lucrarea mării nóstre fu singură plecată
 La mórte, când natura remase ne schimbată!
 Și tu te măsurĩ încã, cu ȕeul infinit,
 Om, miseră țerină, ce vîntu l-a rėpit,
 Și veĩ pe elemente se-ntinđi a ta putere
 Tu ce-ai născut sė suferi, se mori vai! în durere!

Ce s'au făcut cetatea cu templuri de graniť
 De marmur? pe palate ađi piru — a răsărit.
 Amar acelor popoli răpiť d'o mindră sórtă —
 Ce-și fac trufașe, titruri din numele ce pórtă,
 Disprețuind p'altĩ popoli căduťi sub jugul lor,
 Când sciũ aici în viață că tóte trec și mor!
 Periră și tyranii și sclaviĩ dinainte,
 Singurătatea plãnge pe a le lor morminte.
 Amar acelor popoli ce îi imbată viața!

Ei sunt ca nise arbori în flori de demineța ,
 Și séra perd în vinturi cununele de flori.
 N'ați învățat nimica, din viață, muritóri ?
 Voi popoli ce robia usucă și abate
 Nu plângeți ca copii că n'aveți libertate !
 Căci măne, saú poimáne puteți s'o căpătați ;
 Dar fără de virtute, puteți se o păstrați ?

Dar umbra se lătesce născând cu ne-'ncetare.
 Ai crede marea umbră ce din mormint resare
 Acelor generații trăite în trecut
 Ce pe aceste țermuri în nopți revin tăcut !
 Umbra lui Polycrate ! în serile senine
 Vií tu să plângi ca dorul pe vechile ruine ?
 Ah ! daca pe aicea tu poți a reveni ,
 Și daca poți tu plânge, plângi rege de o di !
 Tu fuși tyran în viață ; sub aspra ta voință
 Se înclina poporul perđind a lui ființă.
 Dar cel puțin tyranul era din al teú sin ,
 Era din ai teú sânge, și astăzi e strein !
 D'acolo Polycrate la Oretes se duce
 Să móră prin trädare în chinuri și pe cruce.
 Acolo a sa fică, vestită printr'un vis,
 D'apropiata mórte, rugând, plângênd i-a đis,
 Să nu se depărteze de insula iubită.
 El menință fecióra că nu o mai măitá
 De s'ar opune încă „Măi bine remáii eú.
 Ne măritată, numái se'ți scapi tucapul teú.“
 El plécă. Și fecióra în lacrămi inúndată,
 P'acésta cóstă tristă remâne leșinată.
 Poetul Ancreeon (11) aici a modulat
 Suavele concerte de grafiit inspirat.
 Aicea sub povara bătrínilor lui đile
 Cânta suava rosă, p'amor și pe Batile

Bătrîn iubit de grăcii și geniū imortal;
 Dar fără consciință, pervers și imoral,
 D'ăi simțurilor formă atâta de streină,
 Atât de elegantă, suavă și divină,
 În cât tu faci din Vițiu un sentiment frumos.
 Ce? omul nu fusese destul de vițios?
 Ce? ôre viața noastră e fără misiune?
 A face bine-n viață e tot ilusiune?
 Oh! chiar când astă viață n'ar trece de mormint.
 Noi tot avem ce face trecând p'acest pământ:
 Avem a face bine acelor ce suspină, —
 Acelor ce la chinuri ursitele destină.
 Avem cuviața noastră, ce tu numești un fum,
 Se facem sacrifice în binele comun.
 Acel ce dete viață, nimic nu datorase;
 Noi datorăm lui totul. doctrina ta rămase
 În cea din taiu onóre trecând prin miil de ani,
 Și desfătînd ferice pe sclavi și pe tyrani!

Trecuse miezul nopții. În mica sa cabină
 Julia, ingenuche, Se rógă și suspină,
 Cu brațele pe peptu-î, cu ochii ridicați
 Spre cer, în frumusețe și lacrimi inundați,
 Un crucifix se vede în fața ei; ea plinge.
 A lampii radă lină pe fața-î se resfrînge.
 Pe păru-î ce se varsă, tot aurul plîngea;
 Ca rada-n nopte, chipuî în doru-î se scaldă.
 Pronunță nisce vorbe ce nu le poți alege,
 Un nume ce se-'ngînă, tot ce se înțelege
 Tot cè-a lăsat se-sune ast suflet îngeresc,
 E numai — „Mě protege! o dómne! eū iubesc!„

Conrad trecuse nóptea se serie — o poesie.
 Lui pentru prima óră îl vine — acea manie

De multe ori frumósă d'a face pe poet.
Deci iată cum descrie o odă la Milet: (12)

O rege al Carií, Méandre, fluviú dulce
Ce faci mai multe volte în țera ce stropesci,
În valurile marii n'ainte d'a te duce,
Atât tu ții la țera frumósă ce iubesci;
Primesce salutare, tu ce-mi aduci aminte
De-atâtea fapte mândre și rari evenimente!

Iar tu, Milet, tu perla acestii țeri antice,
Primesce trista-mi umbră în sinul teú sdrobot,
Ca tine, gindu-mi astăzi strein d'ori ce-î ferice,
Trăiesce cu trecutul și plânge ce-a iubit.
S'a stins trufaș-a-ți flottă, s'a spart a ta cetate,
Coloniile tele din Pont sunt fărâmate.

Aici intot apare o urmă de mărire.
Ce dureros, ne spune că tot ce va trăi,
Regi, popoli monumente, nu seapă de perire;
Că astfel ori ce luce, odată va pali!
Om mutitor! când viața sub ochii tei apare
Atâta de fragilă și plină de-'n tristare,
Și când ți aduci aminte că viața ta ce pere
E fragedă ca visul ce — apare într'un vis,
Oh! spune, nute saturi ca să mă stringi avere
P'acest pânint de doliú pe care esci proscris?
Oh! spune nu te saturi, prin crimă, nedreptate
Să mulțumesci dorințe de ceruri condamnate?

Eú nu-'nțeleg vai! omul, și d'am varsat odată
O lacrimă ferbinte, și d'am simțit un dor,
Am plâns a lui ursită de patimi turburată,
Am plâns nu pentru mine, ci pentru muritor.

O dómne, despre care nimic nu se-ndoesce,
Ce lucru este lumea? la ce îți trebuesce?

Creat'ai tu ființa din aer, foc, țerână,
Ca prin amărăciune și-n doliu să o vești?
Se piară când pe dinsa reposă a ta mână?
Și se se-'mbete-n crime când tu pe ea veghiești?
Esci tu un țeă de rele? un țeă de resbunare?
Îți place să vești omul în suferinți amare?

Tot suferi, tot geme, tot ce-are viața în sine!
Un gemet este viața, un gemet infinit!
Sublimă providință, hasard, fatal destine,
D'atot lovi țerina tu nu ai obosit?

În dar se nasce totul, în dar trăiesce, móre.
Orî unde nasce-un bine, se-ntinde-un reu amar;
Onóre și virtute, gonite de sub sóre,
Respinse pretutindenî orî unde mai apar!
Dreptatea, o fantasmă servind cu al ei dalb nume,
Pe cel ce o 'nțelege ca p'un mijloc în lume,
Să facă să triumpe amara nedreptate!
Și crima pretutindenî în tot ilusiuni!
Și pretutindenî chinurî, în tot iniquitate!
Tot ce ne pare dulce, lăsînd amărăciuni!

Cât de frumósă este sub cerul fără cétă
Din aste verđi edene, bălaia diminétă
Când rîde printre umbre venind încet din sus
Din crestetul sêlbatec ce arată Taurus!
De câte orî în nópte, perdut în vijelie
Acela ce plutesce, veđu cu bucurie
Frumosa diminétă pe munte apărînd,
Și calea lui pe mare ferice luminînd?

Atunci această créstă ce ochilor s'arată,
 De călătorii mării e bine cuvintată.
 Iar neoa sa eternă ce luce sub lumină
 Riū d'ambru, se îngină cu purpura divină
 Și se resfrânge-n marea de spumă și d'azur
 C'un cer ce-atâtea stele îl fac și mai obscur!

La stânga Cos apare, în mantia sa verde
 Cu pōla înflorită ce în azur se perde,
 Acolo fu statua Cytherii apărind
 Din valurile mării ca viața surîdind,
 Acolo fuse templul în care Esculape
 Domnea prin a lui artă pe tote aceste ape.
 O Cos, locaș ferice, desmerdător pământ,
 În care portocalul prefumă linul vint.
 Ce? ai uitat tu ore pe cei ce te zdrobiră,
 Ce cupa cu veninul riđind îți oferiră?
 Ce te-aū făcut a geme? Ce fruntea ți aū plecat
 Și pentru libertatea răpită nu ți aū dat
 Nici pace, nici putere, nici glorie, nici viață?
 Ca nisce negre vise el aū trecut în cēță.
 Cos scie două nume ce dulce el le ȓice:
 Apeles. Ipocrate, ce aū născut aice.
 Vai! din atâtea nume d'heroī, nu scii mai mult
 De cât aceste geniuri ce seculii consult!

Mai colo p'al Asii frumos și splendid sol
 Fusese altă dată morminiul lui Mausol.
 Frumōsa Arthemisă, înaltă — acea minune.
 Și bēnd în cupa d'aur, a soțului seū junc
 Cenusă mestecată cu vin delisios,
 Depune a sa viață ca crinul cel frumos.
 Căci inima femeii i-o lyră ce nu sună
 De cât sub mâna urii terribilī, ce resbună

Sau sub suflarea caldă a dulcelui amor.
 Ferice cine nasce ast sunet iubitor!
 Nu trebuie a plânge aști popoli ce se-nclină
 Sub jugul tyraniei de țeră lor străină!
 Prin chiar a lor voință la jug s'aun condamnat
 Ei nu aũ decât sôrta pe care-aũ meritat.

Dar sã lãsăm aceste morminte și deșerte,
 Si se privim natura cu fragede concerte!
 Acolo se-inalță din deluri verđi, din vii,
 Munți nalți ce varsă umbra pe mări și pe câmpii;
 Un val de rađe cade p'acéstă mare lașă —
 Că-abia se increșesce d'o bóre dragălașă,
 Si face se resare myriade de luciri
 De rađe colorate bizare incretirii,
 Ce se-mpletesc ferice și scânteii tremurinde
 Pe urmele suflate de bóiele ardênde.
 Pe turnul ce se nalță pe un castel tăcut
 Lumina lunii pline ce-n spațiu a părut
 Resfață armăria pe diduri încrustată
 Că-aminte cavalerii domnind aici odată.
 In timpul lor veniră și — acesti tyranii bizari
 Supuseră — omenirea cu lovituri amari,
 Servi ai lui Christ ei fură streinii d'a lui doctrină,
 Veniți ca să protege biserica chreștină.

Dar vasul naintedă; la Rod ancora cade; (13)
 In aste ape limpeđi mai multe ore șade.
 Aicia marea este un fermec rapitor.
 Cer, valuri, rivalisă, in sântul lor amor,
 Cu insola frumósă, locaș de tinerețe
 Sã merite cununa prin rară frumusețe.
 O muritor ce sôrta gonesce aice — a jos,
 Ce ura omenescă urmédă furios,
 Tu care clima rece ca cruda tyranie

Și cerul fără sôre ca viața sub robie,
 Un aer fără balsam, un sol ce n'are flori,
 Apasă viața tristă, copil de muritorî,
 În țeri ne priinciôse civilizațiunii,
 Lasate tyranii, lăsate — amărăciunii,
 Vin ca să schimbi pămîntul în care ai născut!
 Vin, vin cu fericire sub cerul cel plăcut!
 Tu ai puține zile ca să rămăi în viață,
 Și mórtea care vine, va fi eterna ceta
 Pe care nici un sôre, pe care nici un vînt,
 Nu va putea să spargă aici jos pe pămînt.
 Vai! Tu vei trece viața sub chine și durere
 Și dincolo de viață, nu! nici o mângăiere!
 Myster și întunerec! ce-ai fost tu pe pămînt
 Mai mult de cît o prada ursită la mormînt?
 Tu vei peri, și nimeni aicea jos în lume,
 Nu va șopti atuncea la nimeni al tei nume.

Trăiesce scurta viață ce Dumnezeu ți-adat
 În clime fericite, sub aerul curat,
 Sub sôrele cel splendid, sub cerul ce străluce.
 Căci locul țerii este ori unde-î sôre dulce.
 Regreți un cer d'aramă și sôrele de fer
 Sub care veți în lacrimi cum anii trec și per?
 Numesci tu a ta țera acolo unde chinul
 Și jugul și durerea ți apasă viața, sinul!
 Acolo unde flôrea nu este dreptul tei,
 Dar unde numai spinul îți este dat spre rêu?
 Numesci acestea tôte, o patrie iubită?
 Atunci dar îți voiî dice: esci demn d'a ta ursită!
 Vai! tu te bucurî, sclave, sub sôrele umbros
 Cum orbu-'n întunerec se pare-a fi voios,
 Căci ochii lui în viață n'aî cuoscut lumină!
 Regreți tu jugul barbar ce fruntea ta înclină?

Regreți tu tyrania căci te-a vedut născând ?
 Regreți un cer d'aramă căci l'ai privit plângînd ?
 Veî părăsi cu timpul aceea ce dici țeră,
 Veî bea, veî bea, sārmane, din cupa morții amară.
 Atunci lāsavei totul aicea pe pămînt
 Și patria ta fi va tăcutul teū mormînt.
 De cînd numiți in lume o patrie iubită.
 Imi spuneți, încetat'a d'a fi nefericită ?
 De cînd credeți ai face un dulce viitor,
 Scăpatați de necezuri, de lanțuri pe popor ?
 De cînd vędați voi viața pentru acęstă țeră,
 E ore ea scutită, de tyranie — amară ?
 Vai! tóta munca vóstră n'a fost atâtea ani
 De cāt se dați putere mai mare la tyrani!
 Ei aū robit chreștinii mai rēu cum aū urmat
 Mahometanii însuși! nimic ei n'aū lāsat
 Pe urma lor, afară de ură și blasphemie.
 Sub pasul lor in lume, tot suferē, tot geme.
 Dar pentru ce lovi-vom p'aști nobili venetici
 Căci aū făcut să gēmă Chreștinii dupe aici?
 Merită numai dinșii lovirea istorii!
 Făcură mai mari rele in timpul barbarii,
 De cāt n'ar face astăzi aceste nații mari
 Popórelor sdrobite in suferinți amari!

Primesce salutare, părinte-ăl istorii —
 Herodote! tu care dai vii lumini Grecii!
 Ai spus frumoșe lucruri precum și mari minciani,
 Se-astimperi fanaticismul acelor națiuni.
 Al teū mult mare geniū nu a putut sē sbóre
 Mai sus de prejudețe, de regi și de popóre!
 Puteai tu face :lt-tel cînd fabula domnea,
 In templuri și in datini, și lumea conducea?

Noi ce trăim în timpul de civilizațiune,
Suntem scutiți de fabuli, tu mare umbră, spune?

Spre sudul lui Meandru aū înflorit Tymbria,
Pyraha, Heraclea, când viața și juniea
A Ioniî frunte frumos încununău ,
Când fii săi de geniū măreț se lumineău
Palate, theatre, templuri se înălțău ne-n vinse,
Tot s'a făcut ruine, și altele sunt stinse,
Tot ce-a scăpat de spada tyranului strein,
A cotropit nisipul Meandrului divin.
Acolo unde — cdată fu civilizațiunea
Acum domnesc tăcerea și desolațiunea.
Natura-i parăsită și pare — a suferi
D'a omului absență; ici colo veți dări
Golibe miserabili a cărora nalțare
Însultă aceste locuri ceresci de desfătare,
Ce încă mai păstrează un fermec răpitor,
Cu tătă ruina și văduvia lor.
Dar cerul, marea, clima nimic n'aū suferit.
Natura are — aice un fermec infinit.
In Verele arđinde, din nord suave bōre
Ce vin cu diminēța, dau fragedă răcōre.
Cu sēra vintul cade; dar roa, ceresc dar,
Adapă flori și arbori ca un divin nectar.
În erne, vinturi calde temperă-orî ce suflare
De ghiață; minunată streină combinare!
Flori, prefumate, arbori pe malul odorant
Dău aerului seriî balsam vivifiant.
Tot ce al nostru suflet încântă, se găsește
În aste elemente în care — n părătesce
Un fermec fără nume; în marile ruini
Ce alăsat trecutul, oceane de luminî;
În lumea de morminte ce în țărină dăce —

Și ne vorbesc mutesce, mai mult de cât ar face
 Societăți trăinde în civilizațiuni;
 Ne spune ce-aū să fie aceste națiuni
 Ce stăpănesc pământul, prin aspra tyranie,
 Și-n locuesc dreptatea prin forță și tărie:
 Aici găsim mysterul ființei omenesci
 Pe care-n academii d'acum nu mai găsesci.

Ideia ce streinul își face când dăresce
 Acest Eden de viață ce-aice-strălucesc,
 E pentru ce să fie în mână de barbari!
 Dar colo unde-viața își are doi focari
 De civilizațiune, imi spuneți, omul are
 In slaba fericire mai multă-neredintare?
 Respiră el mai liber? e mai puțin supus
 La ură, la disprețul, la hulă, la prepus?
 Civilizațiunea, putut'a să opréscă
 Miseria umană, durerea omenéscă?
 Făcut'a ea in lume pe toți mai fericiți,
 Vai! fără trebuința, să-i țină linisciti,
 D'e un sistem de mórte și de corupțiune?
 Om fiū al Vanității, vin tu aici și spune!
 Pe câmpul bătălii a curs un nobil sânge,
 Ca herele sclăviū mai bine a Vě strânge?
 Esilul, inchisórea sorbitaū nobili vieți,
 Dar toate profitară tyranilor ce aveți!
 Ah! daca tot ce face în jertfe un popor
 Sperând ca să creede un dulce viitor,
 Nu servă decât numai tyranii să-n-tărăscă,
 Acele sacrifice mai bine se lipséscă!
 Atunci indiferența de binele comun
 Devine o virtute, om, generos nebun!
 Aici a fost odată colosul de aramă.
 Un cataclism survine, colosul se fărămă.

Aşa se stinge 'n lume tot ce-î material.
Eternitatea este în ordinul moral.

Julia se arată, lucind, ca o magie.
Iar Conrad îi citeşte atunci o poezie,
Pe care cititorii mai sus au audiat,
O plângere, un şipet, din sufletul zdrobit.
Frumoasa călătore îi dice astă dată :
Acastă cugetare se pare inspirată
D'un geniū de mănie, şi nemărinimos !
Ucide tot ce-î viaţă — speranţe, vis frumos.
E impietă şi dice eterna salutare,
La tot de este viaţă, speranţă, resignare.
De ce zdrobiţi în inimă ori ce iluziuni ?
Nu sunt, fără — acesta destule — amărăciuni ?
Morţi în ori ce speranţă, voiţi voi a ucide
Cea mai din urmă viaţă ce-n inimă se închide ?
E nebunie — a dice, a crede mai ales
Că-alături cu mórtea nu este un progres.
E laşetate a crede că o societate
Nare de cât a plânge, a geme, a s'a bate,
Căci viaţa trece iute, căci omu-î peritor,
Şi pentru că tot are destinul seū de dor !
Alătura cu reul nu este nici un bine ?
De sunt noroşe zile, nu sunt şi zile line ?
Si reul ce datoră sarmanul muritor
Lui însuşi, nu e ore şi mai apăsător
De cât cel rău ce cerul se crede că-î ursesce ?
Culpabil este cerul căci omul rătăcesce ?
El are libertatea ast dar venit de susi
De ce dar muritorii de dinsa fac abus ?
Acastă libertate e cel mai mare bine,
Usedă ei de dinsa aşa cum se cuvine ?
Si Domneđeu e dóre obstacolul fatal

Ce-mpiedică progresul, în ordinul moral?
 Obstacolul acela e însuși muritorul.
 El singur își crează, ne fericirea, dorul.
 Să nu plângeți ursita, fragilă, trecătoare
 A omului, plâpindă și fugitivă flôrel
 Să tremurăm de mörte noi ómenī ce perim?
 Dar suntem noi în lume ca să o mostenim?
 Mormintul este țelul acestiī vieți plâpînde?
 Acestui geniū splendiī doriniți, credinți arđinde?
 Nu! este altă viață! A tremura aci
 În fața suferințiī, a nu sci suferi,
 Muri pentru un bine și pentru libertate,
 Acésta-ī slăbiciune, acésta-ī lachetate.
 Ați đis, sub influința dureriī ce aspresce:
 Ce lucru este lumea? la ce mai trebuiesce?
 Si cine spune voă că spirtul pe pămînt,
 Cu misera țerină, se curmă în mormint?
 Că tot cel ce esistă incede — aici în lume,
 Si aicea încetédă, perind fără de nume?
 Când viața ni s'arată d'odată la vederi
 Ne pare o țesătură de chin și de dureri.
 Ar fi o combinare făcută de nebuni
 O lume monstruósă ce n'are missiuni!
 E dară altă viață, o viață viitoare;
 Ne-o spune chiar a lumii durere strigătoare.
 Om ce iubesci virtutea, de ce dărimī tu jos
 Spreránțele promise la omul cel virtos!
 Om ce iubesci dreptatea, de ce calci în picióre
 Dreptătile promise de ceruri la popóre?
 De ce hrănesci tu vițuri și crude nedreptăți,
 Spuînd că — aceste relē nu aū impunități?
 Să proclamăm cu toțiī perirea dupe mörte!
 Figura nemuririī strălucitóre fórte
 De adevăr, lumină, mai mult va resări

Din Haosul acesta ! atunci am trebui
 Ca se negăm aceia ce ochiul ne repesce,
 Acéstă armonie ce-n univers domnesce,
 Ce-anunță-un autore, ast ordin minunat,
 Ce nimenea nu schimbă, efect ne strămutat,
 Ce vine și desminte fatala întâmplare:
 Ah ! dac'acéstă lume era a sa lucrare,
 De ce a dec orbă nimic n'a mai creat,
 În ordinea naturei aceiași ne-ncetat?
 O causă s'anunță în orî și ce efect.
 Acéstă lege mare, cē-n suflă sânt respect
 În ordinea naturii, o causă vestesce.
 Natura ei ne scapă, căci darul ne lipsesce.
 Destul e pentru mine, să cređ în Dumneđeu,
 Ce-l simț — că mi s'anunță — și nu pociu se-l vedeu.
 Acésta aședată — al nostru țel se pune
 Si țelul e progresul către perfecțiune,
 Prin sântul esersițiu al naltelor virtuți
 Ce singure înalță pe popoli căduți.
 Din ele sacrificiul de sine pentru țeră,
 Umanitate: este virtutea cea mai rară ;
 Sē suferim ca cei alți să fie fericiți.
 Si sē murim ca cei alți se nu fie trudiți.
 E alt ceva mai nobil mai demn, mai rar, mai mare
 Decât acéstă țintă ce omu-n lume are ?
 Blamați cer și pământul, pe ómeni că sunt rei ;
 Dar voi făcutați óre mai bine decât ei ?
 Aveți ceva să faceți, de cât avē abate ?
 Muriți pentr'o ideie cu generositate !

Așa vorbi Julia, și suftuî gentil,
 Da fermece divine frumosuluî argil !
 Conrad-vru sē respundă; dar gura lui se-n'chise,
 Și inima sa sbóră pe graciose vise.

Ce este acea femeie ce cu ȃimbirea sa
Gonesce trista umbra plutind pe fruntea mea,
Cũ-atãta înlesnire ? ȃicea Conrad în sine.
Ea ne îngînã dulce credinȃele în bine !
Tot ce îmi ȃise mie aũ ȃis'o mai demult
Atãtea cãrȃi pe care n'am vrut nici sã ascult.
Dar ea le spune mie cũ atãta gust și minte,
Cã simȃul meũ cu sete bea dulcile-ĩ cuvinte !

FINELE CĂNTULUI ANTAIU.

NOTE LA CÂNTUL I.

- (1) Sestos, și Abydos, două cetăți față în față pe țărmurile Helespontului său Dardanelele. Sestos în Europa, Abydos în Asia, aceste cetăți fuseră celebre prin amorul Herii și lui Leandru, cum și prin podul de vase ce Xerxés rege al Perșilor aruncă aici ca să treacă în Europa. Héro era o tinăără și frumoasă preotésă ce servea în templul Venerii din Sestos, pe țărmul European, unde primea nóptea pe Leandru amantul său, care locuia la Abydos pe țărmul din față din Asia. Leandru trecea canalul Helespontului în not, nóptea, un phar aprins de Hero pe un turn, îl călăndea spre mal. într'o nópte de vijolie, pharul stingându-se, Leandru peri în timpul trecerii în not a Helespontului, când se revarsă, zorile, Hero dări corpul amantului său pe mare, plinse, se desperă, și se aruncă din turn în mare. Strabon, Martial, Lucain, Silius Italicus, Stațiū, Pomponius Mela, Servius, Antipater și Museū au vorbit despre această întâmplare, în timpii vechi, în timpii noi au tratat acest sujet scriitorii Gentil Bernard. Lefranc de Pompignan, la Porte, du Theil, și Denne Baron al cărui Stil are o eleganță admirabilă, se găsește încă camee și medalii prin care se mărturisesc această tristă întâmplare. Lord Byron celebru înotător, voi să verifice faptul trecerii în not de la Sestos la Abidos, și trecu-urmat de o barcă. Ceia ce îi dete nisce friguri rele pe care le spune el însuși într'o mică poezie. X
- (2) Vedeți Troada în călătoriile în Asia Mică. Însă nimic nu se înțelege înainte de a citi nemuritoarea poemă *Iliada*.
- (3) *Tenedos* este o insulă riposă spre cóstele Troadiei, aici se ved ruinele templului lui Apolon. Dupe tradițiune numele său vine de la regele Tenes. Ea se făcu celebră în timpul în conjurării Troadiei. Aici grecii ascuseră flotta lor, ca să înșale pe Troyeni. făcându-i să credă că au renunțat la rebel. Grecii, Perșii Romanii au dominat'o, în mâna Turcii cădu pe la 1322. în timpii vechi era renumită prin viile și olăriile ei. Nare astăzi de cât 7000 locuitori, Tenedos e Capitala, în anul 1656, Venețienii dupe ce bătură flotta ottomană, o luară; dar dupe mórtea Amiralului lor Mucenigo, o perdură, în 1807, Rușii bătură aici pe Turci, în 1822, Canarias și Kiriak arseră flota ottomană aici.
- (4) Aprópe de cóstă Asii, tot în marea Egeii, este Lesbos sau Metelin, insola cu o superficie de opt myriametri pătrați; vechia ei capitală se numea Mitylina, populația se póte urca până la 50,000 suflete din care marea majoritate este formată de greci. Dupe tradițiune, numele de Lesbos îi veni de la fiul lui Lapithe care aduse aici o colonie mai întâiū Pelasgia. Noă cetăți înfloriau în antiquitate aici și cele mai renumite erau! Mitylina, Pyraha, Methymna, Arisba, Eressus și Antissa. Din mo-

narhie, Lesbos se transformă în democrație puterică; trecu în urmă sub depedința Samosului apoi se recunoscă vașală a Perșilor, și dupe lupta dela Mycale se alină cu Athenienii, se luptă cu Atheninii mai târziu, și fuscă invinsă și sdrobotită.

În antiqnităte Lesbianii aveau reputațiune urită în privința datinelor, cu tôte că erau foarte înaintați în privința sciințelor și artelor frumôse. Aici născură filosofii Pittacus, Theophraste, Thophan, și istoricu Hellanicus, Epicure și Aristote locuiră mult timp aici. În secolul 14-lea imperatoriil Byzanții cedară insola către familia Genoveză Gate-luza. Dar în anul 1462 Mahomet II. o luă prin arme.

Venețienii de două ori și Grecii odată sdrobotiră flotta Ottomană în apele Lesbosului.

Lesbos a fost patria mai multor poeți renumiți: Arion de Methymna din această insulă, Terpandru, Sapho cea dulce, Alceü, și Erina. Arion născoci dithyramba. Trăia în anul 622 în. de christ, la curtea lui Périandru rege al Corinthelul; călători în Sicilia și Italia. La Tarenta luă premiü asupra musicienilor ce cutețară ai disputa gloria. Mai toți poeții lirici ai Grecii Vechi erau și compositori de musică. Acesta când se înturna la amicul seü Periandru pe o navă Corinthiană, văslașii voisă se-l ucigă ca se-l ia averea. Apolon îl visita printr'un vis. Acesta se îmbracă ca într'o di de sărbătore, cu lyra în mână, înaintă pe podul corăbii și cătă prin cântece dulci a atinge inima văslașilor, delphinii adunați în jurul vasului, îl ascultau cu lăcomie. Văslașii remaseră nesimțitori Arion se aruncă atunci în mare dar un delphin îl luă în spate și îl duse la Tenare (Capul Matapan) Lyra lui Arion și delphinul care îl scăpase fură puse în ceruri ca strălucitoare constelațiuni. Din poesile lui Arion n'a mai rămas decât oda la Neptun și se află typărită în Analectele lui Brunck.

Terpandru era poet lyric înflorind în 650 înainte de Christ, dupe unii Era născut tot în Mihymna din Lesbos. Fuscă chemat la Sparta din cauza respunsului făcut de oracolii consultați asupra ce era a se face spre a se curma turburările interioare. Terpandru jocă rola lui Orpheü. El adaoșe trei corde mai mult la lyră care până la el nu avusesse de cât patru. El inventă *Proemiile* și *Scoliile*; Melodiile sale purtau nume de *Lesbiene*. Puține bucăți din scrierile sale au ajuns până la noi. Scheidevin a esplicat aceste răvășiți poetice.

Erina trăi numai doțeci de ani. Se crede că era contimpurată cu Sapho. Ea are mai multe ode, Fulvius Ursinus a unit mai multe din versurile ei; Anthologia încă ne dă câteva. Erina a scris și o poemă lungă asupra furci.

Este un lucru de însemnat cum civilizațiunea priasese rădăcină în

Ionia, cum Ionia fuse mama celor mai mari și mai mulți poeți. Astfel găsim în Smyrna sau Hio pe părintele poesii, Omer, în Milet Tyrteu, cel mai mare poet al cântecilor de resboi; în Ephese pe *Callinus* cel mai vechi poet Elegiac trăind în al noilea secol înaintea lui Christ. Se păstrează încă un fragment dela dinsul dintr'unul din cântecile sale de rebel în care îndemna pe Ephesienii a se apăra cu bărbăție contra Magnesienilor, în Sarda din Lydia pe *Aleman* ce în florea pe la 670 înainte de Christ; și care trecu la Sparta unde fuse în mare onoare. Lacedemonenii îi rădicară un monument dupe moarte. Patru Gramerieni din Alecsandria comentară scrierile sale din care au rămas câteva fragmente foarte remarcabile. în Welcker se găsește câteva Hymni și alte poeme lyrici scrise în dialectul Dorian. În Smyrna-Bion ce cultiva Idylla, căruia Moschus la moarte compuse o elegie superbă; el muri înveninat în Sicilia, cea mai frumoasă din elegiile sale câte au trecut până la noi, este elegia lui Adonis murind. Scrierile sale străluceau prin finețea expresiunii și delicatețea simțimintelor, în Ephes mai găsim pe Hypponax; Esop din Phrygia și alți mulți încă.

Toți criticii antici sunt de acord că Alceu a fost unul din cei mai mari poeți lyrici ai Grecii. El înflorea aici pe la 604 înainte de era chrestină, contimporan și compatriot al Saphii. Alceu cântă fermecile illustrii sale concetățene; dar fără să potă ai atinge inima. El era poet și ostaș. Resbóele civile din patria sa, îl făcură și pe el să ia armele în mână, combătu pentru libertate cu lyra și cu spada. Mai întâiu fuse de partida lui Pittacus apoi se aruncă în partida contrarie. Când micul tyrani cădură și învățatul Pittacus, remase tyrani în numele libertății, Alceu emigră, apoi reveni în capul Emigraților cu armele în mână și cădu în puterea lui Pittacus, acestă însă fu generos: îi făcu grație în considerațiunea talentului său, poesia lui Alceu era în suflețită de un bărbătesc patriotism. Niciodată însă geniul său nu strălucea mai splendid decât atunci când el lovea tyrani, sau când descria fericirea libertății, durerile și ostenețele esilului. Printre poemele sale erau hymni, dithyrambe, ode și cântece. Din nefericire nu a rămas dela acest mare poet decât câteva bucăți, scrise în dialectul Eolian. El inventă măsura ce se numea *Alcaică*, cea mai frumoasă și mai armonioasă, aceste fragmente de poesii se pot găsi în *Analecta* lui *Brunk* și în *Anthologia* lui *Jacobs*.

(5) Vom cita un pasaj din Plutare despre Pompei și Cornelia în ceea ce atinge insola Lesbos dupe bătălia de la Pharsala.

„Indrepta vasul spre Mithylina unde era femeea sa Cornelia. Pompei ședea pe pod tăcut și ca perdut în contemplația mării. Ajungând la insola Lesbos trimise pe cine-va să dea de Seire Corneliei. Cornelia astepta se auză dupe cele din urmă scrisori ale lui Pompei,

învingere lesne și strălucită, și iată ce mesagerul îi spuse: „Dacă vezi se-și vede încă, el este acolo, pe o singură navă, și care nici aceea nu este a lui.” Cornelia cade fără cunoștință la aceste vorbe, apoi desmetecându-se îndată, trece prin Cetate alergând și se aruncă în brațele lui Pompeu. «O bărbatul meu! îi dicea ea, nu plâng nefericirea luptei, plâng sorța mea, nu înțelegi tu, Publius Crattus, cel întocmii bărbat al meu, a murit ucis de mâna Parthilor, și era destul ca viața mea să fie unită cu a ta ca îndată să se schimbe în nefericiri neașteptate fericirea lui Pompeu! O Pompeu, Pompeu! pentru ce m'ai cunoscut, și pentru ce nu m'am calcat, cum voiam în mormântul marelui Crasus» Pompeu o ridică și îi răspunde. «Nu acusa norocul Cornelia, pe puținii oameni el a favorat atât de mult timp cum m'a favorat pe mine. Pentru că nu mă părăsise până aci, creștii tu că eu îl stăpânesc? iată erorea ta. Nu îl blasphema, Cornelia, și gândescete că dacă din ce am fost m'a făcut ce sunt acum, din ceia ce sunt poți se mă faci în ceia ce eram» Cornelia strânse bijuteriile sale, chema sclavele. Pompeu se îmbarcă cu nevasta sa și pluti spre Atalia. De aici se duse în Egypt, unde regele îi trimise o barcă ca să-l scoată din navă la mal, și în care barcă, îl asasină din ordinea regelui Egyptului, prin trădare.

- (6) Sapho avu trei frați, unul numit *Charus* fuse amantele celebrei curtisane *Rodopa*. Acesta era neguțător de vinuri, foarte avut. Ea însuși ar fi fost avută și veduva a unui neguțietor de la *Andros* numit *Cercala* și ar fi avut o fată numită *Cleis*. O medalie găsită la *Eresos* care pare a fi fost bătută în onorrea Saphii, a dat se se credea că au existat două cu numele de Sapho, una ce trăia cu 300^z ani în urma celei alte. Atenci și Elien vorbesc de o Sapho curtisană de la *Eresos* înamorată de un *Phaon*, dar care nu e-ra poetă. Nu se știu atunci dacă Statua lui Britaneu din *Siracusa*, pentru al cărui furt *Ciceron* acuzase pe *Verres*, este a Saphii din *Lesbos* sau a Saphii din *Eresos*. Se dice că Sapho din *Lesbos* plecă dupe *Phaon* care fugea se scape de dinsa, și că ea îl urmă în *Sicilia*, de unde se duse în insula *Lecadia* ca de acolo se se arunce în mare.

Platon pretinde că Sapho era frumoasă. *Suidas* încredințează că ea scia să jöce cu toate instrumentele dupe timpul ei. E sigur că juca pe lira; că inventă versurile armonioase ce poartă numele ei. Cei vechi puseseră pe Sapho în rîndul muselor, versurile ei le numeau: *focuri*, *flacări*, *arșite*. Oda sa delirantă *la o femeie*, este scrisă în Strofe și în versuri sabpice. *Catulle* și *Delille* au căutat se o imiteze și nu au reușit. O altă odă, ce ne a păstrat *Denis* din *Halicarnas*, este îndreptată către *Venera*; este tot ce a ramas din scierile ei.

- (7) Aceste voci erau ale mai multor diaconese protestante și june, frumoase palide urmând prin insolele grecii misiunea lor impusă de propaganda religioasă. Mi s'a întâmplat se întâlnesc de mai multe ori aceste diaconese în Oriente.
- (8) Această damă nu poate fi de cât imaginară. II trebuia neapărat poetul un model de perfecțiune, un inger de blândete, de amóre, de puritate, de speranță, de idealism care să opue Scepticilor engetări ale heroului. Îi trebuia un phar în întunec, atât ca să lumine sufletul călătorului cât și să intereseze șirul poemii.
- (9) Insola Hio, sau Chius. Turcii o numesc Saki-Andassi, *Sakis*. Se află între Lesbos și Samos. Cel mai nalt munte al ei este Elias, în centrul insulei; are 60,000 locuitori Turci, Greci și alții. Hio este orașul capital a insulei cu 14,000 locuitori, un guvern turc și un mitropolit grec au aici reședința lor. Pelasgii fuseră cei dintâii locuitori ai acestei insule, fiul lui Bachus învață pe Hioții să cultive viile. O mie și mai bine de ani înaintea lui Hrist, Ionienii aședară aici o colonie. În curind Hioții deveniră Stăpni pe marea Egea prin comerțul lor. Ei avură întâiu o constituțiune democratică, pe urmă cădură sub tyrani, din némul lor dintre care cel mai aspru fuse *Stratis* apoi sub Perși și Athenieni. Hio avusese o școlă renumită de sculptură sub direcțiunea lui Mélas. Hio este surnumită Paradisul grecii. Astfel țărmurile ei cele plecate sunt încununate cu grădini de arbori delicați de toate felurile. *Masticul* se face aici, curge dintr'un arbore numit *lentisc*. În timpii Vechi Hio se bucura de bunăreputațiune de Castitate. Înainte de revoluțiunea din 1822, Hio număra 120,000 locuitori; dar dupe ce Turcii trecură sub-Sabie multă populațiune, abia ramăseră 60, mii suflete.
- Afară din oraș esta: *Școla lui Omer*, o stincă în care este Săpată o bancă rotundă cu un scaun în mijloc, insocită de chipuri de animale sculptate.
- (10) Patmos insulă nu departe de Samos, mult mai mică de cât Hio. Ea este numită ca loc de esil al Evanghelistului St. Ioan care, după cum se dice, scrise aici apocalypsul seú sub un arbore. În vârful muntelui-î insulei este un Schit St. Ioan unde se află o bibliothică și o colecțiune de medalii antice.
- (11) *Poetul Anacreon* născuse la Theos în Iónia, el înflorea către anul 530 în ainte de christ. Dupe Platon el s'ar fi tras dia regele Athenii Codrus. Polycrate tyran al Samosului și Hypparc fiul lui Pisistrate tyran al Athenii, numărau între poeții lor pe căntătorul amorurilor și grațiilor. Anacreon locui la Samos în timpul lui Polycrate unde trecu cel mai frumoși ani ai vieții sale în mijlocul plăcerilor unei curți voluptose.

Dupe mórtea lui Polycrate, Hyppare îi trimise la Samos o galeră cu cinci-şeci de lopiţi ca să-l ducă la Athena. Acolo el cunoscu pe Simo-nide de la Céos alt mare poet liric care a trăit în urma lui şi i-a fă-cut un indoit Epitaph. Când Hyppare cădu sub cuţitul lui Hermodiū şi Aristogiton, Anacreon se întorse la Theos, de aici se duse la Abdera unde se şice că muri, în etate de opt-şeci şi cinci de ani înecat cu o sămânţă de strugure. Locuitorii din Theos gravară chipul lui pe mone-de şi Athenienii îi rădicară o Statuă pe Acropole lângă a lui Pericles şi Xentipe; coronat de rose, sub figura unui bătrîn cântind în beţie. Po-esiile lui au moleţe, graţie, colori, delicateţă, voluptate, dar sunt tóte făcute cu osasimea unui evenemînt din viaţa sa. El are concisiunea şi uşurătatea. Reputaţiunea sa egală pe a lui Pindar şi Omer. Din ne-fericire moralitatea nu este cununa acestor delicioase inspiraţiuni. Ca Marţial, ca Ovid, ca Petrone, ca Apulé, el se resimţi în scrierile sale de căderea societăţii sub corupţiune, şi cânta a ei destrucţiune între vin, rose şi femei, tot ce mai rămăsese în grecia.

Eū am tradus versurile lui Anacreon în Românesce, nu sunt încă publicate. M'am silit ca să ascund cât se va putea mai mult nu-ditatea simfualismului ce domină în aceste poesii. Recomandăm juni-lor poeţii Români, să nu adopte scóla Anacreotică.

(12) Vedeţi în Asia-Mică Milet. Halycarnase. Templul lui Apolon.

(13) Insula Rhodului situată aprópe de cóstă Asii mici. Eliaşii, cobori-torii ai Sórelui fuseră cei dântiū locuitorii, dupe tradiţiune; pe urmă veniră aici Phenicienii şi Cretanii. Era republică. Legile maritime ale Ro-dului erau aplicate în vechime pe tótă mediterana, historia ei fuse mai tot aceia a celor alte insule vecine. Vespasian îi ridică dreptul de auto-nomie, califică o luară asemenea, pe urmă o luară cavalerii ordinului *Sântului Ion din Jerusalem*, ce se numără de atunci cavalerii de Rhod Acestia o sebirară pentru Malta, astă-şi împreună cu alte opt insule vecine ea formedă un Sandjak din eiletul Djéssair, se supune guver-nemântului insulilor din Archipel, nu are decât 20,000 locuitorii, Rod are două porturi: cel mai mic era renumit în antiquitate prin *Colosul* seū, una din minunile lumii, Rod avea atunci o scólă a rithorelui Eschine.

(14) Aici se termină hotarele Ioniî cu cântul I al poemii lui Conrad. De aci începe Licia, Pamphilia, Cilicia, trei rigate în vechime, despre care Verbec istoricii vechi, ele păstrédă încă urme de civilisaţiune, de şi centrul civilisaţiunii erea în a Iónia

Când am publicat pentru a două şi a treia óre poesiile mele mai mulţi au pretins că numai era prefumul; tinereţea, suavitatea, graţia ce avusese pri-mele poesii; atribuiră această schimbare saū decadinţă cum, şiceau, în rêu-

ririi politice, unul dise acesta și mulți o repetă, că chiar se fi citit nici cele întâiu, nici cele din urmă poesii, dar nici chiar se le fi luat în mână. Multe din posesiile ce tipărisăm în urmă și pe care le găseu palide, erau scrise în ainte chiar de a tipări pe cele dintăiu poesii, unele scrise pôte în același an, în aceeași lună, în aceeași și când fuseră scrise posesile publicate la încoput, lucru și mai curios că tot astfel se întâimplă și lui Lamartine. Reproducem aici câte va rinduri ale acestui mare poet prin care spune acest fenomen.

— ... Eram acelaș om; avém acéași etate sau un an mai mult; nici nu căstigasăm, nici nu perdusăm o singură flóre din inimă; cea mai mare parte din meditațiunii care compunea acéstă a doa culegere de meditațiunii fuseseră scrise în aceleași date și sub focul său lacrémile acelorași impresiunii ca cele din tăiu; erau fii din acelașu arbor, din aceeași sevă, și tigă; și cu tôte acestea publicul nu găsi în cel din tăiu moment tot același frăgesime, tot aceeași colóre, tot același Savóre. „Numai este tot acela, strigau din tôte părțile; nu mai este tot acel om, nu mai sunt aceleași versuri. Invidia desteptată prin cel din tăiu mare succes surprins în mirarea lectorilor, avu timpul a se arma contra unei *Recidive* d'admirare, și se armă cu volumul întâielor mele poesii în potriva volumului cu cele din urmă poesii astfel încât cei mai buni voitori admiratori ai mei erau ei însuși ôre cum avari și geloși în iuțela espresionilor ce încercaseră la citirea întâielor poesii.“

La atreia publicațiune a posesilor mele, amatorii găsiră că prsotitu-
asem poesia Cu tôte acestea erau aceleași poesii pe care le admiraseră
altădată, afară de câte va nuoi.

Românii erau dedași cu acei fel de poesie cu vergine murinde, cu flori, cu fluturi, cu stele, cu lacrimi, buquet grațios al poesii în copilărie; când veșură idei mai mature în scrierile mele doriră verginele, florile și fluturii.

Societatea omenescă a încercat o mare schimbare, poesia nu pôte să rămăie în urmă, Poesia este în musică, în pictură, în sculptură în arhitectură etc. Dar aici voi vorbi numai de partea ei spețială în *littere*. Ca simțimânt de frumos, de sublim, ca ridicul, poesia are de obiect, umanitatea, natura și pe Dumnezeu. Poesia este în evenimentele istorii, în patimele umanității, în spectacolul naturii, în contimplarea infinitului, poetul cată să escite admirațiunea, spaima, sympathya, ura, a stôrce lacrimi și a provoca risul. Misiunea poesii de a împinge necontenit némul omenesc către mai bune ursite, și ca să ajungă acolo cată să atingă tôte côrdele vieții, să spuie măririle și miseriile umanității. A spune numai unele și a ascunde pe cele alte, nu este a urma misiunea sa. Ea nu trebuie să fie esactă imitațiune

a realității, căci nu ar putea lupta cu realitatea: acesta din urmă ar fi tot d'auna învingătoare, având pentru ea viața și mișcarea mai mult de cât arta, dar nu trebuie nici să fie o visărie depărtată de realitate, streină de om, de societate; necunoscând de cât binele, trăcând asupra reulului când umanitatea este prada reuelor.

Iată în puține vorbe, calea ce credem a lua poezia. Am căutat în această poemă aceste două lucruri; nu știu, dacă am reeșit.

Umanitatea, natura, Dumnezeu, sunt cele trei lumi cu care am pus în contact pe cititori.

Am căutat poezia în istorie, în patimile omenesci, în spectacolul naturii și în contămplarea infinitului.

Am luat un om astfel cum l'am găsit în sînul societății noastre moderne. Sceptic, ucis de patimele societății, dar nu încă corupt, o femeie pură, sublimă îl ridică, îl împacă cu cerul; când înțelege Providința, el înțelege tot, devine fericit, Viața lui însă se curmă.

Cântul al doilea duce pe țermurile și insulele Sirii; în Liban în Balbec, la Palmira, în Phinicia, în totă Siria și Palestina cu Ierusalimul. Cântul al III duce în Egypt — prin Alesandria, Memphis, îl urcă pe Nil până la cataracte, trecând și descriind mărețele ruine a le Thebi, în Societatea celor două dame streine, în cânturile ce urmădeă Conrad descrie insolele Mediteranii, Africa; Provancia din Francia, Parisul, Londra, Se înturnă în Italia, dupe ce descrie Alpii — salută Lombardia, Roma și merge să móră la Neapol.

Totă poema va conține patru cânturi mari cu note esplicative în care m'am silit a da cea mai mare desvoltare faptilor istoriei, numelor geographice pe cât pot să între în nisce note.

C O N R A D

CĂNTUL II-lea

S Y R I E N E L E

Déja pândarul lumii cu pavaz' aurită
Se ascundea în unde, și hora înflorită
De perfidii, de crime, se arată sub cer,
Și cobóra pe lume conduse de myster.

Acolo fu Lycia. Primesce salutare
Olen poet cu dulce și fragedă cântare,
Al cărui hymnă odată cânta în sărbători
Feciórele din Delos cu fruntea lor sub flori.
Olen! din tot ce fuse aicea mai n'ainte,
Herodot te rădică pe tine din morminte!

A le Lycii cóste aú un aspect umbros;
Dar Taurus s'arată în fund majestuos

Și pare ca și aruncă pe a le lui piclóre
Mantia de verdéță cu splendide colóre.

Colo se vede Cyprul (2). In timpii depărtați
Venus avea un templu p'acești țermi prefumați.
Nu te invoc pe tine, frumósă Cytheree,
Ca se-mi accorđi tu lyra cu mâna ta de dee;
Mă tem să nu amesteci în cântu-mi sunător
Molatece accordurii și-un impudic amor.
Phenicia pretinde că alba Aphrodită
Când a eșit din mare pe conca poleită,
Pe calea azurată, fu dusă de Zephir,
Abia înveluită de comă sa de fir;
În insola splendidă în care dulci suspine
D'amanți pe ori ce frunđă se legăna, ea vine
Și junelui Adonis de frumusețe plin,
Deschise — un braț al căruí crin încă fu vergin:
Când el muri, ea plânse; și rosa ce resare
Din sângele lui ténér, goni a sa-'ntristare,
Ea dete — atuncea rosii lumina-i din obraz,
Cu rara rotunjire a albului grumaz;
Resfiră dulce rosa, îi dă a sa suflare,
Și-o face — a sa cunună, emblem de desfătare.

Aicea fuse Paphos ce numai e numit
De cât să ophiléscă un vițiú ne-audit.
Aici avea ea carul cu lebede frumóse
Pe care la eșirea din undele spumóse,
Copilele riđinde ce tată au pe timp,
Pě aripi prefumate, o pórtă în Olymp,
La marele Iupiter, avid să-o ia socie
Și turbară pe Iuna de ură și mánie.
Aici erau porticii perduți prin verđi grădini,
Edene prefumate, iubite de streini.

Amorul ce inspiră surîsul teă, o dee,
 A degradat amorul, pe om și pe femeie:
 Venusa-Urania (3) ce locuiesce-'n cer,
 Ce-'nalță, nobilédă, eă ție o prefer.

I

Marea sub poleiul dulce
 Mestecat cu trandafirî,
 Tremură, scănteie, luce,
 Sub săruturî de Zephiri.

II

Asfel alba frumusețe
 Lasă — a se întrevedea
 Rosele de tinerețe
 P'al ei braț, ținbind abia.

III

Colo sub ripóse malurî,
 Fața mării s'a umbrit;
 Din colo dorminde valurî;
 Gem sub malul de granit

IV

Tot se schimbă, variață
 Dupe cerurî, dupe nor,
 Dupe nóptea ce viață,
 Dupe malul-ncântător.

Din ripele pleșuve, mărețe visătóre,
 A serii désă umbră cobórá spre picióre,
 Spre mare-ne-ncetat;
 Pe verđile dumbrave, pe văile ascunse,
 P'albastrele, marii câmpurî, de focurî vii pătrunse
 Și se revărs treptat.

Sub rîpele sîlbaticî , locasul vijeliî ,
 Locaşul maiestăţii şi al melancoliî ,
 Pe vîrfurile lor cu nea,
 Se frînge încă rađa murindă , jucătore
 Ce lasă dupe dînsa prin umbra plutitoare
 Scînteitorea stea.

Etherul se poleie cu pulbere de stele ,
 Feciore graciöse cu plete bälăiele ,
 Ce-'n spaţiu locuiesc!

Şi luna se ridică pe calea-ai însemnată ,
 Un Zephir suflă dulce. Gonrad , tăcut , se-'mbată,
 D'acest tabloü ceresc.

Pe faţa ta, o' Cypre, trecură multe valuri.
 De la-'n ceput tu încă veduşi p'aste maluri
 Schimbîndu-se tyranii streinî, necontentit
 Şi astăzi încă, Cypre, dormi trist şi lănţuit.
 Selim fu cel din urmă ce fruntea ta inclină,
 Veneţia-i dispută coróna ta divină;
 Celebru Bragadini se luptă; dar robit,
 El cade, şi barbarii de viü l'aü jupuit.

Ge-ai cástigat tu ore, Veneţie trufaşă
 Tu care pe Cornaro regina drăgălaşă
 Ţinuşi închisă-aicé în propriu-i palat,
 Ca se-i repesci tu dreptul de Lusignan lăsat?
 Şi nu-i daşi libertatea de cât făcând tractate
 Să-ţi trecă ţie dreptul de suveranitate?
 Republică nebună de principii comercianţi,
 Spui tu ata eróre la noii conqueranţi?

Antica moliciune aicea se resimte
 Ai crede că renasce din vechile morminte.
 Ce? insola Venerii sub cerul ei frumos
 Nü mai produce încă nimic delicios?

Uscată-I rădăcina heroilor aice ?
 Numai aspiri la viață? nu vei se fi ferice?
 Sub lanțurile tele nimic numai voesci?
 Mori dar! de nu esci demnă mai mult ca să trăiesci!

Și tu uă Romănie, ce plângi ingenunchiată
 Cu lacrime cât pumnul, de fi tei lăsată
 Streinilor, tu însuși uă văduvă de domn,
 Purtând al morții doliu, și tu te dai la somn!
 Durerea, truda, păsul té-aū obosit, o'țerră
 Și capuți trist Se-nchină pe aletele hiară! 4 17
 De simți în sinuți încă un foc de viață sănt,
 De ce tu cu durere plecî capul pe mormint?
 Te luptă! și triumphă cu armele în mână,
 Saū mori cu strălucire, o'patrie Română!
 Dar daca la mărire tu nu te mai gëndesci,
 Oh! lasă — atunci aplănge acel ce tu gonesci!
 O misiune mare ori ce popor primesce,
 Și când el n'o-n țeleg, el numai trebuesci!

Așa Conrad visedă, vădind acest popor,
 Strein d'al libertății, d'al patrii amor.
 De multe zile încă Julia nu păruse
 Lamasă. în cabină 'Ea singură trecuse.
 În fine se arată ca sórele plăcut
 Ce dupe negre zile pe cer a reapărut.
 Conrad dicea în sine vedind'o: „ce femeiei!
 Și ce perfecțiune de frumuseți! o dee!
 Miragiū de fericire, buquet strălucitor
 De frumuseți, de grații — cu păru-i plutitor
 De umbră poleită cu rađa ce-l atinge
 Ochī ce rechiamă lacul ce sórele încinge.
 O talie, de phinic, cu buđi de trandafir
 O peliță de marmur — un suflet indelir

De cugetări divine... Eū simț inima mea
 Cu tătă-a sa sdrobire sburind drag către Ea;
 Dar nu! sunt nise vise, readucerī aminte
 Ca gîndurī dulci de viață ce plană pe morminte.
 Nu! inima acésta nu pôte a iubi.
 E mórta de acuma, saū trebuē-a murī.
 Amor pentru-o femeie? dar e copilărie!
 S'aū dus acele timpurī d'idyllī, de poesie.
 Sē comservăm tot focul ca sē iubim o țéră
 Și-acea umanitate ce suféră sub héră!
 Ce sacrificiū maī nobil, dictat d'amor maī sânt,
 Decăt spre-a lor scăpare, cătând un dalb mormânt?

Așa Conrad atuncea lui însuși gîndul spune.
 „Sē desfrinăm femea, avem noi misiune?
 Crescutune-a o mumă cu laptele ei sânt,
 Spre a ne face — unelte de vițiū pe pēmēt?”

Julia și Clarița pe pod atunci părără.
 Pe Conrad îl salută cu un suris pe gură.
 „Natura are fermeci ce sufletul încânt
 Și v'ați perdut în sinu ī, uitind tot pe pēmēt.
 Voi contimplați prin umbră a deil cingătore (5)
 Ce-ī dete — odată Omer? maī dise rîditore,
 Clarița; dar nu sunteți imī pare-admirator
 Pré mare-al fîmuseții și al ducelui amor?
 Era când creatorul, sub albele picîore
 Ale-aurorii — aterne oceane rîdētore
 De rose cu prefume sub roă scānteind;
 Conrad urca p'o stāncă cu piscul de argint.
 El vede o cascādă cădînd din stāncă-n stāncă
 Perđînduse cu huet în pesceră adîncă.
 Spăimintator imagin al negrului abim
 Al lumii ne-'nțelese în care noi perim.

P'o crésta ce se 'nalță în cétă înorată
 Un cimiter în jurul bisericii s'arată.
 O ténără femeie plângea lâng'un mormint
 Lăsând aceste vorbe-a se răpi de vînt:

„Tu nu mai esci în viață, lumina vieții mele!
 Când paserile tómnă pămîntul au lăsat,
 Tu, sufletul meu dulce, te-ai departat cu ele,
 Pe albele lor aripi ferice legănat;

Dar ele se-'nturnară cu primăvara dulce:
 Vedeam cum fie care venea la cuibul seü,
 Tu singur nu vii încă! nimica nu te-aduce,
 Mai mult la dorul meu!
 Tu ai plecat în locuri de unde numai vine
 Acela ce purcede și lasă — acest pămînt,
 Tu ai plecat, departe, și m'ai lăsat pe mine;
 Cât voiü trăi în lume, cu tristul teü mormint!
 Erai frumos și june ca bradul dupe stăncă
 Ce-o viță amorósă încinge tinerel,
 Căduta bradul tinër, și vița verde încă
 Se-'nchină lângă el.

Dar lacrima ce varsă pe trunchiul fără nume
 Nu póte se-'î întórcă ce mórtea ia răpit.
 O dómne, ca să móră tu l'ai făcut în lume
 Așa frumos și dulce, și mie — așa dorit?

Avea nevoie mórtea d'un mire — atât de june
 Se 'mpodobéscă patu-'i, imi spune mórte rea,
 Atunci când hymeneul îi împletea cunune
 Și-amorul cel ferice al meu sin deschidea?

Tot e plăpând, în lume și lumea-i trecătoare,
 Tot pere ca prăfumul ce florea — a răspîdit;
 Iar omul crede încă, în viața-i peritoare,
 Să fie fericit.“

Conrad ascultă plânsul ce lasă juna grécă.
 Ce simte atunci streinul? căci plânsul îl înecă?
 De ochii cruși ai lumii ne mai fiind constrâns,
 În aste mari deșerturi, desfrină al său plâns.
 În inima acéstă ce se părea de ghécă
 Era dar tinerețe, amóre, foc și viață!
 Tot ce iubise-’n lume amantă, mumă, sor,
 El le-aū vedut din brațuī luīnd eternul sbor.
 Tot ce iubise-’n viață, chiar patria natală
 Cađură resturnate de sórta luī fatală.

Tu ai cine să plângă pe tristul teū mormînt;
 Dar eū nu am pe nimeni mai mult p’acest pămînt.
 Și tu chiar Romănie, ă țera mea ce pere,
 Tu pentru care-’n lume băuū atăta fiere,
 În tr’un esil pe viață de lume părăsit,
 Tu pentru care — atăta aici am suferit,
 Tu pentru care viața-mī, sorbind’a ta tristețe,
 Trecu fără plăcere și fără de junețe,
 Nici tu, sărmană țeră, nici tu nu-mă iubesci!
 Tyranul mă lovesce, și tu vai! mă lovesci!
 Ce sympathie nasce între tyranī și tine,
 De sacrifici p’accia ce vor a-ți face bine?
 Oh! tóte aceste lupte ce dar d’atâtea ani,
 Nu sunt de cât să schimbe tyranīi pe tyranī?
 De posedai tu, țeră, un domn despot; dar mare
 Ca să-ți dea fie viață, putere, nă-alărnare,
 Ași săruta eū jugu-ī de viață dăător;
 Dar jugul care-ți dete, e jug umilitor!
 O mumă părăsită de cei ce te domină

În sinul teŭ, ô țeră, e stinsă — ori ce lumină.
 Ori ce dorinți s'avintă la nobil ideal
 La patrie., mărire, în vișul fatal
 Ce inima slăbesce și sufletul coboră
 Din ți în ți, ursita le-aruncă, le devoră.
 Putere și mărire, belli arte și sciinți,
 Nu sunt în ale tele speranțe și credinți
 Și limba ta cea dulce, de dinșii disprețită,
 D'un streinism ignobil, în popul e gonită! (6)
 Așa cât călătorul ce 'n sinuți a trecut
 Vedind amara stare, sciind al teŭ trecut,
 Se-'ntrébă, astă țeră ce misia-i lipsesce,
 În armonia lumiî la ce mai ratăcesce?

Dar sórele apare în marea de luminî,
 Și rosele — aurii se schimbă atunci în crini.
 Fecióra în genuchiă cu ochii plini de roă
 Primesce p'a sa față o strălucire noă.
 Un vint ușor se jôcă în bucele ei lin,
 Răpită-'n contemplarea etherului divin.
 De ce nu pociu a trece o viață ce se duce,
 C'o inimă curată, simpatică, și dulce
 În aste mari deșerturi, de lume depărtat,
 Uitind tot răul care în sinu-i am cercat!
 Să concentred amorul, speranță și credință
 Atâta de sdrobite, pe dulcea sa ființă?
 Dar asta nu se poté. Dejă fugosul vas
 Anunță că puține minute mî-a rămas.

Să mergem dar! ursita se fie implinită,
 Pe stâncea vieții, viața-mî a lungee sdrobotită!
 Voiă s'afli tot amarul, ce beaŭ dela tyrani
 Nefericitiî popoli d'atâtea miî de ani!
 Să mai privim odată din vișu — acestii stânci

Ce pare-a spune marii durerile-î adinci!
 O mare-tu parî mie că-ai fi luat sciință
 D'acestor generații amară suferință,
 Și neputînd, ô mare, se-schimbî durerea lor,
 Țî, nôpte. cercî a sparge ast cuib fatal de dor!

Ne numărate trimbe de valuri spumegate,
 Lovesc în aste rîpe ce staū ne strămutate.
 Sub rađe și sub umbre aceste turme vin,
 Pe mare, scuturîndu-și flamida lor de crin.
 Aci înaltă fruntea, aci se pitulédă,
 Și mai în depărtare mugind iar se formédă.

Tabloul schimbă fața și munte, mare, cer,
 S'acoperă sub umbre, delicios myster!
 Sênin apare cerul, dar vintul nasce-o cétă
 Ce luptă cu lumina: privelisce mărétă!
 Oglindă minunată în care albastru cer
 Cu totul ce-î nuanță în splendidul ether,
 Azur, lumină, purpur, și cête-n tunecate
 Se miră, se resfrânge c'o dulce voluptate.
 Și fața sa ceréscă resfrînge 'n înprejur
 Myriade de tablouri pe purpur și d'azur.

Om, fiū al îndoielii, te-apropie, admiră
 Acéstă scenă rară-ce-nalță, ce inspiră!
 Nu te-affi-'n fața morții. când mórtea ar fi venit,
 Ori care pôte dice că nu s'a îndoit.)
 Esci liber de gîndire și mórtea-î depărtată:
 Decî spune, în acéstă privire minunată,
 Nu veđi acea putere mai sus de muritor?
 Nu veđi tu nefinitul sublim, combinător?
 Am inima sdrobită și tristă bea paharul
 D'amărăciuni ce-'n lume mî a dat, vestînd nectarul,

Dar cât de mare, pare acum putera ta
Natură ne'nțelăsă, când tot pociu a erta!

Dar unde mergi, streine? — „ori ude mă voiū duce,
Nu mă doresce nimeni, nici o-ființă dulce:
Nici mamă nici socie, amici, săū cunoscuți
Afară de durerea cu care m'am născut.

Acolo Phenicia la călători apare (7)
Cu verdea sa tunică înaintind în mare.
Antică Phenicie tu care-ai dominat
Oceanul prin comerțul prin tine, nobilat,
Industria măreță, mulțimea ta de nave
Ce impuneaū vointă la națiile sclave.
Puterea ta trufașă — și cultul imoral
Cu templul teū cel mare al deului Baal,
Cult aședat pe forța phisică, peritóre,
Îmi spuneți, tóte-aceste ce se făcură óre?
Aceste vechi pământuri aū dispărut acum,
Ca când aceste tóte n'aū fost de cât un fum.
Când omul prada sorții, cu sórta lui s'alie,
În contra lui, mal póte a fi statoricie?
Și voi imperii mindre, ne drepte cât și fórte,
N'aveți să fiți scutite d'aceiași crudă mórte!
Puterea chiar vē surpă și lângă nalte stânci
D'odată se forméđă prăpăstiū marī, adînci.

Și nu scim creatorul în marea lui vedere,
Cum a lăsat la popoli, marire și putere,
Și glorie, și geniū, când el a hotărît
Să piară tot ce fuse măreț și strălucit?
Dar iată o cetate din cele cincī, antice.
E Tripoli. nimica n'a mai remas aice!
În timpū vechi, în timpul resbóelor chreștine.

Era când deul zîlii se culcă în azur,
Când valurile mării sub rađe și lumine

Melodios murmur;

O navă cruciată spre Tripoli plutesce.
Pe podul ei, la pupă se vede-un cavaler.
Spre țermul ce-l salută, vederea-l rătăcesce;

El e perdut în cer.

Rudel e al seü nume; din Francia el vine.

Să vădă comitesa ce-'n Tripoli domnea,
Pe care din elogiuri cë-a auđit de sine,

Adînc el o uibea.

O cugetare dulce și tristă tot d'odată

Făcea a lui durere: să fie el iubit?

Cu cât el se apropiă de ținta-ı adorată,

E mai neodihnit.

Îa lıyră, cãntă; vãntul cë-adie — 'n sînul vereı,

Spre Tripoli conduce ferbintele-ı cãntãri;

Iar inima lui varsă prin armonia serii

Aceste suspinãri:

„Voı bóre prefumate, voı valuri d'albă spumă,

Spre țermul ce deresc,

Sburați! și spuneți dorul ce saffetu-mı consumă,

La ceia ce iubesc!

Cum frunđa fără plóie, cum flórea fără sóre,

Se vestejesc, se duc.

Eü fără-a sa iubire, simț inima-'mı că móre,

Ca frunđa 'më usuc.“

Dar vasul seü ajunge și pînđele jos lasă:

Și Rudel lãnced cade pe patul de dureri.

Vasalii lui il pórtă pe brațe, în tr'o casă,

La nisce cavaleri.

Acolo lónceđesce sub dulcea sa iubire.

Frumósa Comitesă aflãnd d'acest amor,

D'alui fidelitate, d'adînce-ı suferire,

De nobilul seǔ dor,
 Se duce sǎ console amantul care pere;
 Pe brațul lui s'aruncǎ și astfel ia vorbit:
 Trǎiesce! fii ferice, gonesce — orǐ ce durere,
 Cǎci esti al meǔ iubit!,
 Strǎngind'o blind pe sǣnu-ǎ, el cerul mulțumesc
 Cǎ-a viețuit sǣ vadǎ al vieții sale vis,
 Și Ea sǎrutǎ fruntea aceluǐ ce iubesc,
 Și cerul ia deschis.
 Frumósǎ Comitesǎ, lași lume, și mǎrire,
 Iei vǣlul de durere și intri-'n monastire!
 Acolo treci tu viața plǎngind p'acest iubit,
 Atǎt de june, nobil, și de nefericit. (8)

Nu spuneți aste lucruri la lumea ce trǎiesce!
 Ea ride. -- d'alte datini ađi omul se domnesce:
 El inaintea vǎrstii acum a-mbǎtrinit,
 Sub a reflecțiunii povarǎ vestejit.
 A desjunat amorul; dar a schimbat Ea órǎ
 Prejudecǎți nebune ce popoli omórá?
 Și inima lǎsat'a sublimii rațiunii
 Imperiul in tóte? . . amari ilusiuni! . .

Dar nu! se nu respingem divina cugetare
 Ce din tot cǣ-are omul e binele cel mare!
 Tot pierde, lucruri, ómeni, ce'- lume-a esitat,
 Tot, numai Ea rǎmǎne, viađa ne-'n cetat.
 Ea singurǎ resistǎ la cruda tyranie.
 Iar aurul saǔ frica, nǎscute din sclavie
 Pot ca sǣ plece fruntea, dar nu pot subjuga
 Acǣstǎ facultate, in noi d'a cugeta.

Libanul se desémnǎ! primesce salutare
 O munte care — adórá popérela barbare

Ce locuiesc în sinuți! Imi spune ce-ai făcut
 Coróna ta de cedri? sub ce fer a cădut?
 Tu porți pe frunte iarna, pe umeri primăveră
 În sinuți tu porți tómnă iar la picóre-ți vara
 Repósă somnorósă și fără vijelii:“
 Așa îți cãnt poetii frumósii Arabii.

Luminele din urmă ce sórele-a-puind
 Revarsă, vin, resfață al teú crestet albind
 Și nuorii albí dispută acestor piscuri brune
 Favorul resfătării, al stelií care — apune.
 Vederea se răpesce d'un fermec ce ímbată
 Când sub un cer ferice apari tu deodată!
 Pe valea ta ínótă un smalt undos, de flori
 Ce numai resfătarea zephyrilor ușori
 Fecunda! Ata frunte pe care muritorul
 Nu póte sě-atingă și unde dórme norul,
 Umbresce aceste locuri, munți' văi, un lung ținut,
 Și vintul nu agită, acest eden plăcut.
 Pe calea ce conduce d'aice la Damas,
 Aprópe de Beschere, turistii aú remas.
 Acolo se găsiră p'o înălțime mare,
 Acolo nici o plantă sub ochii lor nu pare.
 Acolo-í o capelă și cățiva maroniți
 Călugări, se presintă la nobilií sosiți.

Mai jos s'așată cedrii a căror renumire
 E veche și rechiamá atâta suvenire.
 Aici chrestinií servă pe fie care-an
 O leturgie 'n sínul padurii din Liban.

Voí ați rămas, ó cedri, spre-a lumii admirare!
 Ați resistat la tóte lovirile barbare,
 Ce timpul, și cu omul uniți ne încetat,

La tot ce-a fost în lume, cu furie — au purtat.
 Dar templul și palatul lui Solomon, la care
 Voi ați purtat tributul, nici urmă numai are !
 Și popolul cel mare ales de Dumnezeu ,
 În țările streine tărăsce jngul seü ,
 Tărăsce-a lui cădere ce pare că vestesce
 La popoli că prin vițiü un popol se slăbesce.
 Ori unde ochiul cade, privesce codri, stânci,
 Cu formele bizare , prăpăstii largi, adânci.
 Conrad nu se delasă să vadă și s'admire.
 Aicia el se vede în tors cu fericire
 În munții țerii sale. Aici nu se credea
 Așa strein ca 'n lumea în care retăcea.
 Aceste riți sêlbateci cu suvenirî antice ,
 I se păreaü mai bune, mai blinde, mai amice
 De cât societatea , locaș d'iniquități ,
 Ast sclav ce pôrtă crucea atător nedreptăți !

Julia și Clarića păreaü în aste locuri
 Așa ca nisce rađe ce-'n graciöse jocuri
 Se-'n gină scâteinde în umbra desiî seri,
 Ca vise fericite prin vise de dureri.
 Deșertul dă femeii un fermec mult mai mare,
 Un fermec cê-are flórea când printre spinî apare.
 Al lor păr ce presintă desordin studiat,
 Pe gîtul lor în unde se jocă revărsat.
 Dar una e mai albă, și cei altă mai pală ;
 Părea că una este o lună matinală,
 Cei altă luna seriî ! doi trandafirî riđind
 P'o ramură cu doă nuanțe înginînd.
 Cu ce grație umbra sprečenelor se-'mbină
 Și se desparte ? apoi cu ce-armonia lină
 S'alie rumenéla cu albul cel divin
 Și nici aceste rose, nu se inund de crin

Nici crinul alb, de rose. Pe ripele aburóse
 Apar aceste chipuri suave și frumoșe,
 Cu cenele lor d'aur, cu ochii lor d'azur.
 Le-ai crede că veniră cu norul din prejur,
 S'asculte ce vorbește misterios pămîntul
 Cu cerul, cu lumina, cu plantele, cu vîntul.
 Pe bórele curate undeață pãrul lor,
 Ca rașele de lună p'un val tremurător.

Aicea Maronitul cu Drusul, își dispută
 Pe munți a lor domnie ce-'n sãnge — a fost nãscutã.
 Dar omul este liber, dar omu-î cetãtên,
 Cãci în resbel tot omul aicia este — ostên.

Dar unde e *Hermonu* acel mai mare munte
 Ce sub o nea curatã inaltã a lui fruntei?
 Ce magicã putere ridicã corpul lor
 Pe ripe, precum vîntul redicã sus un nor?
 Dicea Conrad în sine privind aceste doã
 Femei dulci și plãpãnde ca tremurînda roã.
 Un suflu pôte viața s'o pórte 'ntr'un abis!..
 Creșuiu o di ... dar ce dic? acesta fusë — un vis,
 Nu mi este dat în viața sã fiu iubit, în fine
 Cë-ar gãsi Julia ca sã iubescã 'n mine?
 O cobe ce s'ascunde, când sórele-a pãrut,
 Un suflet ce se inchinã pe cale-i abãtut.
 Bãtrãn în tinerețe și mort în plinã viața.
 O frunte ce s'aratã umbritã d'a sa cãșã,
 O viața farã tintã și fãrã-ilusiuni
 Ce cautã -- a sa hranã în vii amãrãciuni,
 Un sceptic care vede tot reu aici în lume;
 Un om ce n'are rașe pe viața și pe nume.
 Sunt nisce rarî momente în care mē repesc
 Da o beție sãntã, în care o iubesc,

Cum ași iubi zephyrul ce trece și resfață
Cu pura-î frăgesime a noastră — arđindă fața.

Femeile suiră Hermonul ascuțit —
Ar fi suit chiar cerul, mijloc d'ar fi găsit !
Picioare mici, mări albe, de petrele crăpate,
De spiniți cei selbateci avură săngerate.
Nici trudă, nici pericol, nu staū n'aintea lor,
Gingașe căprioare, săreaū pe stinci ușor,
Plutind pe precipise, abia țind pămîntul
Cu lancea, cu piciorul bravind vertigiul, vîntul;
Conrad avu privilegiul pe brațuî un minut
Să prindă pe Julia ce pasu-î și a perdut;
Să simțā corpuî tinăr și drăgălaș de flóre,
Pe sinul seū; să sôrbā suflarea-î răpitoare.
Ea rumeni ca rosa, și fără a mulțumi,
In brațele Claricîi se duse spre-a roși.

Era o di frumósă, cer limpede, cu sôre
Plăcut, pe mare însă nu suflă nici o bôre;
Nu plană nici o cétă, nu trece nici un nor.
Atuncea toți vedură tabloul repitor,
Ce a putut natura s'arate vre-odată
Vedere ce repesce, in cănta saū îmbată !

Colo s'arată marea sub sôre scănteind
C'o mie de nuanțe. de aur și d'argint.
Din sinu-î ese Cypru plutind pe marea lină,
Ca norul, p'oșizante, in umbră și lumină.
Spre răsărit apare Beschka, frumosul plaiū,
Cămpii Elyseene, miragiul unuî raiū !
Formând o cale verde prin doă late șire
De munți ce ne rechiamă o mare suvenire;
Ruinele celebre din splendidul Balbek

A sôrelui cetate, vestind cum tôte trec.
 Damasul, și desertul, cu palide colóre
 Loc unde totul tace, tot lăncedă și móre.
 Spre miadă și s'arată al Galileii munți
 Neregulați, sêlbateci, răpoși, înalți, mărunți;
 Ioan d' Acre; lunca lata ce la Carmel conduce
 Și pretutindenî piscuri pe care neoa luce.

Primesce salutare al lui Baal oraș
 Balbek antic ca lumea, ca sôrele trufaș!
 Tu nu mai esci! un templu din cele mai mărețe
 Ce nê-a lăsat trecutul d'o rară frumusețe
 E tot ce-aduce-aminte că aici ai esistat,
 P'acest tărâm sâlbatec, desert ne consolat.
 Aici phisica forță fusese adorată
 In sôre rege — al vieții fiind impersonată.
 Ce-ai devenit Astarte feciôră din Sidon?
 O ȕee întreită? și tu gentil Adon,
 Precum și voi Cabire divinități, antice?
 Voi ați lăsat aceste fecerice portice.
 Misteriose danțuri, festine, și orgii
 Se celebrau aicea în nopți de vijelii!

Dar nôptea despletese cosița ebenină
 Nălținduse tăcută pe doma cea divină
 Și umbra cômii sale acoperă trufaș
 Mai jumătate globul; apare un oraș.
 Ruine maistóse, antice, visătóre
 Și luna le-arată la grupa călătóre.
 Cat sufletul lui Conrad câtă a fi mișcat
 Când ochii sei ruina Palmyrii a salutat? (9)
 Ruine memorabili, ce timpul respectedă
 În care — antiquitatea mărirea sa păstrédă.
 Aici au fost palate și théatre magnifici.

Nici un oraș în lume, din timpul cei antici
 N'a strălucit atâta ca splendida Palmyră,
 Prin rară frumusețe ce lumea veche — admiră.

Aicea *Zenobia*, degrații strălucind,
 Prin spirit, energie, popórele unind.
 La curtea sa chemase poeții cu renume,
 Și cei mai mari, mai ageri cugetători din lume
 Armate ea formase-ce însuși comenda
 Cu brațul d'albastru nud, spada-'n mâna sa,
 O talie măreță, Ofață răpitoare,
 Ochi infocați și o cômă plutindă pe picóre.
 Aurelian atacă frumosul ei rigat.
 Zenobia se luptă cu mândrul împărat.
 În vinsă, se retrage, se-'n chide în cetate;
 E prinsă prin trădare: puterea ei s'abate.
 Frumós'adorátore a zeului Baal
 A fost târâtă-'n Roma la carul triumphal.
 D'atunci aceste templuri, și théatruri, și palate
 Sub furia Romană cădură ruinate.

Voi ce domniți pe popoli cu dreptul cel divin,
 Priviți aceste templuri ce secolii ruin:
 Priviți mormente-acesta în care — o națiune
 S'a cufundat cu viața. civilisațiune.
 Nimic nu respectase tyranul cel strein,
 Sub Spadă-i cade tronul și dreptul cel divin.
 Nici cultul, nici puterea, nici civilisațiune
 Nu póte să scutască de mórte, o națiune.
 Cum nu póte se scape pe nici un muritor.
 Etern nimic nu este, nici om nici chiar popor.
 Un timp de tinerețe, putere și mărire
 Tot crește, se desvoltă cu ori ce-'n potrivire;
 Dar timpul bătrâneții, căderii a venit,

Nimic nu folosește; tot cade vestejit!
 Al teǔ drept sânt la viață, Palmiră, ce devine?
 El a perit sub spada unei puteri streine.
 Dreptul celui mai tare a fost, în orǐ ce țeri.
 Speculatorǐ de inimi, de slabe cugetări,
 De conșcinți plăpînde, lasăți se móră-'n pace
 Acei ce chiar prin viață un pas spre mórte face!
 Orǐ ce voiți a țice e fără de putere
 În față cu aceste vestige de durere.
 Ce ne vorbesc mai tare, mai bine și mai drept.
 De cât orǐ ce doctrine, de cât orǐ ce-'n țelept,
 Ce este-acéstă lume? A fi, e dar un bine?
 Și cine profitédă când tot trece-'n ruine?
 Și Sclavul și tyranul-cel mare și cel mic.
 Ce d'opotrivă'n urmă nu aǔ lăsat nimic?
 Astǐ popoli fără număr vaǐ! sufer, rele, chine,
 Și atâtea sacrifice spre a forma ruine?
 Religioni, doctrine, virtuți speranțe, sunt
 Ca la finit să facă din lume un mormînt?
 Îniquități, durere, trădare, întrigi crime,
 Și suferinți, să facă morminte și ruine?

Ursita este tristă; dar eǔ nu o blasphem.
 Ah! cine spune noă ce relele-vedm,
 Cá fără — acéstă sórtă plăpîndă și amară
 A rēului lovire n'ar fi și mai barbară.
 A rēului domnie nu s'ar perpetua,
 Îniquitatea, crima maimult n'ar prospera?

Om, fiǔ al vanității, vin, bine cuvintédă
 A omului ursită fragilă, respectédă
 Al morții drept pe viață! toți beaǔ acest pahar
 Și sclavul ce se plécă, și despotul barbar.
 El este-un mare bine, el este-acea dreptate

Divină ce lovesce, și slaba lașitate,
 Și cruda tyranie El este-un dar ceresc.
 Și numai în ainte-I cei tari aici pălesc.
 Vin! bine cuvintédă aceia ce blasphemă
 Cel care nu-nțelege a omului dilemă!
 Veđi aste triste urme cę aici îți arăt eű?
 Prin ele te resbună, pe tine Dumnezeu,
 Petine ce în viață, nu ai găsit dreptate,
 Ce-ai suferit umana, și cruda reutate,
 Căci ai fost slab în lume. vin, vino aprivi
 Și-a ride de puterea acestui domn d'o ți!

Vin, sclave, și insultă topitele țerine!
 E dreptul teű acesta; e tot ce îți rămăne
 Ca se-ți resbuni de reul ce suferi de la rei;
 Insultă morți-sărace, p'asupritorii tei!
 Insultă, riđi și cerul chiar îți va da ertare
 Și ți acesta este dreptul celui mai tare!„

Ce s'a făcut Palmyra și bravul seű popor?
 Acel stat plin de viață, și plin de viitor?
 El a perit și-n lume nu se mai memoresce;
 Dar cel puțin, acela cę — aice mai privesce
 Mormintul de ruine, salută respectos
 Poporul Palmireniű, popor mărinimos,
 Mort pentru ne-atárnare, cu armele în mână!
 Fii bine cuvintată, ű nobilă țerănă!

Căt merită disprețul acel popor mișel
 Ce-ar prefera o viață sub lanțul de oțel,
 O viață d'umilință, cu fruntea în țerănă,
 La gloriósa mórte cu armele în mână!
 Un popol ca acela, nu-l demn ca se trăiască

Prin viața lui insultă mândria omenescă !
 Și când în umilința, de care e coprins,
 Cea mai din urmă rață, de viață, i s'a stins,
 El pere și-a lui mörte regres nu întilnesce,
 Ca tot ce n'are viață și numai trebuiesce.

Veniți, voi sclavi aicé ca se vedeți cum mor
 Popórele viteđe ce simt mândria lor ;
 Ce nu vor să trăiască cu prețul umilinții
 Cu prețul degradării, cu prețul suferinții !

Așa Conrad gîndesce privind acest mormint
 Ce-'n suflă admirare, respect adînc și sânt.

Conrad salută încă Beirutul ce domină
 O mare fericită, născând dintr'o grădină,
 De portocali, de citri, cu garduri de cactus ;
 Sidonul ce apare pe mare mai în sus.
 Sidon antic ca lumea, cetate renumită
 Cu templuri maiestóse odata — 'mpodobită.
 Regină prin putere cum și prin frumuseți,
 A celor mai celebre mai splendide cetăți.
 Tu nu mai ești acuma de cât un miser sat !
 Cununa de mărire în vînt s'a scuturat !

Si tu, ô Tyr, tu soră mai mare și mai bravă,
 Ce înfloreai la viață sub clima ta suavă,
 Prin arte, prin științe, comerțiul strălucitor,
 Tu cę-aduceai avere anticului popor
 Din lumi ne cunoscute, pe flottata tytană,
 Din stîncă ta pe mare dicta-ți ca o tyrană
 Voința ta la popoli chiar pînă în ocean.
 Aici avea un templu Ercul Phenician.
 Tu avuseși curagiul, heroului cel mare

Ca se resisti tu numai! atât erai de tare!
 Ați doliul plutesce pe stânca ta, ô Tyr!
 Din vechia ta splendore n'ai nici un suvenir.

Ce dulce este clima în aste părți de lume!
 Cum aerul îmbată cu dulcile-i prefume
 De arbori din climi calde, de rose și de crini
 Ce-necă ca o roa plăcutele grădinii!
 Si aer, și pământul, și cer și marea lată
 Conspiră împreună, simțirile îmbată,
 Și sufletul perđindu-și elanu-ntinerit,
 Pe léganu-i de rose devine sybarit.

Acestii climi suave, și dulce-mbătătoare,
 Phenicia, antică credința-i e datore:
 Conrad, acestii clime cerca înrîurirea,
 În rîurire dulce, ca viața, fericirea.
 Simțea că al seü suflet, ucis sub al seü dor,
 Iși scuturase jugul, visa, plăceri, amor.
 Julia i se pare acum și mai frumoasă,
 De și pré ideală și pré misterioasă.
 Gîndirea lui se duce la dinsa ne'ncetat;
 Pe buđa ei rosată đeresce — un sărutat.
 În ochii ei o rađa, o flacăra — arđetore,
 Ce-l arde-a lui privire și-i place se-o devore.
 Și visele 'nflorite formînd bouquet divin
 Se scald cu voluptate pe sinul ei de crin.
 Sênină e ca fața ce lacul pur presintă
 Când rađele de sóre aură saü argintă;

Dar dacă ea împarte ardórea lui curată,
 De ce devine — acuma cu el mai rezervată?
 Mai rece, mai polită? Claricia ce simți,
 Acéstă nepăsare; începe-a se-ngriji.

Acolo e Carmelul și scorboră vestită
 Că-a locuit Elie. „pășunea e-n velită
 Cu doliu, și Carmelul arată virfă — uscat!“
 Disese Isaia de griji împovărat.
 Amara propheție, s'a implinit, ô munte,
 Porți doliul pe pôle și seceta pe frunte!

Dar colo e Taborul de alți munți despărțit,
 În conjurat de arbori, locaș îmbalsămit!
 Aici Barac adună vitețile armate
 Și contra lui Sisera se duce și combate.
 Aici învinge Cleber pe Turci și pe Englezi,
 Armată impositantă, c'o mână de viteți.
 Aici, dupe tradiții, a fost transfigurarea;
 Acum în aste locuri domină întristarea!

Salut, o Galilee cu Solul roditor!
 Fu mare, fuse liber și brav al ei popor.
 Conrad pe a lui cale salută Nazaretul.
 Dar ochii lui se-'n cântă vedînd Genesaretul (10)
 Lac de azur ce-'n cadră divine frumuseți!
 Aice tot e verde și plin de tinereti!
 Nu este sit mai splendid, vedere mai frumoasă.
 O climă de tropice, prin bôrea răcoroasă
 Se temperă, și face din ast loc părăsit,
 Un oasis de viață, eden îmbalsămit,
 Ce-'nfrăgeșce dulce, rejună și răsfață,
 O tristă remășiță de glorie și viață.
 E ora când în spațiu se lasă somnul lin
 Și visele pe carul plutesc și se înclin,
 Și se îngână dulce cu stelele — aurite.
 Imagini ale vieții în spațiu respândite;
 Surisuri de plăcere pe buza negri seri.
 Ce-anunță și senină, și fără de dureri,

Vai ! dacă viața noastră mai poate vre odată
 Să afbă o zi frumoasă, o zi ne înorată !
 Pe maluri, călătorii așa-ă cortul lor.
 Ei contemplău tabloul strein, desfătător.
 Plămăniil beaă un aer ce lacul recoresee,
 Ce s'era vivifie, ce flórea-'mbalsămesce,
 Privigătórea dulce suspină în grădină ;
 Cicalele îngină suavil seil suspinil.
 O barcă ce-'n târđie cu pescuitu-'n nópte,
 Ici colo, cu lopata deșteptă blinde șópte.
 O murmură suavă ce nu se definea
 Pe mal, pe lac, în aer, se pare că via :
 Ai fi cređut că cerul vorbesce cu păm'ntul
 Prin v'elul negru — al noptil ce léganá lin vintul
 In limbil ne înțelese de slabiil muritoril,
 Acestil copil al morșil, în lume călătoril.
 Nicil v'ntul cel de nópte, și nicil umiditatea
 Nicil roa, 'n aste locuri, n'alteră sănătatea.
 Nicil un venin nu strică suflarea ce respir
 Oleandrul, chyparisul, suavul trandafir.
 Tot tremură sub V'elul de viață, de plăcere.
 Tot, umbră rađă, flóre, păm'nt, cer, în tăcere,
 Tot pare că admiră într'un mistic limbagiū
 Pe creatorul viețil p'acest ferice plagiū.

Dar unde-i Tiberiada celebră înainte,
 Cetate minunată ? o lac, și aducil aminte
 Cum ea perdu ființa în tr'un moment de chin ?
 În sinul ei cel dulce, fierosul Saladin
 Dă ordin să arunce p'ai ei locuitoril,
 Bărbați, femei, fecióre cu anil lor de flori.
 Aici afost odată cetățil strălucitóre,
 Aici fu Betsaida cu blondele fecióre,
 Frumósa Tarihea, cum și Caphernaum,

Din care nici o urmă n'a mai ramas acum.
Kinereth fu clădită chiar unde 'n lac s'abate
Iordanul rîul mare ce syria străbate.

Julia, ce vis dulce resfață al teū sîn
Și plecă a ta frunte ca visătorul crin
În fața astor scene poetici, răpitoare?
O dulce frumusețe, de ce parî visătoare:
Un simținint puteric, sublim de infinit
Repesce al teū suflet, o suflet fericit?
De lutul seū cel propriū, acum il deslipesce,
Îl varsă-'n armonia de unde el lipsesce,
De unde el purcede, de unde a venit
Sê ia o noă formă sub lutul poleit?
Oh! sufletu-ți, Julia, se duce, se-m pletesce
Cu aste rațe d'aur ce lacul respăndesce,
Cu asti parfumî din aer, cu asti suspinî ce sbor.
Iar p'al teū lut ce-adôrme, tăcut, și visător,
Pe fruntea ta senină, pe genele-ți stufose
Pe cōma de lumină cad rațe voluptose,
Trec bōre prefumate, resfață sînul teū:
E viața, armonia, e însuși Dumneđeū.
Amorul visitédă acum ântăia ôră
Ast suflet blind și dulce? contactu-i il omóră?
Suavaî frăgesime, delicios carmin,
Era ca picătura de plōie pe un crin
Când sōrele trimite p'a-nōstră scurtă viață,
O blondă auroră, o lină dimineață;
Dar diminéța vine cu degete d'argint
Sê stringă vëlul noptii pe lume filfiind
Și cōma-i de betelă cu rose semănată
Prin umbra ce albesce apare legănată
Pe aripa de rose ce ôrele întind
Eșind din sînul noptii sub cerul de argint.

Deja se desineadă sălbatică coline
 Și par că nalță capul spre rațe și lumine;
 Pe lac se nalță o ceta suptire către cer
 Ce-o bea cu voluptate lumina din ether.
 Iordane, riū celebru, ce Hermonul depune
 Din neoa ce formedă eternele-i cunune,
 Tu cađi în aste unde, te perđi ca să repari
 De ceialtă parte în margine mai mari.
 Și fragesind o vale de suvenire plină,
 Dind viața-și rodire, pe panta ta cea lină,
 Alegi cu întristare mormintul pe pământ,
 În marea Asphaltită, adevărat mormint!

Pe malurile tele, Iordane, din vechime,
 Veduși născând atâtea calamități și crime;
 Ori unde omul pare și reul a părut;
 Dar, tu, avuși Iudee, un dureros trecut!
 Virtuți mari și mari vițuri, plăceri mari, și mari trude,
 Tu datoređi, o țeră, aceste doruri crude,
 Această stare tristă, în care ai căđut
 Aceste suferințe ce-atât te-au abătut,
 Acelor certe triste pe tronuri și cunune
 Ascunse sub cuvinte vai! de religiune!
 Aceiași istorie ori unde și ori când:
 A căștiga puterea, ne încetat luptând,
 Și speculând mulțimea cu vorbele umflate
 D'onóre, de virtute, de naționalitate,
 Sau de religiune! o popoli cređători
 Ce dați avostră viață s'aveți apăsători!
 Nu știți voi până astăzi nu știți tu, slav, om van,
 Că un tyran nu cade de cât prin alt tyran!
 Nu știți tu până astăzi că nu pôte să fie
 Tyran când nu sunt popoli ce merită robie?
 Nică stăncă când nu este prăpastie sub ea?

Minciuna din credință puterea sa își ea...
 Conrad salută Cana, în care, cum se spune
 Isus făcu la nuntă antăia sa minune;
 En-dor-ce visitase Saul spre-a consulta
 Vestita pythonisă în desperarea sa;
 Naim în care Domnul reînviă p'un june;
 Aphek vestit prin lupta ce pe Saul repune.

El intra 'n Samaria ai cării munți resuiți
 Daū ospitalite la mulți nefericiți
 Ce ura tyraniī streină și barbară
 D'atațea secolī încă gonesce-n astă, țeră.
 Samaria antică clădită de Omri.
 Sichen, Bethel, celebre, ce-aū încetat a fi.

La Iezrahel s'opresce. aici a fost cetate
 În care Ahab clădise mărețele-ī palate.

Trufașă Iesabelă! ce ore ai devenit?
 Tu muma Ataliī, Baal te-a părăsit?
 Ce ai făcut tu ore cu-această mare turmă
 De preoți ai naturii? periră fără urmă!
 Si ce s'a facut templul cu silve impudicī
 Infamă Iesabelă? tot a perit aici! (11)
 P'o Stânca parăsită de flori și de verdetă
 Apare Ierusalimul la călători, prin ceta.

Primesce salutare, o fericit pămînt
 Că-aū nobilat durerea și al lui Isus mormînt!
 Mult sânge multe lacrimi, superb-Ierusalime
 Aū curs ca să te aibă popóarele chrestine!
 Si încă esci în mîna acelor ce uresc

Si vor uri mult încă tot cultul chrestinesc.
 Puterile chrestine, incep resbelul mare
 Ca se ți întorcă ție întréga ne-atárnare;
 Și când se face pace, ô glorios mormînt,
 De tine în tractate, nimic, nici un cuvînt!
 Mult timp în interese politice cu tine
 Vor specula, tyraniî, superb Ierusalime!
 Trei munși, uniși, te pörtă măreș pe fruntea lor.
 Dar unde e puterea și vechiul teü popor?
 Ce ai făcut tu regil, și templul glorios?
 Profetiî tel, armața, poporul credincios?
 Nici pétră peste piatră nu are së mai fie."
 S'a implinit acéstă amară profecié.
 Periși, Ierusalime. Imperiul Roman
 Sdrobesce sub piciorul poporul teü sárman
 Si din acéstă pradă, murind în aspre chine
 Strivită sub aceste movile de ruine,
 Se nasce o doctrină ce sboru-i și a luat
 Si surpă păgânismul și popolu-înpărat.
 Dar omul chiar aice nu a putut scăpa
 Al fabulil prestigiü d'a nu amesteca.
 Çopil în viața încă, a lui religiune
 Îi trebuie fantasme, îi trebuie minunc.
 Nu scie së păstrede hotarul în semnat
 De legile naturil, hotar ne strémutat.
 A căruî ne schimbare și santă armonie,
 E cel mai mare merit ce a putut së fie.

Christianism, credință curată și sublimă;
 Din tine însuși omul făcut'a, o victimă!
 Uneltă së păstrede tot ce-ai lepădat:
 Minciuna și sclavia ce tu ai blasphemat!
 El plânse p'acesti preoți ce-'n cultul celmai mare
 Mai sânt, mai pur, amestec mijlócele barbare.

Dar Când veđu mormîntul, un simțimînt pios
 Încinse acest suflet trufaș, și îndoios,
 El înclină genunchiî plin de recunoștință
 La cel cea vrut să scôță pe om din ignorință
 Era când sphaera lumii turnănd ne încetat
 În via resuflare a deului arcat,
 Presintă despre sôre acea figură lată
 In care Palestina în flacări se arată,
 Auncî Conrad se urcă pe muntele numit :
 Al *desfățariî*, unde de frumuseți răpit,
 Privesce în departe desfătătórea vale
 Luî Ieriho, prin care Iordanul face cale.
 Judea păn la mare; Ebul și Garizim,
 Hebron, și Bethlehemul, aspet măreț, divin !
 In vale e grădina *Olivilor* numită.
 In care se arată mulțimiî umilită
 Copaciî ce datéđă din timpul lui Pilat.
 Conrad salută valea numită Josophat.

O vale de morminte mărețe și antice.
 Al învieriî inger va trombița aice,
 Si sufletele tóte vor înbraca îndată
 Terăna lor perdută, și morțiî delăsată

Nu! fiú plăpînd al morțiî! tu nu vei relua
 La sunetul trompetiî țerîna tristă! a ta!
 Junie, frumusețe saú stins cu carnea mórtă,
 Luînd diverse forme, urmănd amara sórtă
 A Iutului, nu! Corpul nu va mai întilni,
 Aceia ce dîci suflet, aceia ce trăi;
 Nu! spiritul nu póte mai mult a se depune
 Cand corpul ce s'abate sub putrefacțiune
 S'a degradat prin héră, torturî, și suferirî!
 S'a ultragiât de vițiú, de crime, înjosirî!

Acolo e Siloe, mai dincolo apare
 Haket Dama saũ câmpul de sânge. O ntristare
 Adincã se revarsã p'acest pãmînt uscat.
 Aici a fost tãrimul de Iuda cumpãrat
 Cu suma ce primise se facã infamia.
 Mai din colo e grotta în care Ieremia (12)
 Compuse a le sale dulcã lamentaþiuni
 Prophetisînd cãderea acestii naþiuni.

O fiu a lui Hãlcias tu ce ca Simonide
 Fãcea-ï sã plãngã lumea cãnd cõrdele umide,
 Vibraũ pe a ta lyrã, vestînd în viitor
 Robia ce astãptã pe regi și pe popor;
 Tu n'ãi aflat, prophete, la dînsul Sympathie.
 Putea el sã audã de mõrte și robie,
 El care pe sclavie și mõrte le simþea
 Cũ-a lor înriurire umbrîndu-ï viaþa sea?
 Murindului îi place aï spune cã o sã mõrã?
 Poporul teũ, prophete în viþiul ce omõrã
 Își îmbata ferice al vieþii negru dor
 Și nu veðu în tine de cãt un trãdãtor.
 Amara þi propheteie amar s'a implinit.
 Cãdut'a în ruine, cetatea lui David.
 Gu templu și cu tronul, și-'n lanþuri de robie
 Cãðu poporũ — acãsta ne demn ca sã mai fie.

Înfaþã cu'n tristarea ce-aice se resfrãnge,
 El simte o povarã și trebuinþã — a plãngo.
 Atãt acest spectacol pãru sfãþiitor.
 I se pãru cã lumea în chinuri și în dor
 Venea sã mõrã-aicea și s'auþea pe șõpte,
 Resufletul din urmã, cea mai din urmã nôpte.
 Cãþiva copaci ici colo prin stãnci cãðute jos,
 Posomoriþi ca valea, se-'n clinã dureros

Și par că protestează, sub influința sorții
 Cu slaba voce-a vieții, mercu în contra morții
 Așa cum într'un popol de vițiu degradat,
 Sdrobit de suferință, murind în genuchiat,
 S'arată încă inimă ce morțea nu înghetă
 Bătând de libertate și aspirând la viață.

Acolo e mormântul poetului sublim
 Și mire al corônii de la Ierusalim.
 Acăruia piósă și tristă armonie
 S'aude ca un gemet ce lasă-o vijelie ;
 Acolo când durerea cădu pe Israil
 Aluși Nabal soție, cu nume — Abigail,
 Lucii în frumusețe, de grații, de junie,
 Cum luce curcubeul pe nori de vijelie.

Ierusalimul geme-sub terorismă — amar (13)
 Și sângele se varsă pe strade. când apar
 La porțile cetății Romaniș, o beție
 De sânge și de morțe! sălbatică-energie !
 Ei luptă ca să moră, și morțea o privesc
 Ca cel mai mare bine și ca un dar ceresc.
 O fomete amară durerea le măresce.
 Vai; muma își devoră pe pruncul ce hrănesce!... (14)
 Indar Tyt va să scape de flacări templul mare
 Soldații nu'l ascultă în cruda lor turbare.
 Nicii un evreii din luptă-de morțe nu fugea ;
 C'o voluptate crudă, el morțea o primea.
 Iar templul se dărama ! sub flacăra turbată
 Copii, femei, bătrânii, Ce-aici scăpare cată,
 Și preoții și templul în flacări se consum,
 Și sângele la ceruri se 'nalță nori de fum.
 Cu trăsnetul de flăcări, cu vuetul ce varsă
 Cetatea ce s'abate cu miș de case, arsă,

S'amestecă un gemet adinc înfioros
 Al celui care móre, și strigătul voios
 Al celui ce învinge; Iar munții fac se resuno
 Acest concert de mórte și de destrucțiune.

Romaniil admirară curagiul desperat
 Și-acel amor de țeră, sublim, și esaltat,

Conrad înturnă pașii atunci spre miadă și.
 Visită Bithania. Isus aici veni,
 Surorilor fecłore, sâ cêră — adăpostire.
 Maria îi inspiră angelică iubire.
 Când toți îl părăsiră, când toți îl prigonesc,
 Surorile pióse pe dñsul îl primesc,
 Îl fac ca se suridă, și orele-ı morose
 Maria le-înpletesc cu grații și cu rose.
 Când el era pe cruce, cu pèrul despletit
 Ea varsă-un riú de lacrămi, pe corpul părăsit.
 Acolo unde-odată a fost născut Maria,
 Acum domnesc tăcerea și cu sălbătăcia.

Când împăratul dñilii în spațiu se arată
 Ca insolă de aur p'o mare uzurată,
 Conrad se îndreptedă spre lacul asphaltit,
 Dar pentru ce ca tómnă e chipul seú umbrít?
 Om, slabă jucărie a căruia voință
 Ca vintul se risipă și perde-a sa fință,
 Gri cât de rece fie, și ori cât de sdrobit
 Ast suflet ce s'abate în cale obosit,
 Nu póte să rămăie strein ca tot ce móre,
 La cele mai arđinde imaginii de amóre.
 Conrad iubea, și lipsa obiectului dorit
 Acuma îl convinge; dar fiva el iubit?
 Nu! își dicea în sine Conrad cu întristare.

Tot ce-am iubit răspuns'e cu crudă nepăsare.
 O patrie, iubit'am ! din tinerețea mea
 Am cugetat prin trînsa și am simțit prin ea.
 Oh ! câte nopți trecut'am în griji și în veghere
 Cătînd aî da un nume, mărire și putere!
 Eû care nici putere nici nume nu avém,
 Cătînd aî sterge plânsul, vai! eû care plângém;
 Aceluia ce rabdă esilul și róbîa
 Va împărți disprețul și hula, calomnia.
 Mormântul chiar de ură, nu îi va fi cruțat:
 Și tu, o dulce suflet, vis-ce aî resfățat
 Cu mâna ta de rose în sufletu-mî iubirea,
 Murind, tu mâne încă, vei perde suvenirea!
 O patrie, o popul născut ca să fii brav,
 Crescut de mîni vëndute ca se te facă sclav
 De dreptul teû la viață tu nu aî consciința?
 Cređi că trăiesci în lume prin grația, voința,
 Acelor ce te-apasă; că-ți dau drept să trăiesci
 Cu trista datorie tu lor să te robesci?
 Durerea corporală, când corpul teû slăbesce,
 Când carnea lui se crapă sub biciul ce-o lovesce,
 Când fruntea se inclină sub jugul cel de fer,
 Când fόμεa te încinge, când rănile sânger,
 Durerea corporală te mai destéptă încă,
 Din trista nepăsare, din letargie-adîncă;
 Dar astă desteptare, o numai ca să plîngi
 Sub jugul ce te-apasă și tremurî ca să frîngi!
 Vai! Viața sa în lume se trece-'n suferire!
 El suferă să lase aceeași moștenire
 Ce a lăsat părinții, la fii care vin,
 Să fie obiectul de pradă și de chin!
 Naționalitatea, puterea, și mărîrea,
 Le-a inecat, în sinul, robia, suferirea!
 Va căuta, prin arme să facă-un mare stat;

Și pentru ce poporul de clase 'n genunchiat
 Se verse al lui sânge, când el cunoște bine
 Că numai umilință și jugu-l pentru sine ?

Sdrobit de suferință de fără degradat,
 Nu scie să păstreze tot ce a câștigat ;
 Când este în robie va să se libereze,
 Când are libertatea, nu scie s'o păstreze.

Dar este o trădare, o crimă a părăsi
 O patrie, un popor ce nu voiesce-a fi ?
 Un popor ce se lasă să móră 'n suferire ?
 Un popor ce preferă la vocea de iubire
 Acelor ce îl chiamă la viață pe pământ,
 A tyraniî voce ce-'l chiamă la mormint ?
 E óre o trădare de așa alege-o țeră
 Nu-mi pasă care, numai să nu fie barbară.
 Să nu fie robită, să nu vré a muri,
 Când simț în mine viață și dorul d'a trăi ?
 Când numai nisce vane prejudecăți ne ține
 D'aceste abătute și vestede tulpine ?
 Vai ! este o trădare, o crimă-a nu voi
 Cu rudele ce móre bătrâne, a nu muri,
 Când noi simțim de viață atâta trebuință,
 Când noi avem junia, când noi avem credință ?

Cu tóte-acestea gindul și inima bătând,
 Se-'n turnă către locul ce ne-a văduț născând,
 Că ne-a hrănit cu dorul și cu nesocotința,
 Că ne-a sdrobot junețea, speranța, și credința,
 Se-'nturnă cu amóre, uitând ce-a suferit !
 Noi am făcut din tine. un ideal iubit,
 Ceva ce d'ocamdată n'ar fi putut să fie,
 Symbol de frumusețe, d'amor, de poesie,

De viață, libertate, puind în sînul teă,
 Ori ce perfecțiune, ca într'un Dumnezeu.
 Ast fermec, de illusii a dispărut, o țără.
 Dar simpatia noastră nu pôte să dispară.
 Cu cât mai mult în mine, o țera, vei lovi,
 Cu-atâta te voui plânge, cu-atât te voui iubi.
 Oăci ori ce lovitură va fi dovadă vie
 De sôrta grea ce-'n lume streinu-ți face țiel

Conrad patrunse sînul deșertului uscat
 Atinse țermul mării, de beduinii urmat,
 Aici Iordanul cade și nu se mai arată.
 De doă șiruri nalte de munți e încadrată
 Acastă mare tristă în care tot e mort.
 Mormintul cel din urmă, al vieții noastre port
 Închide încă-'n senu-i vermiuc trăitóre,
 Dar în această apă, tot putreșesce, móre!
 Pe țermurile sale îndată ce murgesc,
 Verdețuri, aruncate de vînturi, vestejesc.
 Nici paseri călătóre pe fața sa nu sbóră.
 Un vël de întristare asupra sa cobóră
 Și cerul totd'auna arđind și fără nor
 Revarsă peste dînsa un foc asupritor.
 Pe țermurile sale nimica nu viađă
 Ai crede că natura aicia încetédă;
 Chacalul chiar de gróza acestui loc coprins,
 Evită-aceste țermuri în care tot e stins.

Tu om al cărui suflet pe tot momentul perde
 Tot ce-a avut el tinër, tot cê-a avut el verde,
 Credință și speranță, frumóse — ilusiuni,
 Goróne strelucite de roă, dulci minciuni
 Ca muritorul însuși! nu veđi în astă mare
 Ce tot respinge, însuși a ta asemănare?

Pe ripele crăpate prin care cură lin
 Un fir de apă dulce c'un dureros suspin,
 Apare mănastirea ce sântul Sava-i dice.
 Vederea este rară, sêlbatecă d'aice.
 Aicea sântul Sava, lăsând pamiutul seũ
 In pescera din ripă trăi mulți ani c'un leũ.
 Trei sute hârci formedă-o tristă pyramidă,
 Rechiamă-acestă luptă barbară și stupidă.
 De om la om, de popul la popul de demult,
 Avînd drept țintă prada, drept mijloc al lor cult.

P'aici aũ fost Sodoma, Gomora in vechime,
 Cetăți ce ne rechiamă iniquităȃi și crime,

P'aici a fost Masada. Cînd Flaviũ ataca,
 Cetatea, Eleazar ce-aicea comanda,
 Veșind că numai este mijloc de apărare,
 Jura pe toȃi se móră, o nobilă turbare!
 Sublimă nebunie! Ei chiamă pe femei,
 Copii, le-'mbrăȃșară, și-ndată singurii ei
 Cu mânia lor imolă aceste dragi fiinȃe
 Și însuși se omóră, învinși de tari credinȃe.

O vorbă, cea din urmă, măreȃe — Ierusalime,
 Noi n'avem ca străbunii credinȃele sublime
 Ce îi făceaũ sê móră spre a te libera;
 Cu tóte acestea nimeni nu vede stîncea ta,
 Făr-a simȃi in sînu-i acea impresiune
 Streină ce cuvîntul nu póte bine spune.
 Ce-nalȃă al nostru suflet! c'un simtiment pios
 S'unesce suvenirul plăcut saũ dureros
 Atător faptii istorici, atător suferinȃe,
 Virtuȃi, măriri, și viȃii, și crimii și umilinȃe,
 Ce nici un popul încă in lume n'a-'ncercat.

Fatală carte-a vieții ce spune ne-ncetat
 Cât suferita lumea prin cruda influință
 Ce esersa asupra-î doctrine și credință.
 Tu ești mai glorioasă în ruina ta,
 De cât atunci când viața, puterea te-în cânta!
 Căderea ta dă ție un interes puteric,
 Tot este aici morminte, tăcere, întuneric,
 Dar viața ta trecută îți dă tot ce-ai pierdut,
 Și ca un sóre arde p'acest mormânt tăcut!

Așa Conrad gîndesce, ședînd pe o terață;
 Dar luna se ridică și focul ei resfață
 Acésta stîncă négră-a lui Melhisedec!
 Torinte dulci de vise de glorie înec
 Aceste locuri triste, în mare depărtare,
 Și rașelor dispută cerésca resfățare.
 Acolo Berenice frumoasa ca un gînd
 De fericive, merge la Florus, suspinîad,
 Cu palidele cóme pe umeri revărsatē
 Picioarele desculțe, în semn d'umilitate,
 Cu ochii plini de lacrimi, și rógă a cruța
 Evreii ce armata Romană junghia.
 În rari frumusețe Ea ca o rașă luce.
 Și grațiile sale păreau undărea dulce
 A flacării! tyranii rămăseră streinî
 La rara frumusețe acestii dulci reginî.
 Acela ce reduse cetatea în ruine,
 Ce-în vinse națiunea, a fost învins de tine,
 Perfidă Berenice: Tyt n'a putut scapa
 De fermecul ce află în frumusețea ta.
 Urmași învingatoriî la Roma, o regină —
 Veđuși compatrioții sub sabia streină,
 Sub gurile flămânde de hyene și de lei
 Ucisi în amphithéatru, și riseră ochii tei!

Dar Iuvenal te-n fără cu semnul infamii
Pe frunte ! te denun a hidos  histori .

Dar pentru ce noi  re vom repeta aici
Aceste triste lucruri din timpilor tei antici ?
A i ai mai multe lucruri ce merit a se spune.
Iubesc, Ierusalime, a ta desola iune,
Acest morm nt ce tace sub doliul se  greu ,
Imagine fidelă a sufletului me  !
Frumos  esei, cetate , in marea-ta-'ntristare !
C : resp ndesce-un fermec d'adincă meditare.

Un aer ce imbată, un aer parfumat
Inund  empireul de stele semănat
 i pare că la ceruri se duce  i supune
Suspinele ce omul p'altarul s ant depune.

Nu trece pe aici , o c l tor strein ,
F r a pleca genuchiil p'acest morm nt divin ,
D'aici născu lumina , d'aici se-'ntinse-'n lume,
D'aici egalitatea, ce remasese — un nume ,
Rup ndu- i Giulgiu mor il, luară sborul lor
Pe lumea rătăcită de suferinți, de dor.
D'aici plec  lovirea imperiului mare
Ce subjugase lumea cu dreptul celui tare.

Un geni , o femeie, o inimă de foc
A dat prestigiu, mărire, putere — acestui loc
Fac nd se se ad re de fa a, in lumin 
Religiunea no , morala cea divină. (15)

Apare o femeie , de unde ? e mister.
Dar rara- i frumusețe vestea că ea in cer
Avuse originea ; devine-mpetrice

Și mumă, glorioasă, augusta și ferice.
 Chrestină, convertedă în cultul său chrestin
 În sânta sa doctrină pe fiu-său Constantin.
 Ea schimbă fața lumii, puterea Romii stinge,
 Și spiritualismul materia învinge.

Voi ce puneți în viață lumina sub obroc,
 Copii ai tyranii, fugiți din acest loc!
 N'aveți ce face — aicea, n'aveți nimic a spune!
 Nimic? o rătăcire, o desiluziune!
 Voi ați făcut din culte mijloc cu totu — opus
 Doctrinelor sublime, moraliil lui Isus!
 A fost un timp de mörte, atunci când eclesia
 Nu numai legiuise, și jugul și sclavia
 Dar cumpără și vinde, posedă miil de sclavii
 Trecutaü în uitare acei timpil tristi, mărșavi.
 Dar devenit'a öre la sânta-i misiune?
 Sciut'a Ea cu timpul pe cale a se pune?
 E mare misiunea-i aice pe pămînt.
 Ea ar putea mult face prin rolul ei cel sânt,
 Dar lumea este încă ca-'n ðilele barbare —
 Lasăta mostenire de drept la cel mai tare!
 Tăria căstigată prin speculațiuni,
 Prin crime, prin trădare, prin basme, prin minciuni
 Și vocea eclesii, timidă sau vîndută,
 Tyranilor, regimul tyranilor ajută!
 Tot nu-i perdut în lume: un timp se v'arata
 Când a lui christ morală măreț va triumpha,
 Când sub numirea vană de *dreptul cel divin*,
 Nu se va mai ascunde acel fatal venin
 Ce a ucis progresul, făcând din religiune
 Uneltă de robie și de reacțiune.

Societatea noastră coborâ din Sion,
 Se duce către iapha prin valea lui Saron,
 Nimica nu repesce, vederea obosită
 De stânci și de morminte ca valea renumită,
 Ce-apare și se-ntinde sub ochii osteniți.
 Sub Ierburî prefumate sub arbori în floriți,
 Pe lunca ridătore, prin plante, prin vâlcele
 Alérgă și se jócă plăpânde, gazele.
 În sînul ei e Lyda, cu — antice suvenirî.
 E Ramla, unde-î turnul a patruzeci martyrî.
 Sat trist și miserabil, perdut între verdéță,
 Grădinî încântătore ce-î dau suflare, viață.

Dar iată pare Iafa cu verđile-î grădinî (16)
 E portul ce primesce pioșii pelerinî.
 Ea suferî-n'ainte lovirile streine
 Că-au căđut pe sînul anticii Palestine.
 Natura însă pare fromósă-'n acest loc !
 Era când ȕeul Baal, cu mantia de foc,
 Se culcă în palatu-î d'azur, lăsând sê cađă
 P'antica Phenicie cea mai din urmă rađă,
 Din vĕrfu-unei teraȕe ai nostrî călătory
 Priveau frumósă mare sub cerul fără nori.
 D'aici se-'n tinde acéstă câmpie maiestósă (17)
 Senină, totd'auna, placută și frumósă,
 Pe mare altă mare de purpur și argint,
 Vârsa cu voluptate al ȕiliȕ ȕeȕ sântȕnd,
 Si umbrele de séra pe brasdele liquide,
 Veneau, luptau trufașe cu raȕele timide,
 Ua vĕnt ce bea prefumul grădinilor în flory,
 Sufla cu resfățare sub cerul fără nori,
 Nălȕa pe mare trimbe de valuri în spumate.
 Dar umbrele se varsă cu raȕe înginate.
 Atuncea se presintă la ochi, cel mai frumos

Spectacol ce există! tabloù delicios!
 A nopții lungă rochiă ce luneca pe mare
 Cu stele semănată, pe splendida cărare
 A lunii, fluturică: dar brazda de argint
 Ce trage steoa rece pe mare strălucind,
 Nu este numai dinsa atuncea luminată
 Tot valul sub o ploie de aur se arată!
 Tot câmpul azuratic, atât pe fața sa
 Cât și în fundul mării, adînc se-'n flăcără;
 Și pescii, și lopata, și vasul ce plutesce,
 Și aripa de vînturî ce undele lovesce,
 Păreau în umbra nopții vedute din ast loc,
 Ca printr'un vis feeric, că tôte sunt de foc.
 O climă fericită! o țermurî prefumate!
 Popóre strălucite și astădî destronate,
 Cum voi în barbarie acuma ați cădut!
 Civilizațiunea din Asia-a născut
 Și Asia ađi pere sub cruda ignorință
 Ne-avînd nici suvenirea de vechia sa ființă!
 Dar séră își așađă în spațiul senin
 Pe munți, pe văi pe țermurî, colonnele ce vin
 De umbre, și de stele, de vise trecătóre,
 Și respîndesce-'n aer o frăgedă recóre.

Adio, țeră sântă! dicea Conrad în sine,
 În care tot e mórte, morminte și ruine!
 Frumósă prin tristețe și mare prin durerî!
 Tu ce ai fost focarul de viață, de puterî,
 Tu numai ai nici viață, tu numai ai putere!
 Un popol care cade privind a ta cădere
 Și-aceste mari morminte, ce e tot ce-a trăit,
 De simțimîntul morții se pare-'n riurit
 El mosteni cu țera, erorile trecute
 Si vițiul prin care cădura a bătute

Popórele ebraice ce din acest pămînt
Nu aú sciut sã facã de cãt al lor mormînt.

Dar lumea ce se dice acum civilisatã
Gîndiri mai generóse va înturna odatã
Spre șermurile d'unde lumina aú primit.
Si îți vor da ea viața ce ađi tã apãrãsit.
O națiunii tyrane, putere ce dominã,
Ursite implacabili a lumii ce suspinã.
Armatele ne-'nvinse, puteri ce posedati,
Vã furã date voã, se le-ntrebuințați
Spre o paradã numai saú pentru a protege
Acãsta stare-a lumii, acãstã crudã lege,
Ce ñice unor popoli d'atãtea mií de ani
„Voi veți fi sclavi! voi alți veți fi al lor tyrani!

Toți aú lãsat terața, afarã de Conrad.
Conrad cã — aceste vorbe adio și a luat.
Atunci pãru Julia ladinsul pe terața.
Cum vine-în nóptea tristã o rađa ce resfața,
Un vis ce desfãtãdã, p'un suflet intristat.
— Noi vom pleca. îi ñice c'un viers ñpovãrat.
Cãnd se va face ñioã; ne veți urma-îmi pare?
Ea ñice și esalã un strigãt d'admirare
Vãđind din ñalțime ast quadru ñn prejur
Ce se-'ntindea sub rađe, pe cãmpul de azur.
— „Plecarea de aici ñmi e doritã mie.
Acãstã climã-mi stinge curagiu și energie.
Îmi pare tot mormîntul cã este ridicat
De mãna mea! ñmi pare aicea ñn vestat
De crime, și de sãnge, ce omul p'astã vale
Atras cu mãna-í crudã, urmîndu-și scurta cale.
El singur-í autorul, el ce se chiamã om,
Societate, lume, din care sunt atom,

De care mă cutremur și plâng a sa cădere,
 Ce ni se-arată noă pe valea de durere.
 Vădind atâtea lupte aicea pe pământ,
 Și după toate acestea, un dureros mormînt,
 N'avem noi ore dreptul, copil de suferință,
 Se-întrebăm, o dómne, ce-a fost de trebuință
 În armonia vieții, aceste națiuni,
 Perdute fără urmă? doctrinî, religiuî?
 Ce sunt aceste nații ce mórtea le cosesce?
 Mai mult de cât o iarbă ce viutul ofilește?
 Dar cel puțin o iarbă tot servă la ceva.
 Și omul vai! se cértă cu misiunea sa!
 Ucideri, sânge, crime, eternă tyranie,
 Nu! misiunea lumii, nu a putut să fie!
 Și astăzi este altfel!... Voi, inger delicat,
 Acăria aripă nu s'a întunecat
 În fumul cel de patimi ce lumea dominează
 Al cărui suflet face din lume o mirédă
 În care se prevede el, candid și frumos,
 Și nu scie ce monstru, infam, urit, hidos,
 S'ascunde în adîncul ce nu îl vede încă.
 Eū am vădut acéstă prăpastie adîncă,
 În care geme monstrul, în care tot e reū
 Tot este-'nșelăciune, și anti — Dumneđeū.
 De este dar acésta a lumii misiune
 Atuncea, e mai bine un trăsnet s'o consume!
 — Nu blasphema! îi strigă Julia tremurînd
 Și mánile pe gura lui Conrad crucișînd;
 Nu ăste-acéstă lume cum trebuie să fie
 Tot este încă-'n légăn, tot este în barbarie;
 Dar tot înaintédă spre bine-'n cet, gradat...
 — Eū nu blasphem, respunde turistu-'n povărat.
 Eū nu neg nici progresul spre în bunătățire...
 — „Nu-mi pasă — cređi, ca mine, într'o Dumneđeire,

Putere înțeleptă ce n'are început
 Nicî mórte-ce pe tóte c'un scop nalt le-a făcut.
 Că-a precedat argilul, ce spiritul îmbracă
 Cu lutul când un bine el a voit să facă.
 Da, crede în puterea de care te 'ndoiseși
 De vei să creș eū însumi... că poți ca să iubesci.,

Ea ȝice, ochiul luce așa precum lumină
 Azurul dupe lacuri prin rașe de lumină.
 Șî gura-i se deschide ca tînăr trandafir
 Când îl resfașă ploia și dulcele zephir.
 Ea lacrimă și ride cu fașa sa cea pură,
 Așa cum se arată a vieșii Vai! figură!
 Șî uneriș sub păruș părea ca peptul pur
 Al lebediș ce-'nótă pe lacul de azur
 Pe splendida cărare ce sôrele saū luna
 Trecând pe alor cale creășă tot d'auna.

FINELE CĂNTULUI II-lea

NOTE LA CÂNTUL AL DOILEA.

- (1) Delos este una din insulele *Cycladi*. Se mai numesc *Cynthia*, *Asteria*, *Orthygia*, și astăzi *Dili*. Dupe fabule, Ea era pluitore și Jupiter o prizoni de fundul mării cu lanțuri de diamant. Aici Latona născu pe Apolon și pe Diana, de unde se și rădică acel templu mare construit de Erysichthon, în marmură de Paros. Oracoli veneau aici vara. Iarna se duceau la Patara în Lycia. De aici veni că se cânta în templul din Delos hymniului Olen din Lycia. Sărbătorea *Deliacă* se celebra la fie care cincă ani în această insulă. Atunci se făceau luptele gymnastice și musicale. La Patara în Lycia era încă un templu al lui Apolon. Acolo se ved încă ruinele unui theatru și ale acestui templu, foarte bine. Herodote în libra IV dice că Olen din Licia, care compunea hymnii ce cântă femeile; este autorele tutulor hymnilor ce se cântă la Delos.

Licia, Pamphylia și Cilicia erau trei rigate care începeau de la hotarele Carii, pe malul mării și se întindeau către Tarsa, unde Cleopatra fuscă mandată în aintea lui M. Antoniu.

- (2) Insula Chyprului se află în față cu țărmurile Ciliciei și Pamphyliei. este una din cele mai mari insule din Mediterana. Porturile ei sunt renumite. Astăzi formă un Eyalit al Turcii. Un lanț de munți vulcanici trece prin mijlocul ei; *Oros Stavros* este vârful cel mai înalt al muntelui clima ei este sănătoasă și temperată vegetațiunea avută și strălucitoare; are, una-sută-mii locuitori astăzi, Greci în majoritate. Aici crec păduri de pin, Cyparisi și Cedri, vinurile ei sunt încă renumite: *Comandaria*. Insula se împarte în trei Sangeacuri. Nicosia este capitala. In vechime cetăți celebre erau aici: Paphos, Amathoate și Salamina și muntele Olympus pe care se rădică un templu al Venerii. Fabula pretinde că Venera eșise din mare mai n'ainte la Cythera, apoi la Chypru, istoria ei este mai tot aceeași ca acelor alte insule.

Creдем a da cititorilor o idee mai justă despre această insulă și despre cultul Cyprisii reproducând aici un pasagiu dintr'un poet latin, compilator care reproduce mai toate imaginile ce făcea credințele fabulii vechi în aceste locuri.

Iată cum se exprimă Claudien în *Épithalamul* lui Honorius și Marii.

„Un munte ripos, ne pătruns de picórele muritorilor, umbresce în-
„sola Cyprului și privește Paphos de unde se vede Protea, și cele cincă
„guri ale Nilului. Iarna se teme de al albi cu neoa sa, vântul de a
„turbura cu suflarea lui, nóptea d'a altera strălucirea sa; consacrat plă-
„cerii Venerii, nu se cunoșce aici asprimea timpilor. Gusti dulcēja unei
„primăveri eterne. Colina se întinde ca o luncă, un gard de aur în

„conjură muntele; și metalul strălucitor opresce apropierea. Vulcan
 „dase acest gard de apărare Țeif, și bărbat complexinte, cumpără cu
 „acest preț sărutările sale; văile sunt semănate cu flori născute fără
 „cultură și pe care le rodesce numai respirațiile zefirului, în dumbrava
 „stufosă, pasere nu este primită, dacă sub ochii Veneri, ca nu și-a
 „incercat acordele sale, a suris? paserea s: bucură de umbră; Venerea
 „a disprețuit? paserea sboră în aer și dispare. Plantele trăiesc numai
 „ca să se iubească; arborel iubit, iubesc. Finicul se pléca ca să se uné-
 „scă cu finicul; cu plopul, plopul suspină; fagul gemo pentru fag
 „și platanul pentru platan, acolo es doă isvóra, unul cu apă dulce
 „altu amară, mierea se unesc cu veninul în care sunt miute săge-
 „știle lui Cupidon; pe margini se joc hori de amoruri, frați, ei aŭ a-
 „celeași tolbe, același săgeți, aceeași podobă. Copii de Nymphe, ei să-
 „geteșă numai inimii Vulgare. Numai fiul Veneri cel frumóse, Cupi-
 „don, ereul în mână, guvernă pe Țel și cerul și stelele și abia cutéșă
 „să lovéscă pe regii putericii. Cu aceste divinități locuiesc încă licența
 „ce nici un lanț nu légă; pisma lesne a împéca; pivegherile cu obra-
 „zul umed de vin, lacrimile novice plăcuta palidește a amanților; îndrăs-
 „néla tremurindă la cele din tăiú încercări: temerea amestecată cu sper-
 „anță; voluptatea neodihnită; sburătoarele călcări de Jarămint cu aripi
 „ușóre; și junetea ne bună care, cu capul rădicat, inchide bătrănețelor
 „intrarea în dumbravă; în dpártare palatul Țeif resfrânge sórele și
 „primesce de la verdeți colórea lor, este saptă Țeului din Lemnos. A-
 „masteacănd aurul cu diamantele, priotr'un efect de artă rădică materia
 „și pune stinghii de smarand pe colonne tăiate în stânci de hy-
 „acinthú. . piciorul lunecă pe praguri de Jasp și calcă cu nepăsare pe
 „Agath. . . acolo infloresce rosmarinul, cresce cinnamul dia Panhaia;
 „acolo Scănțele mlastările Costuzului tot d'auna verde. . . amorul intră
 „în palat. Acolo Venerea, pe un jeț strălucitor, își drege părul. la stînga
 „erau în picóre, frumusețile idalií, una stropea pèrul cu o plóie de presume,
 „alta cu dinții de ivoriú în împărțea în unde, a treia tácea plete,
 „despărția bucle. lăsând o parte la un desorlen studiat: acest dea-
 „ordine îi ședeă și mai bine, obrađul ei n'avea nevoie se întrebe o-
 „glinda, palatul resfrângea trăsurile sale și le reproducea în ochii sei
 „mirați.

... Pea inódă părul, ridică valurile rochií sale și pune briul din care
 „se varsă carmini puternici și cu care fixésă torenții îngroșați deploi,
 „alină marea, vinturile și mânia fulgerului. . . „grăbesce, vino, de
 „pórtă pe regina noastră Țice un amor unui monstru, Cymothoe care a-
 „stăđi nu vré de tine, mâne va fi prețul glorios al muncii tele.....
 „Monstru cu privirea amenințátore, se aruncă din fundul abimului, a

„cómă umedă acoperă brațile lui, se ridică pe cõda crăpată în doă ce nasce la locul unde pescele se unesce cu omul. . ca se umbrescă pe „de, el se curbă în arc, apoi cu asternul de rose purpuri, frăgețesce soldii tari ai corpului lui. Pe acestă perină da purpură plutetesce pe mare Venerea, unda alintă piciõrele ei de alabastru, un cortegiũ de amoruri sbõrã dupe dinsa ; boruri sgomotõse turburã tãcerea mãri și guirlandele smãltuiesc palatele lui Neptun, ficia lui Cadmus, Leuco-
 „thoe se jõcã pe valuri; Palemone conduce c'un friũ de rose pe un delphin ;
 „Nerea mãrșã florile și Glancus cununã capul argintat cu plante nemuritoare. . .”

- (3) Spiritualisti anticĩ creau incredințati cã existã în inima omului un amor etherat, pur și neperitor ce rechemã divinitatea, acest amor era simbolizat printr'o esințã cerescã: e *Venusa Urania*, sau Baala Shamaim a Phenicienilor ; *labana* Evreilor, *Anitis*, în Asia micã. A admira frumusețele naturii, a se estasia platonicesce, era tot ce acestã deã prima de la muritori po când deã Venusa generatrice pãmentescã, era o curtisanã, partea materialã: Venusa; materialã avuse hãrbat pe *Hephaistos* al grecilor, avuse amanți pe Adonis, pe Mars, Mercur, Apolon, Bahun și mulțime de muritori, amorul acestii Venus materialale, era când dulce, furios înșelãtor în vorbe, armonios, imbãtãtor, degradinduse fãrã margine în delirul sãu. Copil ei erau amorul, dorința, persuasiunea, risurile, și ignavul Priap, luxuriosul Hermaphrodit, cultul ei un delir.
- (4) Tõte apostrophele adresate la România sunt scrise în timpul Esilului. Daca aceste apostrophe vor fi prã tari, se se ție sãmã cã timpul când au fost scrise era unul din acele timpuri de durere pentru orĩ ce Romãni.
- (5) Homer în nemuritoarea sa poemã descrie pe Venusa, nudã, și cu o cingãtoare care resfrãngea seducțiunea, risurile, amorurile, dorințele, resfãțãrile, ardãtoarele suspine, și tinerii larcini, podõba unei Voluptãți indicibili. Poetii Italiani au Copiat cu fericire acestã descripțiune în versurile lor.
- (6) Manifestațiunea cea mai putericã a naționalității este limba. Crema Societãții Romãne, la acea epocã se roșea a vorbi limba pãrinților. Nu se mai audea de cât în gura poporului. În tõtã Europa nu se așã de cât doã țeri unde elitul Societãții se nu se serve în Salõne, de limba natalã : Rosia și Romãnia. Romãnia mosteni acestã datinã tristã de la Ruși, cu altele mai triste încã, pe care Rusia ea însuși, le condamnă acum.
- (7) Prin Phenicia se înțelegea lungul șermurilor de 22 de myriametre, cu insolele vecine, de la riul Blentherus lângã Arađ pãnã

dincolo de Tyr. Aastă parte este părăsită miseril; altă dată închidea în sine o mare populațiune cu număröse și mari cetăți, teritoriul lor se împărțea în mai multe state mici, guvernate de regi sau domni, dar unul din ei esersa supremația asupra tuturilor celor alți. Tyr, Sidon, Arad, Gebel, Tripoli, Beryte; 1100 ani înaintea lui Christ începu periodu de putere pentru Tyr, și în timpul lui David și Salomon se afla în culmea gloriei sale. Perșii, Alesandru cel mare, Romanii luară această țară. Ea era politicesce organizată ca Statul Carthaga. Membri, senatului se recrutaū dintre nobili, avea rigate hereditare, pe lângă care esista și o putere Sacerdotă (Monahală) fie care din cele mai mari cetăți avea regele ei particular cu Senatul seū și cu adunarea sa de popul. Sidon, Tyr și Arad erau cele mai însemnate. Phenicienii fondară mulțime de colonii între care în Syria și Palestina, Lais, Hamatha, Laodicea, Dor, Ioppe; în insula Cyprului Cition, Amathus, Paphos; la Thera, Melus, Oliaros, Cythera; Thasos; în Sicilia, Heraclea, Panormus, apoi în Sardinia, în insulele Baleare; în Sudul Spanii; pe Costele Africeii; și devenise cea dintâi națiune din lumea veche. Comerțiu Phenicii începu să cadă cu înflorirea Alesandrii.

Phenicienii, în religiune, admiteau o forță phisică bărbat, și o forță phisă femeie. Cea mai importantă divinitate era Baal, deū suprem al cerului, și particular al Tyrului. Astarte avea trei caractere, Astarte Vergina din Sidon, Astarte Carthagenesa, și Astarte cu cultul impudic, Baatis din Byblus, Adonis și opt Cabire. Ei mai adora soarele, luna, stelele, plantele, riurile, fantanile, focul. Limba pheniciană era din familia limbelor Semitice, semănând mult cu limba hebraică. Cel mai mare litterator al Phenicienilor a fost Sanchoniaton; el locuia Sidonul.

- (8) Acastă întâmplare amorosă este încredințată de mai mulți Chronicarii din secolul de mijloc.
- (9) Palmyra, sau Thamor, era în timpul vechi numele marii și magnificei capitale a Palmyrenii, țară ce se întindea de la nordul Damasului până la riul Euphrat, în Syria superiōră; țară roditoare și avută, și înconjurată din toate părțile de deșerte. Solomon fondase această cetate. Trajan o luă în stăpânire. Capitala era împodobită de templuri și de palate strălucitoare. Aurelian conquis Palmyra în 275 dupe Christ, și fărâcă cu totul cetatea cu thiatrele palatele și templele sale superbe. Iustinian voi să repare stricăciunile, Sarasinii o despoiară, în mijlocul ruinelor sale cele mărețe, se înalță un sat miserabil de arabii. Zenobia de care se vorbește în acest cânt era regina Palmyrii, femeie a lui Odonat Syrian din Palmyra, care, dupe erc se

pinse pe Perși și le luă Mesopotamia, Nysiba și Carrhes, puse mâna pe puterea supremă. Gallien îi dăde titrul de Cesar, și Zenobia titrul de *augusta*, lăsându-i a domni în pace. Odenot fuse ucis de un nepot al său. Atunci Zenobia luă titrul de regina orientului. Atunci Palmyra deveni o minune strălucitoare de frumuseți, de mărire și de prosperitate. Zenobia cultiva litterile, și adusese la curtea sa poezii și învățați din toată lumea. Longin o învățase limba greacă. Ea formase tot într'un timp a mare armată pe care o comanda în persoană; frumusețea sa rivalisa cu cele alte calități a le sale. Un om de rind eșit dintr'un sat din Dacia Trajază, din coloniile Române, Aurelian, pusesese mâna pe imperiul lumii, acesta veni contra Zenobiei, dupe ce învinse pe germani și pe Vandali; Zenobia, merse cu armata contra lui. Bătăuță în două lupte pe malul Orontelui, și sub Țidurile Emesii, se retrase cu multă tactică, făcând mult rău armatei Romane. Aurelian urmă pe Zenobia până la Palmyra unde regina se închise și se apăra cu o rară energie. Redusă însă la cea din urmă margine, și părăsită de Armeni și de Sarazini pe care Aurelian cumpărase, ea eși din Palmyra și merse spre Euphrat, dar fuse prinsă de Romani pe malul aceluși riu. Domniise cinci ani. Aurelian dăde ordin să ucigă pe toți consiliarii Zenobiei, între alții pe Longin, a cărui moarte fuse heroică. Pe Zenobia o opri ca să o tirască în Roma dupe carul său triumfător. Când Aurelian intră în Roma, Zenobia mergea pe jos înaintea învingătorului, încărcată de petre prețioase, și cu picioarele nu de, Zenobia trăi dupe această crudă insultare, locui mult timp la frumosul Tibur unde Aurelian o trimise; fetele ei fuseră măritate cu Romani nobili și fiul său avu un Principat în Armenia.

- (10) Tiberiada era o cetate mare și înportantă din galilea, pe malul meridional al lacului Genezareth. Ea se fundă de Herod Agripa în onorea Imperatorului Tiberiu. Vespasian o luă și o fărâcă în parte aici se afla o celebră academie Israelită. *Tancred* fondase în timpul Cruciadelor, aici, un Principat independente. La 4 Iuliu 1187 Crestinii fiind bătuti de Saladin sub Țidurile Tiberiadii, locuitorii ei trecură sub Sabie și fuseră înecați în lac.
- (11) Iezabela fiica lui Ethbaal rege al Sidonienilor, nevasta lui Ahab, rege a lui Israel, și mamă a Athalii. Era o femeie crudă. Ea rădică templul în onorea lui Baal; dumbrăvi impudice le ocolcau, și toți sciau la ce infamii se da regina în onorea Idolilor. Noă sute cincideci de preoți, din care cinci sute cincideci serveau cultului lui Baal și patru sute destinați aceluși din Sidon, erau hrăniți la masa ei și întreținuți cu a sa cheltuială. Cercă a sarama anticul cult al lui Israel, persecută cu moarte pe cei ce nu vor să o asculte. Voi să

ucidă pe toți profeții, și iar și ucis pe toți deca Abdias, intendent al casei lui Ahab, nu ar fi scăpat pe unul din ei. Ea puse mâna la uciderea lui Naboth. Prophetul Elie prezise atunci că Corpul Iezabelii, deșirat de câni, va rămăneca ne îngropat. Jehu, proclamat rege, intră la Izrahel, unde vedu la ferestrele palatului pe regina Iezabela, care de și bătrână acum, îmbrăcase podóbele cele mai splendite și coperise fața cu fard. Ea începu se blaspteme pe Jehu; dar robii ei o prăvăliră sub picioarele cailor. sângele ei stropi murii palatului, iar Corpul, sfâșiat în parte de câni, dupe propheția lui Elie, rămase ne înmormintat.

- (12) Prophețiile lui Ieremia se găsece în canonul vechiului testament. El era cel mai mare prophet al Ebreilor, era fiul lui Helcias unul din preoții ce locuia la Hanathot, în pământul lui Benjamin, nasce 630 de ani înainte de Christ. Sub Josias el începu a prophetisa în Hanathot. Gonit d'acolo de al sei, se duse în Ierusalim unde, ne perfind din vedere starea deplăns în care se afla statul sub raportul politic și religios, își puse totă puterea a prophetisa și a spune adevărul. În acel timp Nabuchodonosor înconjurase Ierusalimul. Atunci Ieremia plânge; rupe inimile cu gemetele sale; mișcă în untrurile, cu șipetele sale, Sedecias, supărat de atâtea predicțiuni, îl închise în Vestibulul prinsorii din palatul regelui Judei. Când Nabuchodonosor luă cetatea, prophetul fuce liberat, pe urmă trecu în Egypt însocit de mai mulți Ebrei, și unde își termină viața.

(Ieremia fuce rău vedut și de preoți și de Ebrei din cauza sincerității limbii sale. Gemătórea voce a prophetului întrista Ierusalimul căruia el îi predicea că se va distruge, daca nu va părăsi calea de corupțiune.

Cartea Ieremii numai jumătate este rithmată și poetică, mijlocul este istoric, în partea dia urmă, prophetul se înalță și prevală isbucniri de tanete. Psalmul CXXXVI. *Super flumina Babylonis*, este celebru. Lamentațiunile sunt compuse de cinci capitoli: prophețiile de cincideci și două. Din cinci părți care compun cartea Ieremii (*Sepher Irmeiahu*) fie care se împarte în douăzeci și două de strophe în semnate în fruntea celor douăzeci și două littere a le alphabetului hebraic: *Aleph, Beth, Ghimel, Dalet*.

- (13) Nu este nimic mai sfâșitor, mai terribil, mai crud, și mai măreț în istorie ca Inarea Ierusalimului de Romani. Mi-a fost peste putință a citi vre odată analele Palestinii, fără să ved aici ceva care sémănă cu nenorocirile țării noastre.

Romani daseră un decret prin care despoiaș pe Ebreii din Cesarea

de drepturile de burghezie, acordind acest privilegiu numai Grecilor și Syrienilor. Cățiva Ebrei se plănsură lui Florus guvernor Roman contra noul grec care prin clădiri ce voia a rădica, îi strimptora pe dinșii. Îi dară opt talenți ca se le facă trăba. Florus primi banii și nu făcu nimic, adă și un grec în Cesarea, voind a scandalisa pe Ebrei, sacrifică câteva paseri la porța Synagogii, voind a face allușune la sacrificiul ordonat de Moise pentru curățenia leproșilor. Acesta făcu și pe Ebrei și pe greci să alerge la arme. Ebreii eșiră din cetate cu cartea legilor. Ierusalimul se agită contra lui Florus pentru reoa sa purtare. Florus luă bani din tezaurul templului din Ierusalim. Sub cuvint că îi trebuia: acesta revoltă glótele; Soldații lui Florus prădară atunci casele din Ierusalim, insultară femeile, uciseră ómeni inocinți; trei mii șase sute bărbați și femei periră. Divisiunea ce domnea între partide intră atunci în Ebrei. Caduceenii erau pentru moderațiune și idei de pace. Cei alți voiau să sacrifice tot de cât să mai fie supuși unei puteri streine, în capul acestor din urmă erau patrioții esaltați mostenitorii ai principiilor lui Iuda Galileanu și care se numeau Zelatori, glótele care nu aveau nimic a perde, se lăsa a se conduce de Zelatori. Zelatorii puseră mâna pe putere. Resboiul civil unit cu insurețiunea contra Romanilor începu în tótă Palestina. Zelatorii se străluciră prin acte de cruțime care întrecură pe ale Romanilor, Grecii și Syrienii din Cesarea uciseră douăzeci mii de Ebrei atunci fie care cetate se schimbă într'un câmp de bătăie.

Vespasian la comanda armatelor din Palestina și următoarea resbelul, resboiul civil următoarea în Ierusalim, divisiunea se introduce chiar între Zelatori. Ei seucid la templu. Tit rămase cu comanda armatelor în locul lui Vespasian, părintele său care se alesese imperator. Acesta asediă Ierusalimul. Lupta în cepe, Romanii iaș partea cetății deșă Bezetha. Dupe cincii zile intră în partea de jos a cetății (Acra) Tyt cercă a lua cetatea cu pace, ca să nu strice templul și ca să cruțe vârsarea de sânge. Ebreii se decidă să móră cu toșii. Tyt voi să ia cetatea, prin fómete, fómetea începu teribilă, mii de ebrei mureau de fôme și de cușitele Zelatorilor. Crozăviile fómietii rupse legăturile naturii, femeia smulgea bucata de pâne din gura bărbatului, fiul din gura tătăseu, muma smulgea mănecarea copilului. Cincii sute mureau de fôme pe fie care și. Zelatorii omorau pe toșii Ebreii care le diceau că ar fi bine a se închina. Doă mii de ebrei se spintecară de Soldații Syrienii căci eșise vorba, că ei înghiteau aurul. Dupe mai multe lupte, fortereța cădu în puterea Romanilor, rămăind numai templu unde se retranschiră ebreii. Tyt promite că va respecta templul și viața tutulor, dacă ei se vor da. Zelatorii refusară. A doă și

Romanii cad pe posturile Ebreilor. Tyt ia măsuri spre a se respecta templu, dă assaltul difinit. Dar în timpul luptei, un Soldat Roman, fără ordin, puse foc templului, îndesert Tyt alérgă și ordonă a stinge focul, îndesert Ebreii voră acum să scape cel din urmă bulevard al naționalității lor; focul consumă tot, furia Romanilor ucide mil de oameni, până și poporul care nu luase armele în mână, bătrâni, copii, femei, trecură sub Sabie. Ioseph spune că un million o sută de mil de Ebreii au murit de arme, de fâme și de maladii.

- (14) O femeie numită Maria murind de fâme, apucă pruncul ei care și ei murea, îl deșiră, îl frige și îl mănăcă pe jumătate, Soldații atrași de mirosul cărnii, veniră la ea, iar acesta le duse, arătându-le resturile, pruncului ei, luați nă porție! «Soldații spăimîntați de grozăvia faptii. «nu patură să ducă o vorbă. Este fiul meu, urmă Maria, cu l'am «fript, măncați, și eu am mănecat. nu fiți mai frageți de cât o femeie, mai simțitori de cât o mumă!». Soldații fugiră tremurînd.

Acea femeie, acea mumă a trebuit să fi perdut mintea înainte d'a face un asemenea act.

- (15) Vlavia-Julia Héléna, sânta, muma marelui Constantin, nimeni nu scie care fuse locul născerii sale, nici condițiunea sa. Nicephor dăce că ar fi născută la Drépanum în Bithynia, sântul Ambosiu dăce că ar fi fost cărciumăresă; alții că ar fi fost sica regelui Ioclus din insola Britanii unde ar fi născut. Constanciū Chlor, gardă pretorian atunci, fuse răpit de frumusețea Corpului și a spiritului Helenii și o luă de nevastă. Dar când deveni mare o lăsă și luă sica lui Maximian Hercule. Constantin făcându-se împărat în 325, aduse pe mai căsa la curtea sa și îi dete titrurile de Augustă și împărătésă precum și dreptul de a dispune de banii sei. Helena era Chrestină, stărui pe lângă fiul seū care o iubea și respecta, să facă tot a da popórelor fericirea, bisericii protecțiune. La anul 326 se dnse se visitece Ierusalismul unde clădi mai multe biserici, precum și biserica Calverului. Dupo tradițiune, săpând la facerea acestii biserici, s'ar fi gătit bucățile de lemn ce se credeaū a fi fost de la crucea cea adevărată a lui Christ. Stă Héléna muri în 328 în etate de optzeci de ani aprópo în brațele fiului seū, și fuse pusă în numărul sântelor.

- (16) Din tr'un pasagiū din Josue se dovesce că cetatea Iaffa saū Iope e-sista 1500 ani înainte de Isus se scie că de aice Noe întră în corabie să scape de inecăciune și că aici ar fi primit chiar în gropăciunea. Mai mulți autori vechi spunc că întimplarea între *Perseu* și *Andromeda* se treu pe aici. *Andromeda* era sica lui *Cepheū* regele din Ethiopia și a *Cassiopei*. Muma și fata erau de o frumusețe fôrte rară. Muma pretinsese că fiesa era mal frumósă de cât *Nereidele*, de cât muma deilor chiar, deile însultate de

acésta, Cerură resbunare la părintele lor. Acésta, în necând Staturile înI Cepheū, trimise în urmă un monstru de mare inspăimîntător care amenința pe locuitorii din Iaffa că-I devoră. Oracalo, qise atunci că mânia lui Neptun se va împăca numai când Cepheū va espone pe fiu. sa la mănecarea monstrului. Ethiopienii siliră pe rego sâ urmeđe asfel. Atunci legară pe frumósa Andromeda de o stăncă la malul mării. Perscū veni atunci aici pe calul Pegaz din tr'o călătorie care făcuse la Gorgone, Vēqu pe Andromeda, fuse atins de pietate și de amor și se îndatoră a ucide pe monstu, daca îi va da mânia fetii. Cepheū primind acésta, Perscū, se arată la monstru cînd acesta veni să atace pe principesa, îi arată capul Medusii, și împetri pe monstru, apoi luă de socie pe fată. Dar Pallas schimbă pe Andromeda în constelațiune. în hemispherul boreal.

Din Iaffa plecă Ióna, când cădu în mare și îl înghiți o Balenă saū un Kit în pântecele cărula șeđu trei qile. Aici săntul Petru avu o vedenie: postavul cădu din cer plin de animale de tot felul. Iaffa fusă cetatea de predilecțiunea fabulilor, în toți timpii.

Egyptenii, Asyrienii și alții o dominară. Iuda Machabeū o arse. Cestius o fărămă, Vespasian o turbură. sarazimii, cruciații, și'o disputare mult timp, în sine cădu în mâna Turcilor. în 1799 Iaffa căpătă o noă renumire prin luptele îndrăsnețe ale generalului Bonaparte, acesta, luind orașul, dupe o lungă încunjurare, și câte va mii de arabi predînduse dupe în voială că nu li se va face nici un rēu, ucise pe toți prizoneril desarmați, din care unii, voidî se scape pe nisee stănci în mare, erau asemenea uciiși.

- (17) Vorbînd pentru cea din urmă óre în cîntul acesta despre mare, și avînd a vorbi neîncetat în cînturile viitoare, credem că ar trebui să vorbim în prosă despre mare, să dăm o idee acelora care nu sciū încă ce este *marea*. Pămîntul are o suprafață de 6,000,000 miryametri pătrați, pe acéstă întinsera 4,800,000 miryametri ocupă marea. Grămada cea mai mare de apă se află în emispherul meridional, și spre polul dela nord este grămada cea mai mare a uscatului. Tóte mările se unesc, afără de lacuri. Ele au diferite numiri — iaū când numele de oceane, când de mări; marea *ghețială* a nordului și marea *ghețială* a sudului; oceanul *Atlantic*; *Marea pacifică* saū *Oceanul cel mare*, saū marea *Sudului*, și marea *Indii*, cele alte mări interioare sunt nisee brațe de mări, Golfurile, rapele, porturile, sunt asemenea nisee mănecături adînci în uscate adîncimea mării este variată — cea mai mare care s'a putut măsura a fost aceia făcută de Sir Iamos Rott de 4,600 brase saū 9,200 metri, și alta de Henri Mangles Denham, spre Sudul Oceanului Atlantic, de 7,706 brase saū 5,412 metri. Fun-

dul mării ca și suprafața uscatului, se compune de văi și de lunci întinse, de munți izolați, și de lanțuri Complecte de munți, piscurile și crestele munților izolați se ridică de multe ori asupra mării și formează aceste insule care le vedem. Marea primește în sinul ei toate riurile și de aici le dă înapoi numai prin e vaporatiune sau aburire. Mările avind toate comunicare împreună, suprafața lor are peste tot aceeași înălțime. Către acestea mările interioare au o înălțime ce va mai ridicată de cât Oceanul, din cauza grămeșilor de apă ce ele primesc și pe care grămeși nu pot se le dea înapoi cu repezune, fiind închise de uscat, și comunicând cu Oceanul numai prin strimtori. Apele mării sunt amare și sărate, cu toate acestea nu au aceeași amărăciune și sărătură; cu cât te depărtezi de maluri, cu atât amărăciunea și sărătura se fac mai simțite. Materiile care o compun fac ca se înoși cu mai multă inlesnire în apa mării de cât în apa de riuri.

Coloarea naturală a mării este verduie; dar coloarea Cerului, fundul mării, rașele Sôrelui, o schimbă de multe ori. În rașele oblice a le sôrelui, marea apare verde ca Smaraldul; în umbră apare purpurie. În timpî de vijelie ea este Vinată; stâncile și munșii ascunși în mare îi dau o coloare posomorită; de departe marea le arată albastră.

Marea are câte odată o strălucire phenominală asupra surfeții sale, strălucire de care se vorbește în cântul al dollea al poemiî. Forster și Vogt au făcut studii asupra acestei străluciri. Cel din urmă este de părere că strălucirea mării este produsă de animale de diferite naturi care suât în unde. ~~Este o mare cantitate de phosphor în mare~~, astfel, încât, nóptea, sub loviturile lopoșilor, se varsă milioane de scântei.

Limpeditatea apei de mare este mai însemnată de cât cea de tăn-jăni. Lumina pătrunde în fundul mării până la 20 metri și mai mult, fundul ei sa pôte vedea până la 60 metri de adincime și daca trebuiesc sé credem pe căpitanul Mood, apoi lângă *Nouveau Zemble* el aruncă sonda la o adincime de 160 metre într'un loc unde se dărea foarte bine și fundul mării și chiar scôicile ce se aflaū acolo.

Marea are mișcări regulate și neregulate. Dupe flux și reflux, este marele phenomen al *șurgerilor submarine*; precum și întăritarea undelor de vînturi regulate și de vijeliî, aceste mișcări opresc de a se strica apa mării care este supusă prin natura ei la corupere mai mult de cât apa dulce.

ERORI DE TYPAR.

- Cântul I. pagina 2, rîndul 6. în loc de intruphuli, citește
în triumphul.
- Pag. 2 rîndul 8 în loc de Sceptică, citește Sceptică.
- pag. 3 rîndul 4 în loc de șopte, citește șopte.
- pag. 3 rîndul 7 în loc de aș răsărit, a răsărit.
- pag. 4 rîndul 25 în loc de omeneasă, citește: omenescă.
- pag. 5 rîndul 4 în loc de cărți, citește: cărți.
rîndul 13 în loc d'aceseste, citește d'aceste.
rîndul 15 în loc de cam, citește ca.
rîndul 28 în în loc de tet, tot.
- pag. 6 rîndul 7 în loc de omar, citește omer.
- pag. 6 rîndul 29 în loc de influit, citește infinit.
- pag. 7 rîndul 31 în loc de îmbălsămint, citește, îmbălsămit.
- pag. 8 rîndul 6 în loc de o crucesce, citește o crescuse.
rîndul 9 în loc de stărcă citește, stăncă.
- pag. 10. în loc de durăros, citește dureros.
- pag. 11 rîndul 30 în loc de în veselesce, citește, în velesce.
16 rîndul 24 în loc de simtimentul, citește simțimentul.
rîndul 28 în loc de ei, citește, el.

VERIFICAT
2017

OPERILE D. D. BOLINTINEANU

VERSURI SI PROSA

TYPĂRITE MAI N'AINTE.

Poesii. typărite de societatea literarie 1847.	1	vol.
Căntece și plângeri.	1	"
Cântarea Românil.	1	"
Melodii Române	1	"
Poesii vechi și noi	1	"
Poesii complete	2	"
Nemeșis	1	"
Călătorii în Palestina și Egypt	1	"
— — pe Dunăre și în Bulgaria.	1	"
— — în Macedonia	1	"
— — Asia Mică	1	"
Manuel. Roman	1	"
Elena — Roman.	1	"
Viața lui Mihail viteazul	1	"
Viața lui Stefan cel mare.	1	"
Viața lui Vlad Thepesh	1	"
— — lui Mathei Basarab	1	"
Doritorii Nebuni, Roman ,	1	"
Poesiile în limba franceză, unu mare vol. de lues typ. în Paris.	1	"

VERIFICAT
1987